

ARGIA

JOXE MARI OLARRA

«TREGUA ESTATUARI ESKATU BEHAR ZAIO»

DROGAK

Haxixaren
legeztapena:
eztabaidaren kea
argitzen

VICTOR MORENO

«Erabateko
abstentzioa beharko
luke hemen»

KULTURA

Euskadiko Antzerki
Sareara bildu dira udal
eta antzeztaldeak

ANDONI EGAÑA

«Bertsolaritzak beste
forma batzuk
probatzeko premia du
une honetan»

SARRERAK

OHIZKO LEKUETAN SALG.

AURREZ: 1000 pzt

40 liber

EGUN BEREAN: 1200 pzt

52 liber

HAURRAK: 300 pzt

12 liber

ANO ETAKO
BELODROMOAN.

Festa

Abenduak
Larumbata

LAUGARREN URTEBETETZEA

5:30etan: MAIDER eta ALAITZ • AIRE, AHIZPAK • TUMBADITO, SALSATILDEA • PAULAZOAK • MIKEL MARKEZ • PEKATA MINUTA • JABI MUGURUZA • INAKI EIZMENDI • GOLDENARTEI QUARTET • BERTOLARAK • BITER AIAFE • ANDRI MARI KORALA.
8etan: ZARRAMA • BAP • LIN TEN TRAI'

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Joxe Mari Olarra, Herri Batasunako parlamentaria: «Elkarri bezala erdian jartzea Estatuaren estrategia indartzea da». MIKEL JAUREGI eta PELLO ZUBIRIA.

12. Asteazken zehar. XABIER LETONA

14. Amadeo Avendaño, PRDren hautagaia Chiapasgo gobernadore posturako: «Odoluste izugarria jazoko da herriak gobernu garaitzea lortu arte». XABIER LETONA.

16. Datu ofizialen arabera lan istripuak gutxitzen doaz. Lan istripua eta gaitza, lan-munduko birusa. XABIER LETONA.

18. Haxixa kale-bazterretik dendako erakusleira. JOXI GOIKOETXEA.

22. Itzal handiko Argia Sariak. MIKEL ELORZA.

26. Tuterako ikastolak hamar urte bete ditu. Erriberako Argia. XABIER SAGARDIA eta XABIER CARRILLO.

28. Victor Moreno: «Erabateko abstentzioa beharko luke hemen». IXIAR ROZAS.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

37. Zeanuriko herriak «Olentzaro» musika-antzerkia taularatuko du. Olentzaro menditik oholtzara, sua eskuetan eta gabon doinuz. PATXI GAZTELUMENDI.

40. «Tximeletak sabelean» diskoa aurkeztuko du Andoni Egañak Durangoko Azokan. «Bertsolaritzak beste formato batzuk probatzeko premia du une honetan». MAITE ARTOLA.

42. Euskadiko Antzoki Sarea abiatu da. J.J. PETRIKORENA.

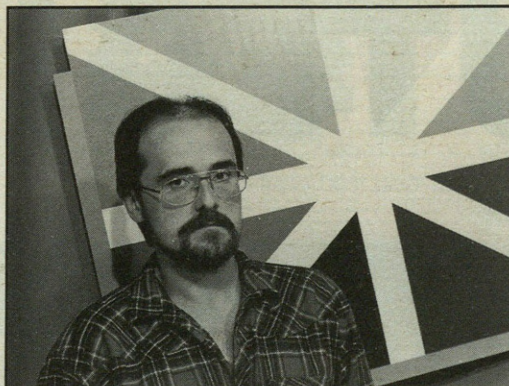
46. Kultura agenda.

48. Argitalpenak.

50. Aukeran.

56. Denborapasa.

58. Araba kezka iturri?. ENDRIKE KNÖRR

SANTI BROUARD: Joxe Mari Olarrak, HBko parlamentaria eta mahai nazionaleko partaideak, hauteskundeen ondoren zabaldu den errealitateari erreparatu dio egindako elkarriketan; HBren egoeraz eta aurrera begirako ikuspegiak hainbat klabe luzatu dizkigu. Elkarrirekiko posizioak zehazten aritu da. Eta treguari buruz. Guzti honen berri jasoko duzu politikako orrialdeotan. /8

ARGIA SARIAK: San Martinetan hainbati aitzoa bezala, azaroan erdialdera euskarazko komunikabideei iristen zaie sarien tenorea. ARGIAk publizitate, prentsa, irrati eta telebista alorreko 1994ko sariak banatu zituen Donostiako gastronomian egindako bazkari-ekitaldian. Ohizko sariez gain, ordea, banatu zen merezimendu eta omenezko oroigarriak: duela 75 urte Zeruko Argiarekin bateratsu jaiozko Eusko Ikaskuntza eta Euskaltzaindia; eta garai ilunetan argia emandako aldizkari zuzendariak. /22

ANTZERKIA:

Aurkeztu berri da Euskadiko Antzoki Sarea, zeinera Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako berrogei udalerrri bildu diren, antzerki mundua sustatu asmoz. Iritziak bat datoz auspo handiko egitasmoa dela aitortzeko orduan, nahiz eta osatu den sareari zulerik aurkitu dioten. Hau guztia aztertu dugu. /42

EGUTEGIA 95

 ARGIAren eguneroko orria

LIBURUDENDA ONENETAN SALGAI DAUKAZU

Soziologia eta kazetaritzan ere irakasle euskaldun barik

EUSKAL adarraren funtzionamendu desegokia dela eta, Gizarte eta Informazio Zientzien fakultateko ikasle kalteuok honako hau adierazi nahi dugu:

Euskararen normalkuntza lortzeko bidean unibertsitatea euskalduntzea beharrezko pausua dela. Hau egun batetik bestera lortzea ezinezkoa denez, 1989.ean Errektoretzak «Euskararen normalkuntzarako plangintza» jarri zuen martxan, zeinak 1994.erako (iazkoikasturterako) beteta egon beharko lukeen. Plan honetan zehazten dira euskalduntzean eman beharreko pausoei zeintzuk diren lehentasuna dutenak, horrela fakultate bakoitzari eredu bat ezartzen zaio. Gure fakultateari bi eredu dagozkie: Kazetaritzari A eredu, hots, karrera osoa euskaraz egin ahal izatea; eta Soziologiari C eredu, lehen ziklo guztia (lehen hiru ikasturteak) euskaraz egin ahal izatea.

Epea pasatu da eta eredu hauek ez dira betetzen: Soziologian irakasle bat (2. mailako Antropologiako) eta Kazetaritzan hiru (5. mailako publizitate

adarrean) falta dira. Beraz, esan deza-kegu Errektoretzak ez duela bere plangintza bete.

Horrela, Euskal Herriko Unibertsitatearen euskalduntze plangintza bertan behera gelditu izana salatzen dugu. Ondorioz hainbat ikasle dagozkigun irakasle euskaldunik gabe gelditu gara. Hau horrela izanik ezinbestekoa iruditzen zaigu ikasle euskaldunen eskubi-deak bermatzea. Honetarako euskal adarrean falta diren irakasle euskaldunak lehenbailehen kontratazea exijitzen dugu.

Aitzol Mendiola eta 90 sinadura

Zer gertatzen da Errealean?

LEHENDIK dexente beteta zegoen zuloa goraino estaliko zuela zirudien Zabala hernaniarraren kasua, baina badi-rudi isiltasunaren aginduak gola sartu diola, berriro ere, justiziaren taldeari.

Aspaldi jakina da John Toshackek egin eta desegiten dituela Errealeko gauza guztiak, jokalariai objektu produktibo soiltzat erabiliz: hau ondo dabil eta aurrera; beste honek ez dit nire oraingo sisteman balio eta kanpora.

Entrenatzaile, manager, bazkide eta hainbat gauza gehiago denak ez du ulertzen, itxura batean, pertsonekin

lanean ari denik. Baina okerreza ez da bera horrelakoa izatea, gainontzekoek jokabide hori baimendu eta erraztea baizik. Kanpotik etorritako kuku galesak Errealeko habia hartu du eta arrautza guztiak berak berotzen ditu. Baita jan ere beharrezkoa izanez gero.

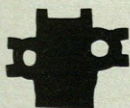
Zabala, kontratua duena lehen taldearekin, kanpoan uzteaz gain, beste jokalarien aurrean errieta egin eta publikoki baztertu du. Direktibak, gauzak ikertu ete bere onera itzul daitezen saiatu beharrean, babes osoa eskaini dio entrenatzaileari eta jokalariai isil dadin eskatu. Eta gainontzeko jokalariek mutu, ezer esan gabe! Ados daude Toshacken jokaerarekin? Errepresaliaren baten beldur agian?

Uste dut John Toshackek botere gehiegi dituela Errealean, eta inork ez diola pittin bat ere jaisten. Eta taldea negatiboekin eta sailkapeneko azken postuetan dauka. Orain arteko bideak ez du, behintzat horrelakorik demostratu.

Igor Etxeberria
Urnieta (Gipuzkoa)

URTEKARIA 94 DEL ETA:

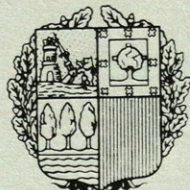
Urtekariaren harpidedun bazara aste honetan bertan dagokizun postetxean jaso ahal izago duzu aurtengo URTEKARIA 94

kutxa fundazioa

fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa

Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernua-
ren laguntza jaso du

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Joxe Mari Irazusta.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak.
20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Terrorista eta zipaioa Loiuko lohitan

IRTENBIDEA nondik? ipini zuen ARGIAK bere azalean iazko abenduaren 5eko zenbakian, Joseba Goikoe-
txea ertzainburuaren zerraldoa ageri
zuen argazkiaren gainean. Urtetik ur-
tera berotzen joan den ETA eta Er-
tzaintzaren arteko enfrontamenduak
beste ziklo bat osatu du Loiuko tiro-
ketan. Etxebarria parkea, Goikoetxea,
Loiu.

Bilboko Jaietan, 91eko abuztuan,
Etxebarria parkean suertatuko tiroke-
tarekin hainbat kointzidentzia erakus-
ten du Erletxetatik barna Larrabetzun
hasi eta Loiu bukatutako filme tris-
teak. Protagonistak ere hiru kapitulue-
tan errepikatu direla esan zaigu gaine-
ra. Berdintasunik larriena: ETako mi-
litante bat hilik eta ertzain bat hil zo-
rian. Tturko eta Mentxaka, Irazabal-
beitia eta Marzan.

Bertsio ezberdinak tiroketaren bi-

haramonean bertan kontrajarri dira:
Barne Sailaren bertsioa eta "Egin"ek
emandakoa ("ertzainari oihi egin eta
airera tiroka hasi zen Irazabalbeitia").
Baina matizen mailan geratzen dira
xehetasun horiek iadanik hamaika-
garreneko jazo den enfrontamen-
duaren ezaugarri sakonaren aurrean:
ETak bere guduan segitzen du Espai-
niako Estatuaren kontra (norbaitek
azpimarratu du Larrabetzu-Loiuko ix-
torio honetan onik atera den bakarra
Jose Luis Corrollo sarjentoa izan dela),
Autonomia Estatutotik sortutako Er-
tzaintzak ditu ordenu publikoaren es-
kumenak ia EAE osoan eta zerbait ez
aldatzekotan bien arteko sua ekidine-
zinezkoa da.

SAMINGARRIA zaio edozein eus-
kalduni anai arteko gudua konsta-
tazioa. Oraindik odola bero duen hi-

lotz gazte eta idealistaren ikuspegiak
esplikatzeko dituzten gertakizunen ondo-
rengo zenbait erreakzio. Edo horrekin
lotuak ikusi nahiko genituzke KASen
aldetiko mendeku itxurazko esaldiak
bezala Juan Mari Atutxak ospitale ata-
rian esandakoak.

Enfrentamendu honetan printzipioz
marraren alde banatara dauden talde

J.F. Azurmendik idatzi
duen legez, «behar bada
gerra berezi hau gutxi
batzuek bakarrik jasaten
dute bere krudeltasunean,
eta horregatik mugitzen
da hain gutxi gehiengo».

Soraluzekoak ziren Loiu
Ertzaintzarekin izandako
tiroketan hilik gertatu zen Anjel
Irazabalbeitia «Txorta»-seme
bakarra- eta auto barruan
zaurituta gelditu zen Lourdes
Txurruka senar-emazteak. Ia
langabezirik ez zen
belaunaldiko semea,
metalgintzan ihardun zuen
Irazabalbeitiak ezkondu bere
andarearen baserrira joan zen
arte. Bere jaioterrian egin
zitzaion omenaldia, KASek
deialdia eginik.

eta jendeengandik baretu nahizko deklaraziorik ez da faltatu. Gesto por la Pazen agiria, Elkarrireña, apezpikuen deialdia... "Deia" egunkariaren editoriala ere zuhurtasun eskari horren barruan kokatu da.

Egun horietan argitaratutakoen artean badira bi Liouko gertakizunen ondoren epitafo politiko gisa gelditu beharko luketenak. Hala idatzi du Jose Felix Azurmendik "Deia" egunkarian: «Harritu egiten dira batzuek 'euskal' gatazkaren razionalizazioa hain zaila gertatzen ari delako, gogorrak diren beste batzuk konponbidean daudenean. Behar bada gertatzen da Euskadin gerra berezi hau bakar batzuek jasaten dutela bere krudeltasun osoan eta horregatik egiten duela gehien-goak hain gutxi hori konpontzeko».

J. Iratzarrek "Egin" egunkarian zera dio, ETaren inmovilismoa Arafat, Gebin eta Admsek erakutsitako ausardia-rekin alderatzen dutenez: «Ahaztu da esatea guzti horiek, eta bata ETak ere -Aljerreko elkarriketan- aurrerapau-soak eman zituztenean horretarako aski leku bazutela eta aurrez aurre zituztenek ere urratsa eman zutela».

ODOLAREN mintzoak estali ditu bere oihartzunekin egun batzuetan EAEn Jaurilaritza hiruki berri bila, Nafarroan lehendakariari zintzurra ebatitzeko eta Iparraldean hiru lurraldeak egituratzeko, ikusten genituen mugimenduak.

ETA hil dela dioenak ez du egirik esaten baina sekula baino okerrago dagoela esan duena ez zen gezurretan ari. Errosario luze bat bailitzan, berriro ebaki dizkiote beste bi hego gehiago ETari, Mediterraneo aldean eta Bizkaian. Eta berriro ikusi dira erantzun bortitzak kalean, bere gazte harrobia sekula agortuko ez bailitzan.

Lakuan sartu behar duen gobernu berriaren negoziaketan gai horrek lehentasuna eduki beharko du. Loian Soraluzeko gazte bat hilik erori den lokaztegiak denok itoko baikaitu.

PELLO ZUBIRIA

GORDETZEKOAK

DONOSTIAKO ALKATETZARAKO AURPEGI BATEN BILA

Udal hauteskundeetan EA eta EAJk Donostian zerrenda bakarra aurkezteko ahalegina gorputza hartzen hasi da, nahiz eta Eak esana duen berea presentatuko duela. Gaurko bi zerrendaburuak, Market eta Arana, alkategairik onenak ez direlakoan, eta Xabier Albisturren aukera baztertuta, beste izenen bilaketa hasia da. Zenbait girotan entzuten diren izenen El Diario Vascoko zuzendari komertziala den Enrique Erentxun donostiar ezagunarena dago.

EZPALAK

painiako autonomien ganbara izan nahi duen Senatuak holako kasuetan protagonismoa hartzea nahiko lukete paper berri horren bultzatzaileek, Mario Onaindiak bidenabar. Trutziotzena baino gogorragoa izango da, edonola ere, konpontzen Trebiñokoa.

ODILE HIRIARTEN SEME BIKI PRESOK

SOLIDARITZA mugimendu zabal bat antolatu da Ipar Euskal Herrian Odile Hiriart ama gaztearen kasua dela eta. Josu Arkazuz Arana ETako presoaren emaztea, ia bi urte eman zituen presondegian 1989tik 91era. Geroztik bi haur biki izan ditu eta orain hiru hilabetetarako espetxera eramateko agindua dago, ezarritako zigorra betetzeko falta zaizkiola eta.

Presondegian bizitzera behartutako haurren kasua atera du berriro argitara Odile Hiriarten egoerak. Azaro hasieran sartu zuten Maialen Arrambide euskal presoaren semea -bost hilabete haurra- ere bere amarekin batera espetxera. Euskal preso eta errefuxiatuak babesten dituzten erakundeez gain giza eskubideen aldekoak eta kristau mugimenduak ere mugitu dira Iparraldean fiskalari Odile Hiriarten askapena eskatzeko.

TREBIÑOREN AUZIA MUGITZEN HASTEAREN

MADRILGO Senatutik atera da bai Gaztelako Gorteetara eta bai Eusko Legebiltzarrerara Trebiñoren auziaz hartuak dituzten erabakiei buruzko dossierak eskatzeko agindua. Autonomi elkarte batzuetan beste batzuen zatiak direla eta antolatua dagoen batzorde bereziak mugitu nahi du afera.

Euskal Autonomi Elkarteari dago-kionez, administrazioz Gaztelarena den Trebiñorena da ikertu beharreko gai bat, Bizkaian egonik legez Kantabriarena den Trutziotzena bestea. Es-

Joxe Mari Olarra, Herri Batasunako parlamentaria

«Elkarri bezala erdian jartzea Estatuaren estrategia indartzea da»

Herri Batasunako Mahai Nazionaleko kidea eta azken hauteskunde hauen ondoren Gasteizko Legebiltzarreko partaidea, ezker abertzalearen aurpegi gogorra erakusten du Olarrak. «Behar bada garbi hitz egiteko dudak moduagatik ezarri didade komunikabideek fama hori» erantzuten du berak. HBn abenduan hasi behar duten barne eztabaidaren prestaketan harrapatu dugu eta bere erantzunetan azaltzen dira prozesu horren hariak... eta seguruenik polemikarako esaldiak ere bai.

Ardanzak ez zaituzte deitu gobernu osaketaren kontsultetara.

Kanpainan mezu bat landu du EAJk, denon artean lan egin behar dugula normal-kuntza garatzeko. Hauteskundeak ostean, baina, HB zokoratu asmo zutela argi geratu da. Nahiz eta ondo iruditu ez, poztan gaitu ez deitzeak. Deituta ere ez ginatekeen joango. Alderdiak jasotako botoekin trafikatu egiten dute, eta gu horretan ez sartzea balore politiko garrantzitsua da. Guk beste proiektu bat defenditzen dugu, nazio eraikuntzarena.

Parlamentuan aurreko politika bera mantenduko al duzue?

Oraingoz interbentzio maila bera planteatuko dugu.

Gure ildo politikoaren eztabaidaren ondorioek kokatuko dute gure politika instituzionala.

Ildo politikoaren eztabaida hori zertan da?

Lau urtean behin geure zilborrari begiratzen diogu, eta gure ildo politikoak azken lau urteetan nora jo duten eta hurrengo laurtean nora joan behar duten aztertzen dugu. Europako hauteskundeak ostean, irakurketa kritiko baten beharra ikusi genuen: proiektu taktikoari begira, gure masa borrokaren baldintzei eta programari begira...

Azterketa hori ez du zuzendaritzak soilik egingo, baita base guztiak ere. Orain epe horretan sartzeaz gaude. Ildo politiko hori egin arte,

HBren politika orain arteko berbera izango da.

Zuk zeuk zer aldaketa egingo zenuke?

Lan egiteko era aldatu beharra dago, zuzendaritzatik hasita militantziaraino. Kalerari begira lan gehiagoren premia dago. Komunikabideekiko politikari dagokionez, komunikabideek jauzi koalitatibo handia eman dute gure aurkako jarreretan eta guk ere jarrera aldatu beharko genuke.

Iparraldeko ezker abertzalearekiko politika ere gehiago jorratu beharko

genuke batasunaren aldeko proiektuan. Bestetik, HB gure proiektu independentistarekin identifikatuta dago, baina ez hainbeste gure proiektu ezkertiarrekin. Hori ere gehiago jorratu behar dugu.

Komunikabideekin zer egingo duzue, bada?

Komunikabideekin xaloe-giak izan gara. Gizarteari adierazi behar zaio argi eta garbi komunikabideek une honetan herri honen proiektua eta politika baldintzatzen jakatzen duten zeregin faktikoa.

KASek HB harrapatuta daukala dirudi...

HBn HBk agintzen du soilik, KASen agintzen du KASek eta ziur naiz ETAn ETAK agintzen duela. HBn KASek agintzen duela esatea oso iritzi interesatua da.

Ajuria Eneko Hitzarmena mezu bat garatzen ari da, nola zatitu HB 'gogor' eta

«Zertarako behar da ETaren tregua Estatu espainiarrak berdin jarraitzekotan? Zergatik ez eskatu tregua Estatuari?»

'biguinen' artean. HBn KA-Seko kideak badaude, baina hemen ez du inork inor dominatzen. HBko zuzendari-
tza zer bait nagusi bada,
hori aniztasuna da.

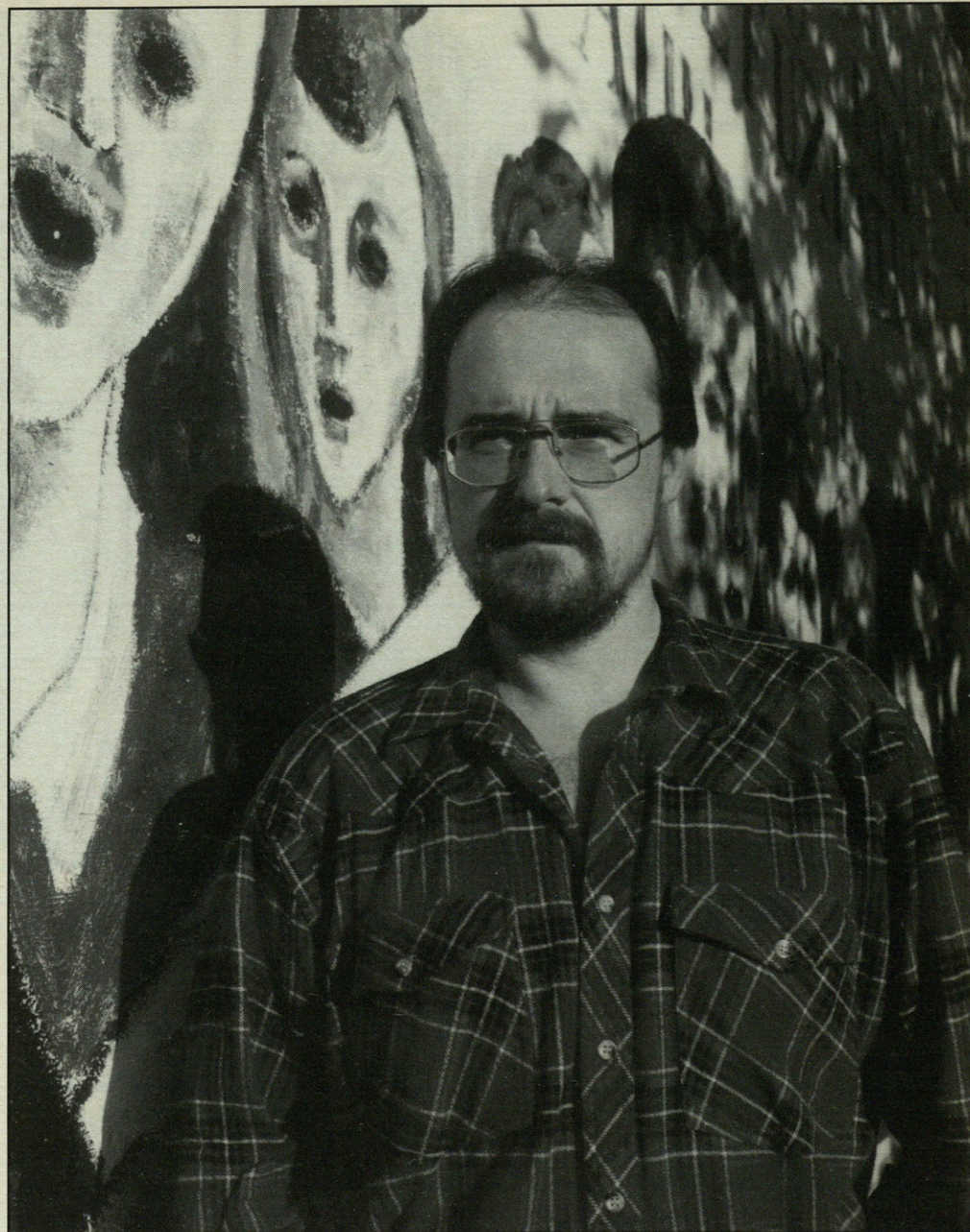
**Baina egon badago ikus-
pegi ezberdinik funtsez-
ko gaien aurrean. Posi-
ble al da HBren barruan
kontsentsua mantentzea?**

Batzuek alderdi politiko bat eta herritar batasuna zer den nahastu egiten dute. Alderdi politiko batean, teoriarik be-
deren, halako homogenei-
tate bat egotea normala da,
baina herritar batasunaren
kontzeptua argi izanez gero,
sentsibiltate ezberdinak
daudela esan behar da. Ba-
tzen gaituzten jarrera eta na-
hiak asko dira zorionez, eta
horregatik gaude denok
Herri Batasunaren barruan.
Eta HBn gaudenok, fun-
tsean, proiektu eta plante-
amendu taktiko berdinak di-
tugu.

Zergatik dago ETA isilik?

Horri ETAk erantzun behar-
ko lioke. Orain bezala, az-
ken hamar urteotan ETAk
teknikoki isilune luzeak izan
ditu. Ez dut uste tregua tak-
tikoa dagoenik. Azken ko-
munikatuetan argi azaldu
zuen ETAk fronte guztiak
zabalik dituela, eta Espai-
niako Gobernuak ez badu
aurrerapausoa ematen ne-
goziazio prozesua irekitze-
ko, ez dago tregua bat da-
goela pentsatzeko arrazoi-
rik.

Gainera, treguaz hitz egi-
tean, beti gauza bera diot:
zergatik ez diogu tregua Es-
tatu espainiarrari eskatzen?
Treguaren aldekoa naiz,
baina Estatuaren treguaren
aldekoa. ETaren borroka
beste bortizkeria baten aur-
kako defentsa da. Estatua da
herri honen aurka borroka
armatua inposatzen duena.

**HB barrutik Patxi Zaba-
leta ETaren treguaren al-
deko agertu da.**

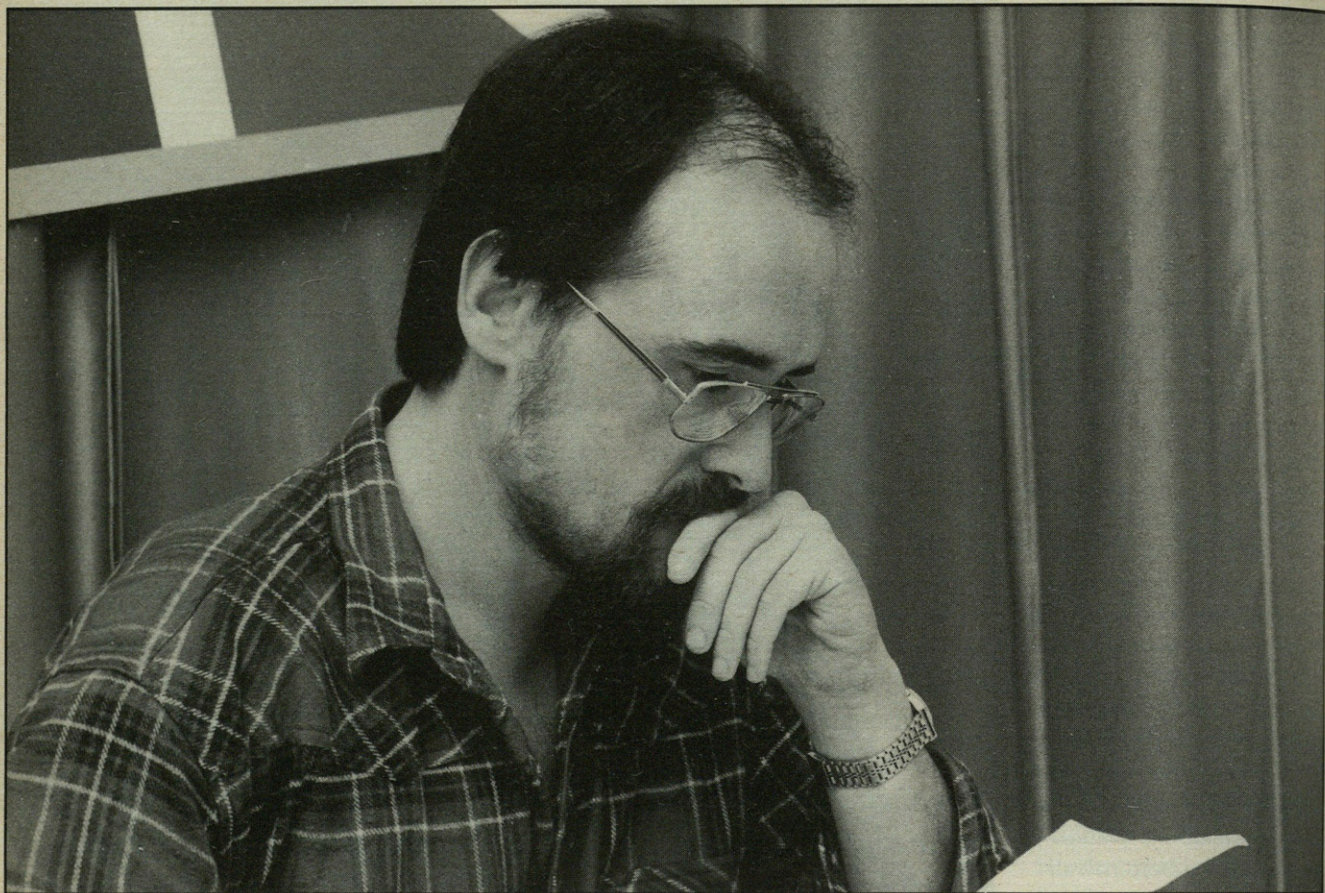
Gai honi dagokionez, Patxi-
rekin ez nago ados. ETari
tregua eskatuz hemen ez
dago distentsiorik. Estatuak
berdin jarraitzen baldin ba-
du, zertarako behar da
ETaren tregua? Hemen zer-
bait egiteko borondatea
azaldu behar da. ETak adie-
razi zuen borondate hori, eta
hor da bere interlokutorea,
beraz oso erraza da Santo

Domingora joan eta hitz
egiten hastea.

Ni bakearen alde nago,
eta bakea modu batera uler-
tzen dut: herri honen oina-
rrizko eskubideen alde
egunero borrokatzea, herri
honen autodeterminazioa-
ren alde eta lurralde bata-
sunaren alde.

Horrela lortuko da dis-
tentsioa. Bestela errenditzea
da. Eta errenditzearen alde
ez dago inor ezker abertzale
barruan.

**«Urteotan ETAk isilune
tekniko luzeak izan ditu. Ez
dut uste tregua taktikoa
dagoenik. ETAk argi azaldu
zuen fronte guztiak zabalik
dituela. Gobernuak pausoa
ematen ez badu, tregua
dagoenik pentsatzeko
arrazoinik ez da».**
(Argazkia: Alberto Elozegi).

«Komunikabideekin xaloegiak izan gara. Gizarteari adierazi behar zaio argi eta garbi komunikabideek une honetan herri honen proiektua eta politika baldintzatzeko jokatzaren duten zeregin faktikoa» (Argazkia: Alberto Elozegi).

Zer gertatu zaizue Elkarri-rekin?

Elkarri-rekin arazoak egon dira eta egongo dira, ikuspegi ezberdinak baitaizkagu. Azken urteotan, sasibakezale gehiegi sortu da. Elkarri ez dut Gesto eta Bakea Orainekin parekatzen, badakit ezberdina dela, baina sekulako hankasartzea egin dute. Bakearen nahia edukiz hustu eta desideologizatzen ari dira.

Ez dut ulertzen nola den posible herri honetako subjektu aktibo bat, Elkarri alegia, bitartekari moduan erdian jartzea. Ematen du borroka ETA eta Estatuaren artekoa dela, eta hori ez da horrela. ETAk errepresentatzen du ezker abertzalearen erronka eta defentsa bat, eta jakin badakigu Estatuak zer errepresentatzen duen. Hortxe erdian kokatzea, Es-

«Estatuak EAEn duen morroi nagusia EAJ da, kolaboratzaile baino Estatuaren parte da EAJ».

tatuaren estrategia indartzea da **Elkarri enfrontamenduaren erdian jartzen ari bada, horrek zuei zer pentsatua emango dizue.**

Guk ahalegin handia egin beharko dugu jende hori ideologizatzeko. Elkarri-k bakea nahi baldin badu, eta ziur naiz nahi duela, Estatu presionatu behar du, eta ez gu.

Zer espero duzu EAJtik?

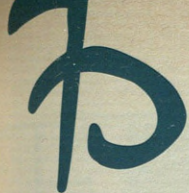
Zoriturrez, epe laburrera inolako aldaketarik ez. Estatuak EAEn duen morroi nagusia da. Estatuaren kolaboratzaile baino, Esta-

tuaren parte da. Erdian jartzea edota beste estrategia batekin ezker abertzalearen aurka egotea errespetagarria da, baina beste bestelakoa da Estatuarekin bat egitea. Estatuak dituen ahulezia guztiak EAJk osatzen ditu. EAJk bere beso armatua den Ertzaintza legeztatu eta Estatuarekin batera ezker abertzalearen aurka jo du.

Zuen bakardade hori ikusita, ezker abertzaleak eutsiko al dio?

Zalantzarik gabe. Ezker abertzalea borrokarako grina berreskuratzen ari da. Azken urte t'erdian gazteria barra-barra sartzen ari da ezker abertzalean, eta ez soilik borrokarako, baita egituretan ere. Ezker abertzalea sendotzen ari da.

**PELLO ZUBIRIA
MIKEL JAUREGI**

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino %20 merkeago.
Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ETA ARGIAREN 75. URTEURRENA OSPATZEKO
KONPAKTO EDO LIBURU BAT DOHAINIK ZURETZAKO
AUKERA EZAZU 6 OPARIOTAKO BAT

BITTOR AIAPE
Bittor Aiape

**LAJA eta
LANDAKANDA**
Gure Oroitgarri

**TXIRRI; MIRRI,
TXIRIBITON**
Jolasean, ze
arraio!

**JOXE
AZURMENDI**
Espainolak eta
euskaldunak

**BERNARDO
ATXAGA**
Gizona bere
bakardadean

ITXARO BORDA
Bakean utzi arte

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT
marka ipini diodan oparia eskuratuz

HARPIDETZA TXARTELA		☎ (943) 37 15 45		FAXA: (943) 36 10 48	
IZENA _____		1. DEITURA _____		HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne) Hego Euskal Herria 11.600 pzta Iparr. Euskal Herria 685 libera Espainia 11.600 pzta Beste Atzerriak 15.100 pzta Airez 23.850 pzta	
2. DEITURA _____		HELBIDEA _____			
TFNOA _____		HERRIA _____			
POSTA KODEA _____		HERRIALDEA _____			
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____					
SUKURTSAL HELBIDEA _____		SUKURTSAL ZKIA _____			
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____		Entitate _____ Sukurtsala _____ K.D _____ Kontu zenbakia _____			
ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160					

H I R U M U N D U

■ GERRA FRONTEA DA
NEGOZIAZIO GUNEA

BALKANETAKO gerra areagotu egin da azken asteetan. Ikusteko dago Estatu Batuek musulmanei agindutako enbargu altxatzeak zer ekarriko duen baina badirudi gerra areagotuko duela. Dena den, negua gainera dator eta oraingoz bederen itxaron beharko da neurri hori gauzatuta ere zer emaitza emango duen ikusteko. Bihaceko eskualdean serbiarren kontraerasoak, galdutako lurraldearen %60 berreskuratuz, gerra bere ohizko lekuan jartzen du eta musulman eta kroaziarren eraso bateratuari eman zitzaion garrantzia txikitzen du. Gerra honen benetako negoziazio mahaia beti izan da frontekoa, mahai militarra, eta itxurak alde batera utziz, gatazkak bere benetako aurpegia erakusten du berriro.

■ KOHL INOIZ BAINO
AHULAGO ATERA DA

BI urte gehiago eta Konrad Adenaueren marka hautsiko du, eta gobernu federal baten buruan denbora gehien egin duen kantzilerra bihurtuko da. 1982an inor gutxik emango zuen legealdi bat baino gehiago bere alde, gaur egun ordea, boto bakar bati esker, Europako buruzagitza jarraitzen du eta horrek datorren legealdira begira soka gainean dantzan jartzen du. Alderdi kide bat, auto gidariak iratzartu behar izan ei zuen bozkatzera joateko. Bitxikeria bat bestetik ez da baina Kohlen egoeraren adierazgarri. Europako Batasuneko diru batasunaren garaia datorrenean, 1995ean iparraldeko lau kide berriak sartu ondoren, ekialderantzako zabal-kundea hasten denean, Kohl inoiz baino ahulago dago.

■ IRAK-EK ISOLATUTA
JARRAITUKO DU

JOAN zen astean Irakek formalki eza-gutu zuen Kuwait New Yorkeko NBEko egoitzan. Hala ere, ez da enbargua altxatzeko baimenik eman. Gero eta garbiago ikusten da Irakek 'harrien aroa' jarrai dezan egiten den ahalegina. Estatu Batuek, Irak Ekialde Erdiko jokaldi guztietatik kanpo gura zuen zenbait urtetarako eta lortzen ari da. Orain hobeto ulertzen da Golkoko gerran lur erasoak zergatik ez zuen Bagdaderaino jarraitu, horrek akaso gehiegi desoreka zezakeen -kurdo eta hegoaldeko xitengatik batez ere- erregioko mapa geopolitikoa. Buruzagi madarikatu bat mantentzeak, oster, herri oso baten berreraikuntza eragotzi eta Irakek Ekialde Erdiko bake prozesutik kanpo geratzeari ahalbidetzen zuen.

Iragan igandean, hilak 19, Angolan Unita eta gobernuaren arteko indarrek bake akordioa sinatu zuten. 19 urteko gerra, milioi bat hildako, 5 milioi errefuxiatu, 100.000 esku-bakar eta hanka-bakar. Dena den, zenbait lekutan alde biek oraindik borrokan jarraitzen dute eta, gainera, Jonas Savimbi Unitako buruzagia ez zen bake ekitaldian egon, eta honek indarra kendu dio bake akordioari.

Burugogorkeriak galdu zuen

POLITIKA munduan bizi izandako une garaienetakoa utzi behar izan du bere postua Albert Reynoldsek. 1992ko otsailean iritsi zen boterera, Fiann Fail bere alderdiko buruzagia zen Charles Haughey lehen ministeriotik botatzea lortu ondoren. Demokrata Progresistekin gobernatu zuen orduan, baina bere burugogorkeriak eta atzera ez egiteko ohiturak Fianna Fail eta Demokrata Progresisten koalizioa porrotera eraman zuten. Orduan, okela esportazio batzuk medio, Demokrata Progresisten buruzagia gezurtizat jo zuen, eta salaketa horretan atzera ez egiteak gobernuak apurtu zuen.

Orain ere, Harry Whelehan ipaile ultrakontserbatzailea Irlandako Auzitegi Garaiko lehendakaria izendatu zuen, bere koaliziokide laboristek onartzen ez zutela jakinik. Ondorioa, laboristak gobernutik atera dira eta berak dimittitu behar izan du. Ipar Irlandako bake prozesuaren osagai garrantzitsua izan da Reynolds eta, gaitza bada ere, bere faltak izan dezake eraginik prozesuan. Bere elikadura negozio arrakastatsuetara itzultzeko aukera izango du orain eta, akaso, baita country musikaren inguruan berriro ere zerbait egiteko.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Algeria 1954-1994, iraultza bera al da?

MENDEBALDEKO komunikabideak, Europako gobernuak eta Algeriako erregimena bera ere honako irudia zabaltzen saiatzen dira:

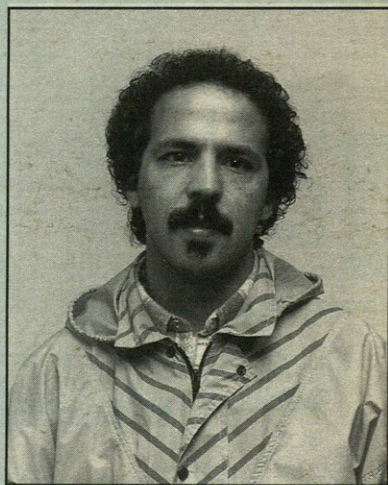
1. Algeria pairatzen ari den krisia islamista erradikalen errua da, eta hau frogatzeko heriotzen kronologia bat egitera mugatzen dira: GIA talde islamiarrak hildako atzerritarrak, mojak eta haurrak. Ahazten dira, ostera, Poliziak eta paramilitarrek hildakoez.
2. Irtenbide bakarra dagoela: FISeko islamista erradikalak menderatzea eta, islamista moderatuekin eta alderdi demokratikoekin berba egitea. Baina negoziatio hauek Armada eta erregimen zaharreko finantz aparatuen menpe garatu behar dira.

ALGERIAKO 'argazki finko' honek, egoera honen benetako eragileak ahanzarazi gura ditu. 1954an Algeriako herriak iraultza nazionalista, arabiarra/bereberista eta islamiarra gauzatu zuen.

Ben Bella lehendakaria boteretik bota eta Houari Bumedienek boterea hartu zuen 1968tik 1973ra arte, Bumediene heriotzaren urtea. Urte hauetan Algeriak baldintza ezin hobeez hornitutako garapen estrategia hartu zuen: barne mailan ez zuen oposizioarik eta nazioarte mailan petrolio prezioaren gorakada, industri garapena herri kapitalistetan eta bloke sozialistaren presentzia indartsua. Industrializazio azkarrak, guztientzako hezkuntza, osasun zerbitzua dohainik eta nekazaritza iraultza... Bumediene bat-bateko heriotzak hutsunea utzi zuen, euren interesak mantentzearen borrokan ziharduten alderdi bakarrek (FLN) talde desberdinek nekez bete zezaketen hutsunea.

Larogeiko urteetan, herri askotan bizitza sozial eta politikoan partehartze handiagoa eskatzen duten taldeek indarra hartu zuten. 1988ko «Urria Beltza» Algeriako egoeraren garapenean indarrez eragin duen data da. Harrezkero, gizarteko sektore ezberdinek kalea erabiltzen dute beren batzar eta manifestazioetarako. Lehenbiziz, algeriarrak kezka ugari buruz hausnarketan hasi dira: Zer eratako gobernuak behar du Algeriak? Errepublikarra, parlamentarioa edo sharia (lege islamiarra) ezarriko duen gobernu islamista? Eztabaida hauen barruan atera zen nortasunaren arazoa. Arabiar-islamista da ala bereber-mediterraniar-afrikarra?

Islamistak egoera horretaz guztiaz baliatu dira ustelkeria, balore galera eta emakumeen egoerarentz bideratzeko egonezina. Mugimendu sozial zabal horrekin topo egiteak eman zien garaipena 1992an. Baina kolpe militarrek eta 'Frantziako alderdiak' ekoizpen eta kontsumo sistematik kanpo dagoen gizartea eta, frankofono eta laikoen gizartearen arteko enfrentamendu egoera sortzen dute.

KEBIR SABAR
SOS Arrazakeriako kidea

Amadeo Avendaño, PRDren hautagaia Chiapaseko gobernadore posturako

«Odoluste izugarria jazoko da herriak gobernua garaitzea lortu arte»

A buztuko hauteskundeetan, Chiapaseko gobernadore posturako herri xehearen hautagaia zen. Alderdiek behar dituzten agiri ofizialak falta eta PRDrekin aurkeztu zen. 'Istripua' ere jasan zuen eta larri ateratzen. 56 urteko irribarrea darama ahoan eta garaipenaren ziurtasuna bihotzean.

Hauteskundeak aurretik 'istripua' izan zenuen; zuek atentatuaz egin duzue berba. Nola izan zen?

PRIk uztailaren 25ean gainerako alderdiekin gosaria antolatu zuen Tuxla Gutierrezen. Nik, zoritxarrez, azaltzea erabaki nuen, eta abiatu nintzelarik bidean kamioi erraldoia gure aurka etorri zen, zuzen. Nire hiru kide hil eta neu bi hilabetez oso larri egon naiz. Egoera hartan hautagai moduan jarraituko nuela adierazi nuen eta, beraz, atentatuak kalte baino mesede egin zidan.

Datu ofizialen arabera, ez zenuen irabazi.

Gobernuak jadanik ez daki

iruzurra nola egin eta erabat lotsagabea bihurtu da. Mahai bati, esate batera, 500 hautesle zegozkion eta, beraz, kontaketa ezin daitezke 500etik gora boto izan. Kontaketarako Estatuko hiriburura kutxa iritsi, Tuxla Gutierrezera, eta hautes-tontzia zabaltzean 1.500 boto zeuden. Bidean, beraz, PRIko botoak sartu zitzaizkion.

Gertatu al dira horrelakoak beste nonbait?

Chiapaseko herri gehiengotik. Hala ere, Estatuko Hauteskunde Batzordeko lehendakariarengana joan ginen, kasu zehatz horretan soberako 1.000 boto ho-

riek nondik ateratzen zirenen galdetu genion: «Ez dakit, niri horrela iritsi zaizkit». Bera alderdi ofizialeko funtzionaria da eta alderdiari komeni zaiona egingo du.

Zer egin du PRDk hau guztia salatu eta plaza-ratzeko?

Emaitzen aurkako salaketak onar daitezkeen saiatu da, baina alferrik. Estatuko Hauteskunde Batzordeak emaitzak Kongresua eratzeko den hauteskunde mahaira bidali behar ditu. Bidali zituzten, baina kongresistek emaitzak egiaztatu eta hauteskundeak legezkotzat jotzeko 15 egun utzi beharrean bi ordu utzi zituzten. Horrela, emaitzak heldu eta hiru ordura salaketaren bat aurkezten baduzu, ez du balio. Zer aukera duzu? Erresistentziara pasatu edo armak hartzea, ez dute beste biderik uzten.

Chiapasen gainera, lehendakariaren hauteskundeek gain, bertako gobernadore hautatzen zen eta hori medio areagotu zen

iruzurra.

Aurrikuspenen arabera, zuk gobernadore kargua eskuratzeko aukera handia zenuen; zer gertatuko da orain?

Chiapaseko nekazarien artean akordioa izan zen guztiek Amadeo Avendaño bozka zezaten. Herria oso haserre dago, eta herriak badaki botoa nori eman zion. Horregatik iruzurra salatzen bere bideari heltzen dio. Urriaren 12an manifestazio erraldoia egin zen hauteskunde emaitzen aurka eta azaroaren 20an bestea izan da. Gobernuak lehengoari eusten badio, abenduaren 8an, gobernadoreak agintea hartu behar duen egunean, herriak indarra erabiliz aginte hartzea oztopatuko

Abenduaren 8an PRIk bere gobernadore jartzen badu, herriak indarra erabiliko du

du.

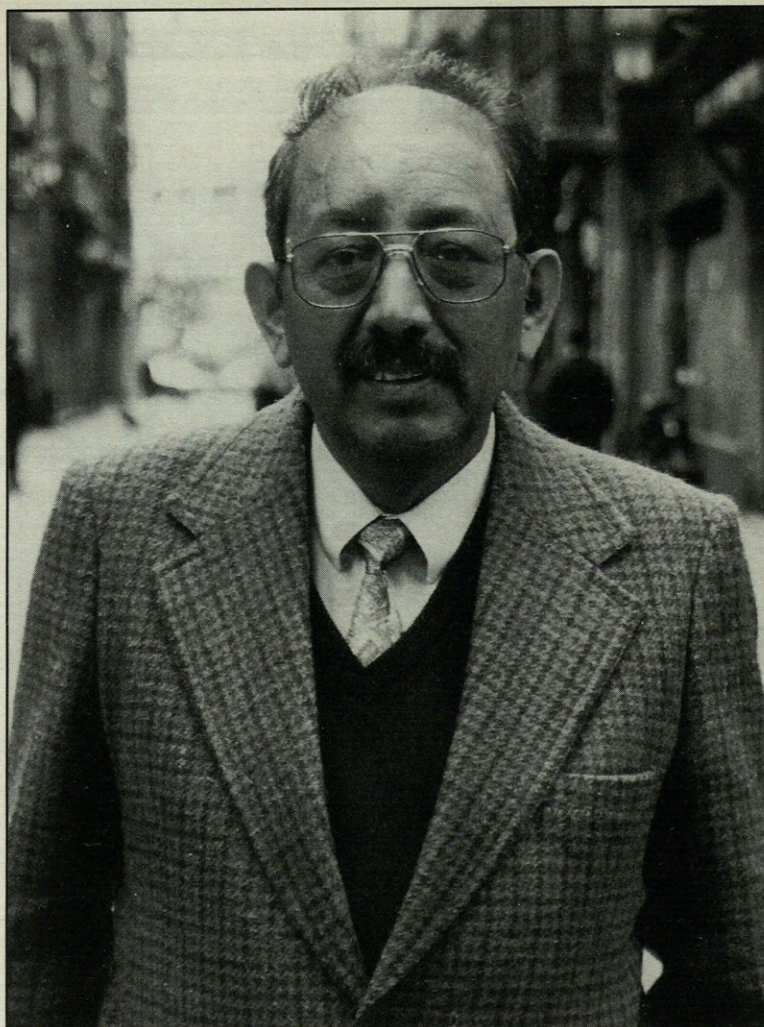
Zer egin dezake Mexiko-ko mugimendu zibilak?

Chiapaseko gizarte zibila egiten ari dena: errepideak oztopatzen dira, jabetzak hartzen ari dira, ez dira zer-gak ordaintzen, ezta gobernuak emandako maileguak ere, zerbitzu publikoak —argindarra barne— ere ez dira ordaintzen... Baina abenduak 8rako, gobernuak iruzur hori geldiarazten ez badu, erresistentzia bakesua indarrezkoa bihurtuko da PRIren gobernadoreak agintea har ez dezan. Gerra izan liteke berriro, armada zapatistak esan zuenez, PRIren goberdoreak agintea hartuz gero, berriro errepi-deetara aterako baitira gerra egitera.

Orduan, gerra edo zelanbaiteko gatazka ekidin ezina dela esan liteke, eta oraingoan errepre-sioa basatia izango da.

PRIren gobernuak atzera egiten ez badu bai, baina Marcosek esan du gerra ez litzatekeela bakarrik Chia-pasera mugatuko eta Mexi-koko beste leku batzuetan ere fronteak zabalduko li-ratekeela.

Gerra irabaztea oso zai-la izanik, zer atera de-zakete gatazka borreta-tik PRIren aurkako gai-

Avendañok dioenez, «txakur bakoitzak arkakusoak hiltzeko bere modua dauka eta ikusi beharko da gu nola moldatzen garen».

nerako indarrek?

Iragan iraultzan ere herriak irabazi zuen eta Porfirio Diazen gobernu eta armada ofiziala desagertu ziren. Hemen ere antzerako zer-bait gerta liteke. Dena den odoluste izugarria egongo

da herriak gobernu garai-tzea lortu arte.

Baina azken hamarka-detan Hego eta Ertameri-kan boterea armez har-tzen saiatu diren mugi-mendu gebienek porrot egin dute.

Egia da. Dena den, txakur bakoitzak arkakusoak hiltzeko bere modua dauka eta ikusi beharko da hemen nola moldatzen garen.

XABIER LETONA

ORERETA ERRENTERIA LIBURU BERRIAK

ALAMEDA

**AZAROAREN
ORDUTEGIA**

22tik -27ra
Goizez 11,30 - 14,30
Arratsalde 17,30 - 21,30

HATOR BELDUR GABE!

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

Datu ofizialen arabera lan istripuak gutxitzera doaz

Lan istripua eta gaitza, lan-munduko birusak

Herrialde industrialduetan bederen, gizakumeok lotan eta lanean ematen dugu denbora gehiena. Gure bizitzan gaitzetako asko lanean hartzen ditugu eta sarritan baita istripurik gogorrenak jasan ere. Hala ere, estatistika ofizialen arabera, lan istripuak beherantz doaz apurka.

ESAERA zaharrak dio, «lana osasuna da», baina berorren ildotik sortu eta komunetako paretetan sarritan ikusitako beste batek dioenez, «lana osasuna bada, gora gaixotasuna». Bada lehena-ekin geratzen dena edo bigarrenari gogor heltzen dionik. Lotura estua da eta ez da ia egunik lan istripuen berririk ez dugunik, eta hauetako zenbaitetan heriotza ere tarteko ageri da. Alabaina, estatistika ofizialek diotenez behinik-behin, heriotzazko lan istripuak beherantz doaz.

Lana eta osasunari buruz iragan astean kaleratutako txosten batek dioenez, lana estresaren ziorik nagusia

da. Ez hori bakarrik: orain arte tabakoa, loditasuna eta, besteak beste, kolesterola bihotz gaitzen eragile na-

gusienak izan dira; Trel Theorell ikerlari suediarrek egin berri duen ikerketak dioenez, laneko giroak gogor eragin dezake bihotzean. Hots, lanean ordu asko motibazio barik eta erabaki guneetatik kanpo lan egiten dituenak, bihotzeko gaitzak izateko aukera handiak dauzka.

Istripuen munduan murgilduz, aurtengo abuztura arte 47 langile hil dira lan

istripuetan EAEn, 1993an 70 hil ziren eta 1992an 94. Beraz, 1993an 1992an baino % 26 heriotza gutxiago gertatu ziren. Istripu larriei dagokienez, 1992an 648 izan ziren eta 1993an 762, % 18 gehiago beraz. Azkenik, baja eskatzen duten istripuei buruz, 1992an ia 39.000 izan ziren eta 1993an 33.800, hots % 13 gutxiago. Azken kopuru honek dakar istripu kopuruaren gutxitze hori. Sektoreez berba eginda, industriako sektoreak (17.249) zerbitzuetan gertatuko istripuak bikoizten ditu (9.851).

Sindikatuak, dena den, datu zaparrada eta estatistika horiek guztiekiko mesfidantza handia erakusten dute. Juanjo Rodriguez, LABeko Lan Osasunaren eremuko arduradunak dioskunez, «guk ez dugu sinesten lan istripuak gutxitzen ari direnik, gertatzen da estatistiketan agertzen diren istripuak gutxitu egin direla. Oro har, lan behin-behinekotasuna handitu egin da

Sindikatuak arabera lan istripuak ez dira gutxitu, estatistiketan gutxiago agertzen dira, besterik ez.

eta baita lan autonomoa ere: lanean behin-behineko kontratuaz dabilenak normalean baino askoz gutxiago ematen du istripuen berri, eta lan autonomoetan ere beste borrenbeste gertatzen da. Beraz, hauetako asko ez dira estatistiketan agertzen. Hildakoak bai, horiek ezkutatzea gaitza da eta sartzen dira estatistiketan, baina istripu arruntak ez.

CCOOk iturrietatik ere adierazten zaigunez, ez dute uste egiazkoak direnik, «eta zenbakietan gutxiago agertzen badira, jakina, populazio aktiboa ere asko gutxitu delako da. Horrez gain, badakigu behin-behinekotasuna handiagoa den neurrian, lan istripuen kopurua ere bazi egiten dela; lan istripu tasa handiena sei hilabete baino gutxiago daramatenen artean ematen da».

Lan absentismoa

LAN istripu edo gaixotasunek, teoriarik bederen, absentzio maila handia dakarte. Gizarte modernoan estresa da absentismoaren eragilerik handiena. Espainian, esaterako, bajan dauden %5 besterik ez da, Estatu Batuetan % 27 eta Japonian % 28. Dena den, Espainian ere estresak eragindako kasuak askoz handiagoak dira baina, antza, langileek «enpresan bidezkoagoak diren atxakiak» jartzen dituzte.

Urteak aurrera egin ahala lan osasunak aurrera egin du nabarmen, dena den, Juanjo Rodriguezen esane-

Sektoreei dagokionez, 1993an EAEn, industrian (17.249) zerbitzuetan (9.851) gertatuko istripu kopurua bikoizten da

DIRUAREN

HOTSA

Ekonomi erronka

Egunoa, zalantza barik, une aproposa dugu egoeraren azterketa egiteko eta datorren legealdia begira lehentasunak ezartzeko.

Dena den, ez da samurra jarduera lehentasunak zehaztea. Ahalik eta denbora gutxienean hobekuntza gehien lortzeko handinahi jator hori, jarduera politiko guztiek behar duten errealismoarekin bateragarri egitea samurra ez den moduan. Horretarako ezinbestekoa da guztiok, gobernu berria eta Legebiltzarretik hasita, fondo korrikalariaren iraupena eta abiadura handikoaren azkartasuna bateratzea. Gure arduradun politikoei, ahalduenak, zintzoak eta eraginkorrak izateaz gain —hala bedi—, besteak beste,

etorkizun hurbilean gaur eguneko kezketara eramango gaituzten posizioak landu beharko dituzte, baina epe laburrean bakarrik oinarritu barik. Euren posizioen defentsaren tinkotasunak ez du oinarritzko akordioen lorpena ekidin behar, eta poztasuna, konfidantza eta sinesgarritasuna igortzeko ahalmen handiagoa behar dute.

Printzipioak ezarrita bada, hel diezazkiegun zehaztasunei. Ikuspuntu ekonomikotik, langabezi tasa handia da gure herriak duen arazorik garrantzitsuenak. Langabeziak dakartzan baliabideen zarrastelkeria eta kostu sozialek diotenez, hartu beharreko neurrien helburu nagusia enplegua sortzea da. Zentzu honetan, diagnostiko ugari egiten dira: eragile demografikoak eta lehen sektorean eta industrian lanpostuen suntsiketa garrantzitsua; lan merkatuan eskaria eta eskaintzaren arteko egokitzapen ezaz; eta beharrezkoa den lehiakortasunari eusteko lan kostu bateratuekin oso bat ez datorren garapena.

Desoreka hauek zuzentzeko, enplegua sortuko duten inbertsio errentagarriez gain, hezkuntza sistemaren erreforma, sindikatuekiko akordioak, gure lehiakideenekin bat datozen lan-sariak eta, ahalegina eta gaikuntza gorantzko baloreak izan daitezkeen aktitude aldaketak behar dira. Honetarako, gobernuak gizarte eragile guztien laguntza behar du. Baina badu bere zeregin zehatza, 'bere enpresa', kudeatzen duen sektore publikoa, orain arte izan dena baino askoz eraginkorragoa izan dadin segurtatzea. Sektore pribatuan lehiakortasunaren borroka irabazi gura izatea, sektore publikotik —ekintzetan behintzat— horrelakorik erakusten ez denean beste leku batzuetan entseiatutako bidea da eta, aurrikusita zegoen legez, porrota erabatekoa izan da.

Mari Carmen Gallastegui

EHUko Ekonomia irakaslea

tan. «Espainiako legeria erabat zabarkitua dago, 1971ko maiatzekoa (Segurtasuna eta Higienea Lanean araudia), Francisco Francoren sasoikoa. 1992an Europako Komunitateko agindu batek, 391 / 89ek, lan osasun araudia

alda zezan eskatu zion Estatu espainiarrari. Oraindik ez da aldatu».

Langileari dakartzkion kalteez gain, absentismoak eragin handia dauka ekonomia orokorrean eta zehatz-mehatz enpresetan. Norbaitek ordezkatu behar badu, langile baten baja betetzeak % 150eko kostua dauka. Ordezkatu behar ez denean, lehen 15 eguneko baja enpresak ordaindu behar du. Egindako ikerketa

baten arabera, 8,5eko absentismo tasa duen 180 pertsonako lantegi batean, horren kostua 36 eta 40 milioi pezeta (1,5 milioi libera eta 1,66 libera artean). Giza kalte eta kalte ekonomiko ugari, beraz, lan osasun munduak eragindakoak. Konponbidea segurtasunen etengabeko handitzea da, lan munduko eragile guztien ardura.

XABIER LETONA

HAXIXA KALE-BAZTERRETIK DENDAKO ERAKUSLEIHORA

Espainian, haxixaren kontsumoa eta norberaren erabilerarako edukitzea ez daude zigortuta, eta trafikoak 17 urtera arteko zigorra ekar dezake. Frantzian, urtebetera arteko zigorra eragin dezake kontsumoak, eta edukitzeak eta trafikoak 20 urtera artekoa. (Argazkia: Uly Martin).

Polemika piztu zen duela aste batzuk, Carlos Lopez Riañok, Espainiako Gobernuko Drogen Plangintza Nazionaleko ordezkariak haxixaren legeztatzearen inguruko eztabaida proposatu ondoren. Hainbat iritziz bildu ditugu aferaren inguruan.

GEHIEN erabiltzen den legez kanpoko droga dira *porro*-ak (*cannabis*-etik ateratako haxix edo marihuana eta tabakoaz egindako zigarretak). Estatu espainiarreko legeriaren arabera, haxixaren kontsumoa ez dago zigortuta, norberaren erabilerako soilik edukitzea

ere ez, eta trafikoak 17 urtera bitarteko zigorrak ekar ditzake. Estatu frantziarrean, berriz, kontsumoak urtebetera bitarteko zigorra ekar dezake, eta edukitzeak eta trafikoak 20 urtera artekoak.

Duela aste batzuk, Carlos Lopez Riañok, Espainiako Gobernuko Drogen Plan-gintza Nazionaleko ardura-dunak, haxixaren legeztatzearen inguruan eztabaida zabaltzea proposatu zuen, eta haxixa osasun eta gizarte ikuspuntutik kontrolatu behar den sustantzia bezala mantentzea iradoki.

Aurreko astean, Gizakia Helburu erakundeak Batzar Nazionala burutu zuen Gasteizen, eta besteak beste, drogen prebentzioa eta legeztatzea aztertu zituzten. Jardunaldietako gonbidatu bat Luis Rojas Marcos psikiatra, New Yorkeko Osasun Mental Zerbitzuen arduraduna izan zen, eta drogen legeztatzearen aurkako jarrera agertu zuen: «Eskuragarriagoak izango liratekeenez kontsumoa handituko litzateke, eta drogen eskuratzea mugatuko balitz merkatu beltza sortuko litzateke berehala. Ondorioz, ez genuke ezer aurreratu-ko».

Maite Alkorta Gizakia Helburuko partaideak esan digunez, erakundea ez dago ez alde ez aurka: «Arazoa sakonagoa da, ez da haxixa hartzea edo ez. Arazoa da baxixarekiko menpekotasuna izatea. Edozein dro-garen kontsumoak -alko-bola eta tabakoa barne-, edozein arazori aurre egiteko egiten bada, hau da, norberaren butsuneak baretzeko, normalean menpekotasuna ekarriko du». Maite Alkorta Gizakia Helburua taldearen ordezkariaren us-

tez, haxixaren legeztatzeak gaur egungo gizartean kontsumoa handiago izaten lagun dezake, «eta gure aburuz gainerako drogak ere gehiago erabil litezke».

Bizitzeko taldeko kide

den Mikel Isasiren aburuz, legeak onartu eta debekatzen dituen drogen arteko banaketa, ikerketa zientifikoetan oinarrituta egon baino, aurriritziak ditu abiapuntu. «Beraz, haxixa le-

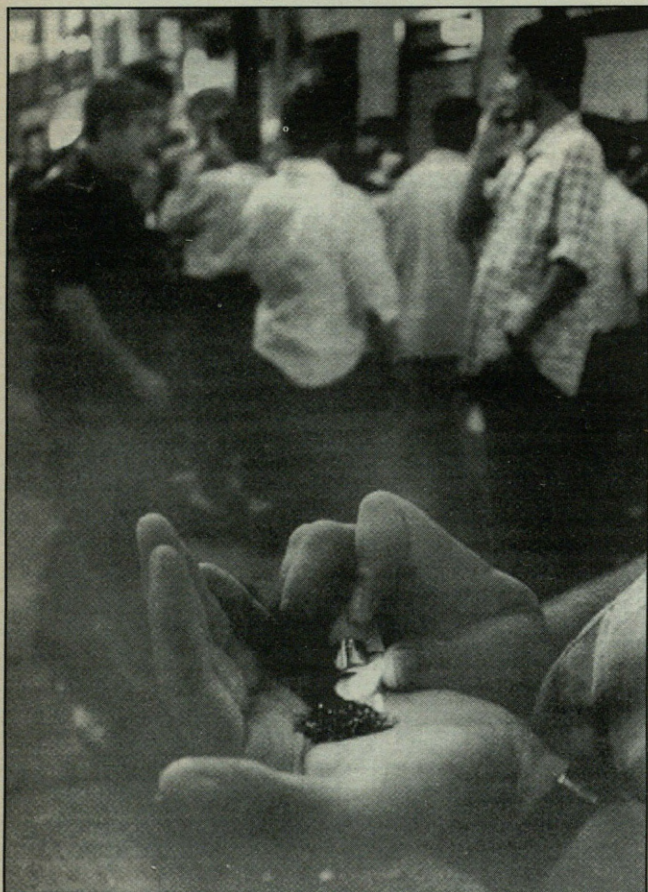
DROGAREN AURKAKO ZIGORRAK EUROPAN

	KONTSUMOA	NORBERAK ERABILTZEA	TRAFIKOA
Alemania	Ez	4 urtera arte	15 urtera arte
Belgika	Talde kontsumoa soilik	5 urtera arte	5 urtera arte
Danimarka	Ez	10 urtera arte	10 urtera arte
Erresuma Batua	Opiotik eratorritakoak soilik	7 urtera arte	Betirako zigorra
Espainia	Ez	Ez	17ra arte biguinak 23ra arte gogorrak
Frantzia	Urtebetera arte	20 urtera arte	20 urtera arte
Grezia	Ez	Toxikomanoak ez direnak soilik	Betirako zigorra
Portugal	Ez	Urtebetera arte	4ra arte biguinak 12ra arte gogorrak
Holanda	Opiotik eratorritakoak soilik	7 urtera arte	7ra arte biguinak Betirako zigorra
Irlanda	Ez	Zigor administratiboa	20 urtera arte
Italia	Ez	5 urtera arte	5 urtera arte
Luxemburg	Ez	Urtebetera arte	18 urtera arte

Iturria: El Diario Vasco

Haxixa legez kanpo izatearen ondorioz, bere inguruan merkatu beltza eta trafiko sare handiak sortu dira. (Argazkia: Juan Herrero).

Carlos Lopez Riañok, Espainiako Gobernuoko Drogen Plangintza Nazionaleko arduradunak, haxixaren legeztatzearen inguruan eztabaida zabaltzea proposatu berri du, eta haxixa osasun eta gizarte ikuspuntutik kontrolatzea iradoki. (Argazkia: El Correo).

geztatzea gainerako drogak legeztatzeko urrats bezala ikusten dut. Izan ere, berregokitze zentroetan ez dago desintoxikatu nahi duen haxix-zalerik». Isasik aipatu digunez, legeriak onartutako edo debekatutako beste zenbait droga baino osasun eta menpekotasun arazo txikiagoak sortzen ditu. «Holandan 'coffee-shop' izeneko denda edo tabernetan saltzen dute haxixa, eta horrek ez du kontsumoa areagotu».

Legeriak onartzeak, ordea, produktuaren kalitatea arau dezake, «haxixa, zimaurrea, esne kondentsatua eta beste hainbat produktuekin nabasi obi da, eta birikek epe luzera eraginik jasan dezakete. Bestalde, droga trafikoa dela medio atxilotzen duten jendearen herena haxix-saltzaileak

Aditu ugariren ustez, tabakoa, alkohola edota kafea -legeriak onartutako drogak-, haxixa bezain kaltegarri edo gehiago dira osasunarentzat.

dira, eta salmenta normalduko balitz kalean egongo lirateke». Legeztatzeak bigabekeria konpon dezakeela gehitu digu Isasik, «edozein tokitan saltzen den alkohola baino kalte gutxiago sortzen duen produktua saltzen baitute. Bere garaian, kokaina, heroina, opioa eta beste hainbat legez kanpo utzi zirenean, ez zen kasualitatea izan Europan eta EEBBetan kon-

tsumitu obi zirenak -kafea, alkohola eta tabakoa- soilik onartzea».

Normaltasuna, bidea

SOZIOLOGOA ere haxixa onartzearen alde agertu zaiagu: «Debekatzearen argudioak ez du zerikusirik ez zientzia, ez osasuna, ez arrazoiarekin. Beste hainbat interes direla medio egin zen». Hualderen iritziz, debekatze-politika eraginik gabekoa eta kaltegarria izan da kontsumoa areagotu egin delako, «debekatuta dagoenaren erakargarritasuna dela medio. Prebentziorako irakaskuntza, bezkuntza eta laguntza, eta arazorik ekartzen ez dituen erabilerrarako oztopo izan da. Legeztatzeak, aldiz, normal-

« Martxan dagoen debekatze politika eraginik gabekoa eta kaltegarria izan da»
GABRIEL HUALDE

tasunez erabiltzea ekarriko luke».

Gabriel Hualdek esan digun laugarren arrazoia hauke da: «Narkotrafikatzaileen sareei baino, hobe da Haziendari zergak ordaintzea kontsumoaren truke; eta Haziendak finantzatzea arazorik dakarren erabilerak». Promozioa egitearekin bat etorri gabe, haxixaren kontsumoa arautzearen alde dago, droga

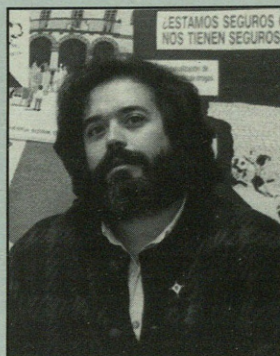
Txus Congil: "Izugarrizko itxurakeria dago, droga legalak onartzen ditugu eta oso lasai gaude"

Zein da zure iritzia haxixaren legeztatzearen inguruan?

Zigortze bidea ezkorra izan da. Kontsumoa jaitsi baino, alderantziz gertatu da, eta gainera ustelkeria izugarria eragin du polizien artean, eta arlo ekonomiko eta politikoa ere. Debekatuta egotearen xarmak eskaria handitu egin du, eta drogaren kalitate txarra bultzatu.

Horren guztiaren inguruan eztabaida egin zenuten Askagintza-koek duela bi urte.

Normalizazioa izan zen zabaldu genuen mezua. Euskal Herrian eta mundu osoan drogak izan dira, daude eta izango dira; beraz, drogekin bizitzen ikasi behar dugu, baina drogamenpekotasunik gabe. Gizarteko arlo guztiek eztabaida zezaten

proposatu genuen. Drogamenpekotasunari aurre egiteko hamar ordu eskaini behar badizkiogu, prebentzioari zazpi eskaini behar genizkioke, tratamenduari bi, eta kontsumoa eta salmenta arautzeari bat.

Legeztatzea ez da promozioaren sinonimo.

Legeztatzea, liberalizazioa eta azkenik promozioa izango ote den beldurra dago. Droga guztiak pixkanaka arautu behar

dira, eta haxixarekin hasi behar dugu. Egia da toxikomanoen % 99k aurretik porro-ak erre dituztela, baina haxix erretzaileen artean ez dago heroina hartu izan duenik, eta heroinazaleen % 100ek bere garaian biberioia hartzen zuten. Izugarrizko itxurakeria dago, droga legalak onartzen ditugu eta oso lasai gaude, eta izugarriko arazo eta ondorioak sortzen dituzte.

Arautzeak soilik ez du dena konponduko. Alkohola, tabakoa eta botikak araututa daude; baina guk izan dezakegun arazo pertsonala edota soziala ez du legeriak soilik konponduko. Egun daukagun sistema zigortzaileak lagundu baino, oztopatu egin du drogamenpekotasunaren aurka egin den lana.

guztiak legeztatzeko lehen urrats bezala.

Produktuaren kalitatea zaintzea, trafikoaren inguruan sortutako negozioa desagitea eta debekatu iza-

naren erakargarritasunari balioa kentzea daude, beraz, balantzaren alde batean haxixaren legeztatzearen inguruko aferan, eta kontsumoaren areagotzea bes-

tean. Haxixa, legeriak onartu eta kanpo uzten dituen droga multzen arteko mugan.

JOXI GOIKOETXEA

Euskal Herria, 60. hamarkada. Pertsonaiak: liburu argitaratzailea, zentsorea...

emon *bizar* yako

IÑIGO ARANBARRIren nobela, **SUSA** literatur argitaletxeak plazaratu berria

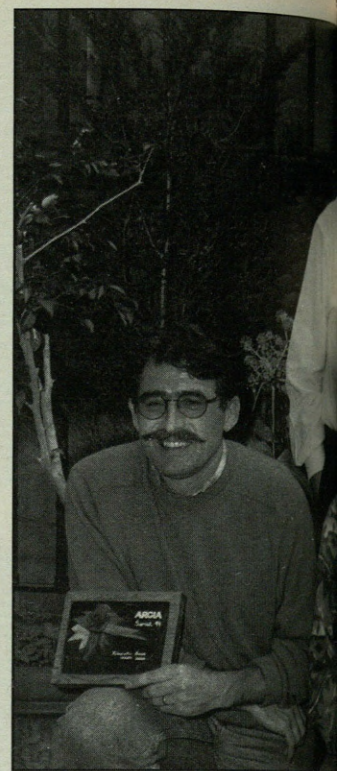
Euskarazko hedabideen lan eta obrei egin die gorazarre ARGIAk

ITZAL HANDIKO ARGIA SARIAK

Eguerdiko ordu biak. Donostiako Gastronomika elkarteak. Bazkalkideak dotore eta irribarretsu. Komunikabide eta kultur elkarteetako ordezkariak. Bulebarreko istiluak hizpide eta desgaraiz iristeko aitzakia. Argia Sarien urteroko zita.

GASTRONOMIKA urteroko bilgune, hedabide eta kultur elkarteetako ordezkariak Bulebarreko istiluen abarrotsa urrutian utzita inguratu ziren ARGIAren gonbidapenari erantzunda.

Agurrak estreinako tragoskaz leunduta, mahaieta-

ra jo zuten gonbidatuek babes eta berriketa bila. Mahaiak bereizten duten bezainbeste batzen dutelako.

Frekuentzia beretsuetan murgiltzen direnak doinuen uhina hautatu zuten: doinuetan maisu den Juan Mari Lekuonak zemaian babesa Euskadi Irratiko Danel Iruetagoiena, IZko Fernando Unsain edo, besteak beste, A&M promotorako Anjel Arbelaitzi. Uhin denak jasotzen dituen hondartzaren moduan, 'zabal eta ireki', «Euskaldunon Egunkaria»-ko Iñaki Uriak biribiltzen zuen mahaia.

Hurbilean zuten Hizkuntz Politikako Idazkaritzako Joxe Mari Zeberio, eta honek solaskide berarekiko hizkuntzak politikak bainoago lotzen dituen Erramun Osa eta Julen Kaltzada.

Hasteko jarritakoak aitarren batean bukatuta, saltsatan 'itotako' mero samurrari hagina bota bitarte hizketal-diari horzkada sendoa ema-

Kike Amonarrizek gidatu zeremonia polit honetan opari berezi bana jaso zuten Eusko Ikaskuntzaren izenean Goio Monrealek eta Jean Haristchelharrek Euskaltzaindiaren izenean. (Argazkia: Alberto Elosegí).

ARGIA saridunak: Sustraia-ko kideak, Irulegi Irratiko ordezkaria, Xiberoko Botzako lehendakaria, Elhuyar aldizkari-ko zuzendaria eta La Casa del Cafeko ordezkaria.

na zioten ondoan. Orpoz orpo zebiltzan Egaña eta Lazkano komunikatzaileak, eta komunikabideak, «Arrasate Press»-eko Arantzazu Loidi eta Egin Irratiko Iñaxio Usarmalde.

Zientzia eta jakintza biltzen zituzten kutxa berean Elhuyarreko Joxe Ramon Aizpuruak, Eusko Ikaskuntzak eta Euskaltzaindiak.

Tertuliarako parada ederra eskaintzen zien, beti ere, Kepa Aulestiak.

ARGIAkoon aukietara bilduta -nork nori losintxa?-, akordeoi musikak milorriaren gozoa dastatzen harripatu zituen Jean Paul Aizarra eta Xabier Zabaleta. Ohi bezain ezti, aldameneko mahaian Txema Auzmendiaren ahotsak EKBko Joxe

Irulegi Irratiko Mariaines Gorostiagak hartu zuen hitza Irulegi Irratiaren eta Xiberoko Botzaren izenean agian egun batean bi irratiek ere «muga tzar hori» gaindituko duten itxaropena azaltzeko.

Jabier Iñigo eta Jon Urruilegi zituen harripatuak. Juan Manuel Zalduaren soinua barbaroa isilarazi eta denak sarien harian josi arte.

Malkorik gabe

IRRIA ezpainen hunkitzea samurragoa dela jakitun, Ikuskineko Joxe Inazio Ansoarena eta aurkezle arituta-

JUAN LUIS ZABALAREN ipuin liburua, SUSA argitaletxeak plazaratu berria

SAKONETA

11 ipuineko bilduma, 176 orrialde; liburudendetan salgai: 1.300 pezeta

Agustin Ezeiza,
Antonio Iturria eta
Miren Jone Azurtzari
(gaiso egonik, Mikel
Atxaga izan bere
ordezkaria) 60ko
hamarkadan
ZERUKO ARGIA
bultzatzen egindako
lanaren esker onez
oroigarri bana
eskaini zien esker
onez ARGIAko
zuzendariak sariak
banatzeko
ospakizunean.
Agustin Ezeizaren
eskutik jaso zuen
Eustakio Arrojeria
Elhuyarreko
zuzendari
usurbildarrak euskal
prentsako saria.

ARGIAk deitua izaki, itzal handia hartu zuen sari banaketa arin bezain xarmagarriak

ko Kike Amonarriz hartu be-
har saioaren freskotasun eta
umore onaren errudun. Mal-
koak ironiaz xukatzenko oi-
hala bihurtu zuten sari ba-
naketa.

Protokolozko baino po-
trokolozko diosalaren on-
doren, epaimahaia aurkeztu
zuen Amonarrizek: Txema
Ramirez, Martxelo Otamen-
di, Martxeli Sagastume eta
ARGIAren zuzendaria, Joxe
Mari Irazusta. 'Jujeen' epaia
jakin aitzin, ordea, ekital-
diaren samurtasun gailurre-
ra igo ginen. Duela 75 urte
Zeruko Argiarekin bateratsu
jaiotako erakunde handi biri

Publizitate Saria La Casa del Cafe etxeak jaso zuen. Hogeitaka urtetik gora publizitatea egitea, euskaraz, ez da iazko haizea.

Sustraia saioaren
aurkezle diren
Libe Agirre eta
Luis Mari
Bengoak
eskuratu zuten
telebistako
ARGIA saria.

Mugaz gaindiko ahotsak entzun genituen irrati alorreko sarian. Xiberoko Botza eta Trulegi Irratiaren dan-

Akordeoia mutututa, baz-

kal aurretik patrikan gorde-
tako besarkada eta agurrak
egiteko parada zen. ARGIAk
deitua izaki, itzal handia
hartu zuen elkartean buru-
tutako ekitaldi arin bezain
xarmagarriak. Klik.

MIKEL ELORZA

- ✓ Laster da kalean 94ko URTEKARIA
- ✓ Egin zaitez harpidedun
- ✓ Plazaratu bezain laster etxean duzu
- ✓ %25 merkeago eskuratuko duzu

MERKEAGO

IZENA 1.DEITURA.....

2.DEITURA HELBIDEA.....

TFNOA HERRIA K.P. HERRIALDEA.....

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTS.HELBIDEASUKURTS.ZKIA.

KONTU KORRONTEA/LIBRETA [][][][] [][][][] [][][][] [][][][][][][][][][]HARP.zka.....

Entitatea Bulegoa K.D. Kontu Zenbakia

1994-XI-27 / 1.506. zka. / ARGIA **25**

Tuterako ikastolak hamar urte bete ditu

ERRIBERAKO ARGIA

Hamar urte bete ditu aurten Tuterako Argia ikastolak. Hurrengo Nafarroa Oinez antolatzeako ardura hartu du, eta ekitaldian biltzea lortzen den dirua egoitza berriaren eraikuntza bukatzeko nahi du, horrela bere egoera legeztatzea lortuko baitu. Bien bitartean, behitegi ohi batean darrai Argia ikastolak.

IKASTURTE berezia izango da aurtengoa. Izan ere, Nafarroa Oinez antolatzea ez da makala, ezta antolatuko duenaren egoera. Argia ikastola orain hamar urte sortu zen izen horrexekin, Erriberan zerbait baldin ba-

da argia delako eta sortzearekin batera ideia batzuk oso argi zituztelako bultzatzaileek.

Sortu zenean klaseak peña baten lokaletan izaten ziren. *«Han ongi geunden, baina lekua ez zen geurea*

eta jende asko ibiltzen zen han inguruan. Gainera, alde egitean erabilitako guztia jaso egin behar izan genuen, den dena garbi utzi. Badakizu haurrek nola uzten duten dena!», dio Argiñe Korta Tuterako Argia ikastolako zuzendariak. Gero El Ferial etxetxora pasatu ziren. Han ez zegoen patiorik.

Azkenik, gaur dauden lekura etorri ziren, behitegia izandakoa ikastola umil eta dotorea bilakatu. Hau erosi zutenean solairu bakarra besterik ez zuten, lehenengo, baina gero, pixkanaka, beharrak eragin ahala, bi-

garren solairu bat sortu zuten, eraikuntzetako prefabrikatuak erabiliz.

Jolaslekuan ere, pare bat prefabrikatu daude. Gelak txikiak dira eta kirola egiteko lekurik ez dute. Horretarako Udalak polikiroldegia uzten die. Nahiz eta egoera hau izan, Argia ikasle gehien dituen Tuterako bigarren ikastetxea da, ehun neska-mutil aritzen baitira.

Kanpaina Tuteran

NAFARROA Oinez jaialdiak promozio kanpaina bat behar izaten du, kantua eta logotipoa, komunikabideak baiatzten dira horren berri emateko... Argiakoe bi bide bereizi dituzte egin behar duten kanpainan. Alde batetik, Euskal Herrira zuzenduko dute egunkariez baliatuz batez ere; eta bestetik, Tuteran ingururako soilik zenbait ekitaldi egingo dituzte.

Tuteran bada Nafarroa Oinez zer den ez dakien jende ugari, *«hemengo jendeak ez daki ikastola non dagoen»*, eta gauzak horrela, Tuterako herriari begira, lauzpabost kultur eta kirol ekitaldi eskaintzea erabaki

Gogoeta urtea

ERRIBERAN euskaraz 8. maila arte besterik ezin da ikasi; aurrera jarraitzeko Iruñera joan behar da. Hau da Loreren, Argiako 8. mailako ikasle bakarraren buru-hausterik handiena. Euskaraz ikasten jarraitu nahiko luke, *«baina gurasoek kanpora joateko gazteegia naizela diote»*. Erreformarekin, LOGSEarekin, gauzak agian aldatu egingo dira, bigarren zikloa 16 urteraino luzatuko baita. Hurrengo erronkatzat Argiak bigarren ziklo hori

osoki eskaintzea hartu du. Gurasoek horren aldeko jarrera agertu dute eta haurrek 16 urte butarte ikasiko dute euskaraz.

Baina hau guztia, azken batean, Nafarroako Gobernuak erabakiko du mapa eskolarra osatzean. Batzuei eskaintza hori egiteko baimena ematen die eta beste batzuei ez. Dena den, *«aurtengoa gogoeta urtea da, ea gai garen eta eskaintza hori egitea lortzen dugun»*, baldintza batzuk bete behar baitira.

Behitegia zena
ikastola umil
eta dotore
bilakatu da.
Gelak txikiak
dira eta kirola
egiteko lekurik
ez dute. Hala
ere, Tuterako
bigarren
ikastetxea da
Argia kopuru
aldetik: ehun
ikasle.

(Argazkia: Juan
Picon).

dute. Batez ere jaia zer den jakitera emateko, parte har dezaten gonbidapena luzatzeko eta horrela uler lezaketenek kultur 'inbasiotzat' har ez dezaten.

Tuteran ez dugu beste leku frankotan egon izan diren arazoezkin topo egingo. Errepideei dagokienez ez dago inolako arazorik, sarrera eta aparkaleku ego-kiak baititu. «Hemen lurra besterik ez dago», diosku Argiñe Kortak. Oso baikor azaltzen da eta 100.000 lagun espero dituztela dio zuzendariak.

Argia ikastola, beste asko bezala, kooperatiba gisa jaio zen ikasleen gurasoek bultzatuta, eta kuotak eta beren lanaren bidez heldu da ikastola izatera. Irakasleek hor

ere badute zeresanik, horrelako ikastola batek askotan beste batzuek baino konpromezu handiagoa eskatzen duelako; klaseak ematearekin ez da nahikoa. «Guretzako gelarik ere ez daukagu», azaldu digu Argiñe Kortak.

Argiak, Nafarroako Gobernuak bere aurrekontuetan zona ez euskaldunetako ikastolentzako daukan poltsatik dirulaguntza ere lortzen du, baita Euskal Herriko Ikastolen Elkartearen elkartasun kutxatik ere, nahiz eta iazko publikatze prozesuaren ondoren kutxa honek zituen diru sarrerak murriztu egin diren.

Nafarroa Oinez ezinbesteko laguntza izango da Argia ikastolarentzat. Bilduko

den diruarekin ikastetxe berria eraikitzen bukatuko dute Tuteratik 2 kilometrora dagoen Fontellasen, eta hori da erabat legeztatze beharrezkoa den baldintza bakarra.

Euskaraz bizi

IKASTOLA eta euskaltegian izan ezik zail da Tuteran euskaraz bizitzea. Hala ere, badirudi gauzak aldatzen doazela. Azken urtean, adibidez, 24 izan dira ikastolan matrikulatu diren haur berriak. «Oso positibo ikusten dugu; euskalduntze prozesu gogorra egiten ari gara eta handia gainera». Matrikula berriok jendea aldatzen joan dela adierazten dute Argia-ko zuzendariaren ustez, teoriarik euskaltzale sentimendurik ez duten gurasoek seme-alabak ikastolara bidali baitituzte.

Argiakoak oso gustura daude eskaintzen duten hezkuntzarekin. 18 hilabetetik aurrerako haurrak hartzen dituzte, ikaste proze-

suan berehala hasiz. Ingelasa 4 urterekin ikasten hasten dira, eleanizdun izateak erreztasuna eskaini eta haurraren garapenerako arraz ona dela uste baitute. «Halako eskaintzak jendea irakargarri egiten zaizkio», aipatu digu Kortak.

Gurasoak oso desberdina-
nak dira, denetarik dago. «Denak mota berekoak bala-
lira, 'ghetto' bat litzateke ikastola. Eta eskola guztiak bezala, aniztasun zaleak gara». Tuteran euskarazko hezkuntza beste aukera bat bihurtu da, garrantzitsuena euskaraz lan egitea izanik irakaskuntza ahalik eta onena eskaintzeko.

Ikastolaren 10. urteurrena ospatzeko azaroak 26an festa egingo da. Dena den, Nafarroa Oinezi begira daude, egun horretan handikiro ospatuko baitituzte hamar lan urte hauek.

XABIER SAGARDIA

XABIER CARRILLO

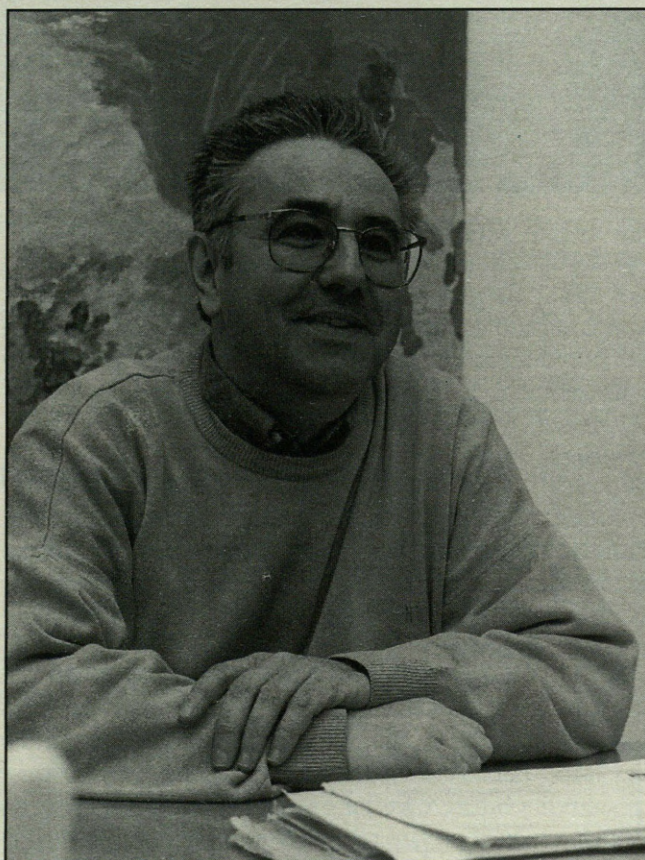
Argia ikastola, beste asko bezala, kooperatiba gisa jaio zen gurasoek bultzatuta; kuotak eta beren lanaren bidez heldu da ikastola izatera

«Erabateko abstentzioa beharko luke hemen»

Baketsua bezain zirizale izaeraz. Idazle, historiagile, literatur kritikari eta irakasle dugu Victor Moreno. Idazketan sentitzen da erosoan, «idaztea baita pentsatzeko biderik hoberena». Bere azken liburuez eta beste hainbat kontuz mintzatu gara.

Politikaz mintzatzen hasiko gara. Zer esaten dizu haustura bitzak?

Hitza, niri gehien erabiltzea gustatzen zaidan beste batekin loturik doa, hots, dibergentzia hitzarekin. Apurtzen den zerbait hondoratzen den zerbait da. Hondoratzen den pertsona edo instituzio baten inguruan galdera eta inkognita

«Erakundeek egonkortasuna saltzen digutenean ziria sartzen digute». (Argazkia: Alberto Elozegi).

asko sortzen dira. Zergatik gertatzen den hori hain zuzen ere. Komunitate desberdinez mintzatzen bagara, den-dena hauste prozesu baten barruan dagoela uste dut. Dena sustraitik porrot egitera kondenatua dago,

zorionez sustrai horiek oso hauskorak baitira. Beraz, erakundeek egonkortasuna saltzen digutenean ziria sartzen digute. Haustura hitzak sistema osoa definitzen du.

Hitz hori erabiliko al zenuke Nafarroa eta EAE-

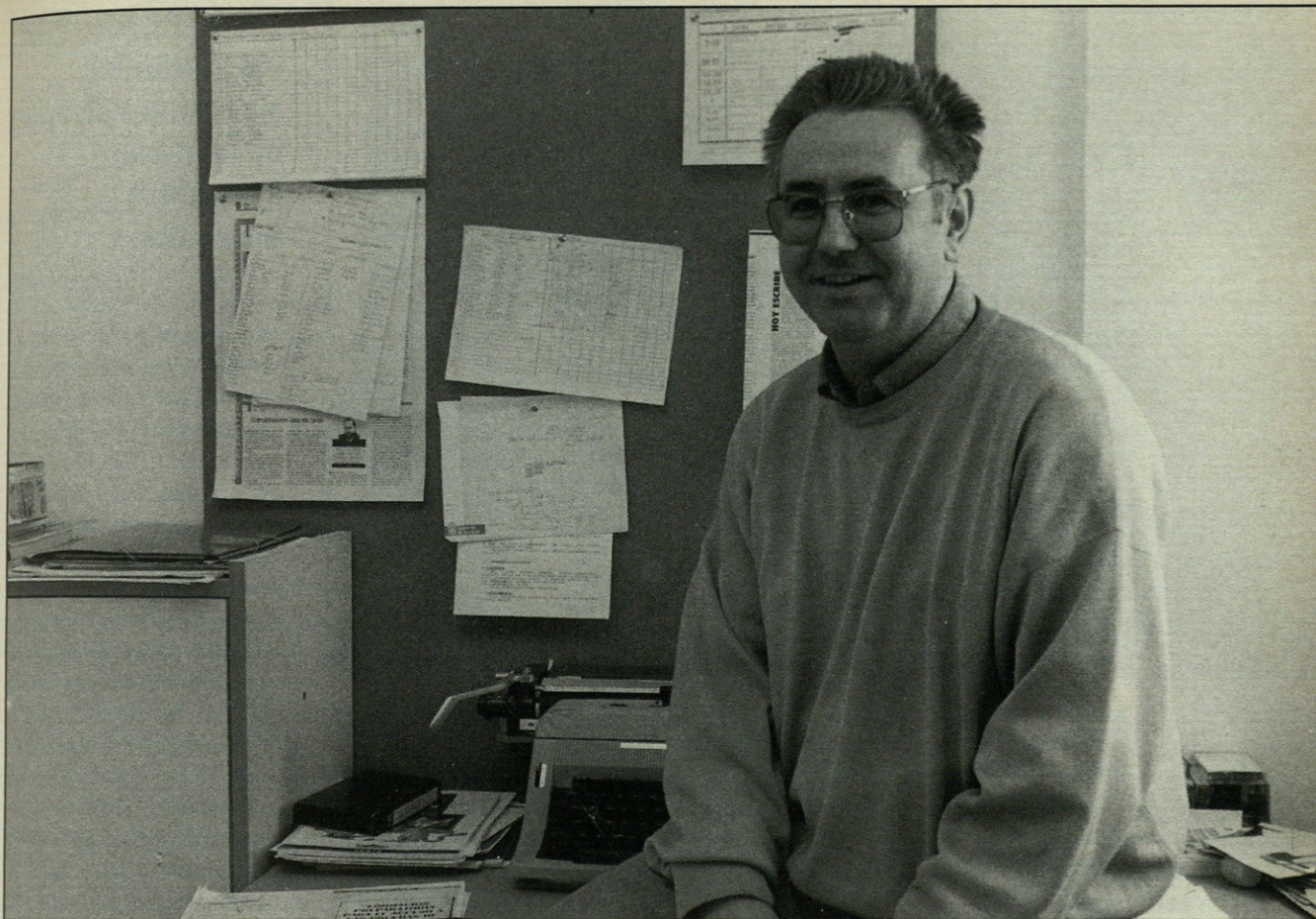
ren arteko barremana definitzeko?

Ez. Nafarroa eta EAEn artean ez dagoelako inongo harremanik. Norbaitek bestea deuseztatzen duenean, aurrez-aurreko eztabaida posible da. Baina une hone-tan, zer nolako dialektika politiko edo ekonomikoa dago bien artean? Ez dago deus.

Zer deritzozu orduan Nafarroa, EAE eta Akita-niak sinatu duten elkar-lanari buruz?

Hori apaindura hutsa da, artifizio hutsa. EAE eta Nafarroaren arteko tratua askoz ere oinarri sakonagoa dauka hori baino. Adibidez, joan den mendearen bukaeratik eta honen hasierara arte, hau da, 1917ra arte -autonomiaz hitz egiten hasten den garaia-, hemengo eskuinak eta orduko Euskal Herriaren arteko harremanetan anai-tasuna nagusi zen.

Beraz, garai horretan bazegoen zeri eutsi dialektikaren ikuspuntutik; egun ulergaitza da niretzat Nafarroako udal asko Japonia edo Alemaniako hiriekin anaitzen ikustea, Zornotza, Tolosa edo Donostiarekin egin beharrean. Hau barregarria da.

**Non egon daiteke alden-
tze bonen arrazoia?**

Ez dago harremanik hemengo tropari ez zaiolako interesatzen. Nafarroa betiko betikoek menderatzen duten *cortijo* bat da. Hemengo Gobernua oso eroso dago, eta are erosoago EAJ. Erosotasun egoera hau eta boterea eskutik datoz, beraz, ez nau harritzen Nafarroako Gobernuak eta Eusko Jaurlaritzak hitz egin nahi ez izanak. Gero eta gutxiago hitz egingo dute, gainera.

Zergatik?

Europaren irudiak komunitateak txikiagotzera eremango dituelako. Gainera, ez dakit noraino merezi duen bi komunitateak elkartzea. Ez dut horretan sinesten. Foruak, banderak, Euskadi edo Nafarroa kontzeptuak egungo huts existentziala betetzeko besterik ez dira erabiltzen. Diskurtso politikoak zeharo hutsik daude, zarpailduta; futbolak jendearengan politikak baino eragin handiagoa du, esate baterako.

Planoen nahasketa bat

dago. Gaurkotasunarekin lotuta dago nahasketa hau, non kazetariak ere errudun diren. Ondorioz gaurkotasuna jaten dugu, eta azken batean, gaurkotasunak baino, norberaren baitan gertatzen denak osatzen du errealitatea soilik.

**Gaurkotasuna aipatu
duzula, zer esango ze-
nuke Nafarroan gertatu
izan diren azken ustel-
keria kasuei buruz?**

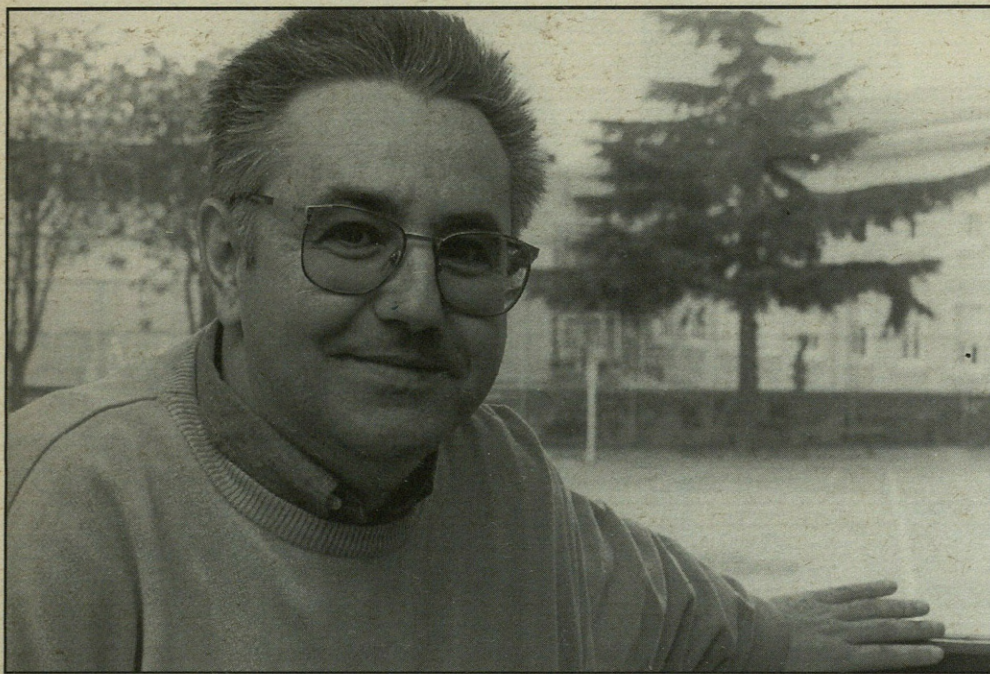
Nik ez dakit Urralburu eta Aragon zenbateraino sartuta dauden. Susmatu egin dezaket, baina hau, noski, ez da ebidentzia. Komunikabideek kaleratzen diguten guztia sinesten dugunez, aipatutako politikariak 'lapur txikiak' direla helarazten badigute, sinetsi egingo dugu azkenean.

Zer iruditzen zaizu ka-

**«Planoen nahasketa bat
dago. Gaurkotasunarekin
lotuta dago nahasketa hau,
non kazetariak ere errudun
diren. Gaurkotasuna jaten
dugu. Azken batean,
gaurkotasuna baino,
norberaren baitan
gertatzen denak osatzen du
errealitatea soilik».**

(Argazkia: Alberto Elozegi).

**“Pepe Reik «Egin»en beharrean beste
edozein egunkaritan idatzi izan balu,
gainontzeko kazetariak ez ziratekeen
isilduko; ezin dut ulertu afera honen
inguruan dagoen mututasuna»**

«Ulegaitza da Nafarroako udal asko Japonia edo Alemaniako hiriekin anaitzen ikustea, Zornotza, Tolosa edo Donostiarekin egin beharrean. Hau barregarria da». (Argazkia: Alberto Elósegui).

sua Madriletik hemengo epaitegiara pasatu izana?

Neurri politikoa besterik ez da. Lotsagarria da aferak urte piloa ondoren argia ikustea. Nafar politika oso zitala da, hemengo politikagintzan ez dago inongo mailarik. Alli dugu salbuespen bakarra, besteak ez dira inoiz argi mintzatzen. Horregatik sortzen dit hemengo politikak tristetasuna, eta asko harritzen nau nafarrak bozkatzera joaten ikusteak.

Hemen erabateko abstentzioa beharko luke.

Abstentzioaz bitz egiten duzunean, boto zuria barnean sartzen al duzu?

Inola ere ez, nik abstentzio erradikala esan nahi dut, gogoetaren ondorioz erabakitako abstentzioa. Boto zuriak ez du ezertarako balio, abstentzioa da sisteman aurkako 'boto' bakarra. Azkeneko hauteskundeetan igo egin da, gainera. Hala ere, inork ez ditu abstentzionistak ordezkatzeko. % 40k

NORTASUN AGIRIA

Nafarroan jaio zen Alesbes herrian ● Tauro da ● Ramon Lapeskera 1980an jaio zen, bere urtemugan. ● Asko atsegin du bidaiatzea eta Al Kairon bizitzea gustatuko

litzaioke ● Bere idazleak Arreola, Monterroso eta Sanchez Ostiz dira ● Benabou idazlearen «Por qué no he escrito mis libros» lana bereziki gustatzen zaio ● Hizkuntza eta literatura irakasle da Arturo Kanpion ikastetxean ● Bederatzi urte eman zituen bertan zuzendari

● Asko gustastuko litzaioke idatzita dituen bi eleberriak argitaratzea ● «Egin»en literatur aipamenak idazten ditu

«Nafarroa, EAE eta Akitaniak sinatutako elkarlan hitzarmena apaindura hutsa da»

bakarrik bozkatzen badu soilik, Parlamentua porzentaia horri jarraituz osatu beharko litzateke. Ez bokatzeak badu, hala ere, bere alde iluna, bai galtzaileak bai irabazleak erabiltzen dutela abstentzioa.

Politikak zugar sortzen duen erakargarritasunak ba al du zure izaera zirizalearekin zer ikusirik?

Niri izorratzea gustatzen zait, oso indibidualista naizen arren, «publiko»aren aurrean oso konzientziatua nagoelako. Publikoa dena guztiona da. Tontakeria edo lerdenkeria dagoen lekutan begiratzea gustatzen zait, kontrako norabidean joatea edo normalean erabiltzen ez diren ikuspuntuetatik begiratzea, ez izorratzeagatik soilik izorratzea. Gainera, gaur egun ez dago Mc Luhan-ek esaten zuena aplikatzerik, bidea mezularia baita, ez mezua.

Pepe Reik, esate baterako, beste edozein egunkaritan idatzi izan balu gainontzeko kazetariak ez ziratekeen isilduko. Ezin dut ulertu honen inguruan dagoen mututasuna.

Politika gizakiaren ispilu da eta neurri horretan datza, hain zuzen ere, erakargarri egiten duen puntua. Baina bere azken lana kalean dagoenez, gaia aldatu dugu.

Hitz egin iezaazu zeure idazlan berriaz.

«De brumas y de veras» du

izenburua. Nire egitasmoa zenbait literatur kritikariren lana buruz behera jartzea izan da. Besteak beste, García Posada eta Jaime Silesen lanari buruz idazten dut, orokorrean, «El País», «ABC» edo «El Mundo» egunkarietan dabiltzan kritikariez.

Eta aurreratuko al duzu zerbait «Cañes navarros» eta gero etorriko den «Los crímenes de las calles de Pamplona» liburuz?

Gamazada eta mende honen hasierara bitarteko urteetan murgiltzen da, Gamazadan hilketa bat jartzen dut adibidez. Nire aurreko lanarekin parekotasun handia du, baina honetan Iruñeko eguneroko bizitza azaldu nahi izan dut. Hilketei buruzko beste liburu bat idaztea dut buruan, 20ko hamarkada zorionsuan gertatutakoa hain zuzen ere.

Badut beste proiektu bat, aurreko mende bukaerako Iruñeko pertsonaia baztertuen inguruan. Izenburua «Ilustres prendas» izango da. Bi lan hauez gain, polemikei buruz beste liburu bat idatzi nahi nuke, eta bide batez azaldu egungo polemikak mende hasierako berberak direla. Hemengo homosexualitateari buruz ere ikeritzen hasi naiz baina oso dokumentazio gutxi dago. «Pensamiento navarro»n Oscar Wilde-ri buruzko erreferentzia bat aurkitu dut, baina honetaz gain ezer gutxi. Dokumentazio gutxi dagoenenan elukubrazioa geratzen da. Hau oso gustukoa dut, baina beti oinarri bat izanda. Nik horrela gozatzen dut gehien, Nafarroako historia nire erara kontatuz.

Nor da Ramon Lapeskera?

Izenak badu bere zergatia. Ramon nire aitonaren izena da eta Lapeskera, berriz, nire jaioterriko leku idiliko bat. Izengoitian nire haurtzaroan oso garrantzitsuak diren bi

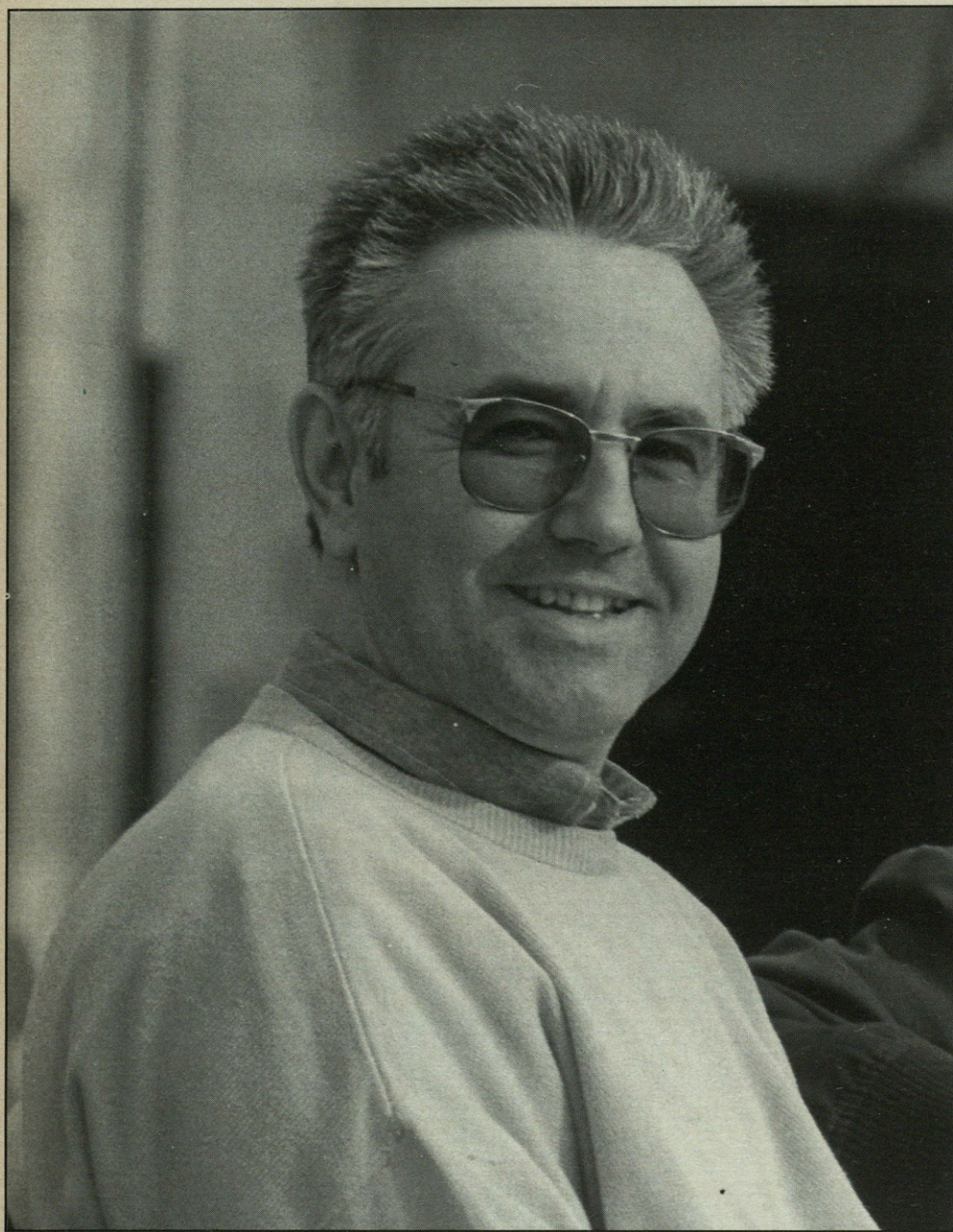
«Pilatzen ari den ezinegona modu askotara aska daiteke, nik idatziz egiten dut»

gauza nahasten ditut. Baina orain zaila egiten zait izen honen atzean ezkutatzea, edonork baitaki nor den.

Nor da eszeptikoagoo, Victor Moreno ala Ramon Lapeskera?

Biak. Eszeptikoa izatea gaizki ikusita dago, baina normalean kaltegabeko giza-kiak gara, naturaz koldarrak gainera. Pilatzen ari den ezinegona era askotara aska daiteke. Nik idatziz egiten dut. Gainera ni eszeptikoa

«Laster argitaratuko dudana 'Los crímenes de las calles de Pamplona' eta gero, hilketei buruzko beste liburu bat idaztea dut buruan, 20ko hamarkada zorionsuan gertatutakoaz hain zuzen ere». (Argazkia: Alberto Elozegi).

«Nik haurrei hitz egiten, irakurtzen, idazten eta pentsatzen irakasten diet. Haurrak, irakur dezaten motibatu egin behar direla hainbeste azpimarratzen bada, eskoletan eskaintzen dena interesgarria ez dela esan nahi du». (Argazkia: Alberto Elozegi).

izan arren, asko sinesten dut pertsonengan.

Historiako liburuetan Ramon Lapeskera izen-goitia erabiltzen duzu, literatur edo pedagogia liburuetan berriz, zeurea, Victor Moreno. Ba al duzu arrazoi berezirik?

Ramon Lapeskera izanik idazten dudanean historiagilea naiz; Victorrek, berriz, literatura edo pedagogiaz izkribatzen du; beraz, bi izenak erabiltzean desberdin-

tasun hau azpimarratu nahi dut.

Ba al duzu «El deseo de escribir» eta «El deseo de leer» lanen antzekorik karrikaratzeko asmorik?

Hizkuntzaren inguruan lanean ari naiz orain, ziurrenik «Dale que dale a la lengua» izango da liburu honen izenburua. Askotan atsegin dut mota honetako lanak idaztea, hezkuntza asko atsegin dudana antzera.

«Diskurtso politikoak hutsik daude; futbolak politikak baino eragin handiagoa du jendearengan»

Eskola oso aberasgarria dela iruditzen zait, gizakia-
ren oholta baitugu. Bakoi-
tzak bere burua ezagutzeko
gune aproposa gainera,
umeei asko pentsarazten
dute. Haurra ez da irakur-
tzera behartu behar. Nik hitz
egiten, irakurtzen, idazten
eta pentsatzen irakasten
diet. Haurrak motibatu egin
behar direla hainbeste azpi-
marratzen bada, eskoletan
eskaintzen dena interesga-
rria ez dela esan nahi du.
Interesgarriena haurrei lan
egiteko sistema berriak era-
kustea da.

Albert Pennac edo Raymond Queneau idazleak jarraitu al dituzu «El deseo...» liburua idateko orduan?

Ez nik ez dut Pennac jarraitu,
uste dut gainera bera baino
urrunago joaten naizela. Lau
arrazoi hauek direla medio
irakurtzen dugu: egoteko
soilik, lasaitasunean egote-
ko, eta gure norberekeria eta
irakurtzearen alferkeria lan-
tzeko. Arrazoi hauexengatik
ere haurrek ez dute irakur-
tzen.

Haur batek irakurtzen
duenean arazo psikologi-
koak dituela esan nahi du.
Raymond Queneau, berriz
oulipista da. Sistema hau
oso erabilgarria izango li-
tzateke hezkuntzan, eskolak
asko irabaziko luke, baina
idazteari ez zaio oraindik
behar duen garrantzia ematen.

IXIAR ROZAS

**PIRINIOTAKO SUMENDIAK,
HARTZAK, MENDI-GIDARIAK
ETA BESTE HAMAIKA ISTORIO**

Sarda Taldea

**ARTZAIN-KOMUNITATE
EUSKALDUNA (I)
(BORTUKO INGURUA)**

Sandra Ott

PIRINIOARI BURUZ INOIZ IDATZI DEN LIBURURIK ERAKARGARRIENA.

Erromantikoen Pirinioetako oihanen aurkikuntza. Mendi-gidarien endak. Geologoen historiak. Sumendiak Pirinioetan egon zirenean. Pirinioen urte luzeetako itsasazpiko bidaia. Koralezko arrezifeak eta dinosaurusuak gure lurraldeetan egon zirenean. Hartzaren inguruko mitologia eta euskal sinismenak. Hartz-ehiztariak eta hartz-hezitzaileak. Ugatz, sarrio, potoka eta zakur piriniotarren eboluzioa. Nola izango dira Pirinioak eta Euskal Herria 100 milioi urte? Guzti hau eta beste hamaika historio gehiago 300 orrialdeetan eta 140 argazkitan.

SANTA-GRAZI ARTZAINEN INGURUAAri buruzko lan bikaina. Auzolanak, "inguru" hitzaren esangura sakona, artzain gaztangileen mundua, abereen zaintza, maskulino eta femeninoen arteko homologia, sorkuntzari buruzko gure arbaso artzainen teoriak. Lan antropologiko bikaina gure herria hobeto ezagutu eta maitatzeko (300 orri. eta 140 argazki).

***DURANGOKO AZOKAN
HIRE ZAIN***

GAIK ARGITALDARIA

Nor-nori-nork

SANTA sekulan amaitzen ez den errosarioa dugu hizkuntz eskakizunena: Euskarazko aditz paradigma bihurrienaren antzera, hiru galdegai nagusi dituen: Nor-nori-nork. Nor edo zer gertatzen ari da 'protestanteen' errosario honetan galtzaile? Nori interesatzen zaio auzia sutzea? Nork dauka konponbidearen giltza?

Funtzionarioen sufrikarioak begi erretetik alderatuta, zinez ez baita batere sinesgarria egin zaizkien hizkuntz eskakizunak gaindiezinak direla esanez 'ofizialdu' zaigun mezua, alderantziz baina, ikasteko egundoko erreztasunak eta baliabideak izan dituzte, 'protestanteen' kausa defendatzeko PSE-EE, UA, PP eta IUK hartu duten adorea errefusatu eta euskararen defentsa egin nahi nuke aipatu dudan lehen galdegaiari erantzunez, hizkuntz eskakizunen malgutasunaren malguta-

sunak administrazioa euskalduntzeko borondate faltaren atarian jarri gaitue-
nez. Funtzionarioak ez du lanposturik galduko, euskarari berriz ofizialtasunaren ate handietako bat gero eta zirikutu itxiagiora mugatzen ari zaio.

Bigarren galdegaiak agerian du beraz, erantzuna. Hizkuntz eskakizunak inposizioaren mamuarekin eta aber-
tzaleek euskararen alorrean omen dituzten kriterio erratuekin katramilatu nahian dabiltzaneren interesak sutu dira auzi honetan, herritarren izenean bazterketa salatuz eta hizkuntz politikari astindua emanez. Eta horratio kaltea ekarri, aurrera begira euskararen inguruan behar lukeen batasuna orain artean baino zartatuago eta kolpatua-
geratu den neurrian.

Konponbidea berriz, bihurgune edo atala larrian litzateke. Funtzionarioen eskubideak komunikabide 'aliatuen'

bozgorailuaz aldarrikatzen ari diren horiek euskararen eskubideak behin eta berriz auzitan jartzeak etorkizun iluna erakusten baitigu. Doinu ezagun honetan esaten denez, «*Nor-nori-nork, baldintza ta subjuntibo jode!, baldintza ta subjuntibo jode! baldintza badakigu...*», gero eta baldintzatuagoa dugu euskararen errealitate trinkoa

Irakurleak irabazi, publizitatea lortu eta gure buruaren promozioa egiteko zailtasunen aurrean, beharrezkoa zaigu instituzioen babes eta sostengua

Bilboko Laburmetraien Jaialdia erabat sendotuta dator, iaz baino 255 filme gehiagorekin, eta guztira 710 lan aurkeztuko direla, azaroaren 28tik aurrera.

Euskal ordezkartza ere, iazkotik bikoiztu egin da, hemezortzi filmerekin. Zortzi ziklo osatu dira lehiaketaz gain, 50-60 urteetako Espainiako zine beltza, Ingmar Bergmanek egindako publizitate iragarkiak eta haurren saioak nabarmendu daitezkeelarik. Irudian 1993ko aurkezpen ekitaldia duzue (Argazkia: Xosé Sima).

behar lukeena, menpeko subjektuak elementu nagusi eta erabakior bihurtu nahi honetan.

EUSKADIKO Antzoki Sarea sortu da, antzerki munduan hamabi urteotako eskakizun nagusia izan dena gauzatzeko bidean jarritz. Lagun batek zioen moduan, badirudi administrazioa hamarkada bat atzeratua dabilela... berandu baina, iritzi guztiak bat datoz sarearen garrantzia azpimarratzerakoan. Urrats handia da, ez bairik gabe. Bi kezka, orde: antzeztalde eta programatzaileen artean apenas dago informazio zehatzik ihardueraren gainean, hots, administrazio eta alor honetako subjektu nagusien arteko eten-dura konpontzeko saioak egin badira ere, ez dira erabat mamitu, ezta sarea gauzatzeko ere, eta beraz, lehen-tasunez heldu behar zaio gaiari.

Bestalde, sareak ez ditu arrain txikiak jasoko, hots, ez ditu talde amateurak kontuan hartuko laguntzak banatzeko osatutako zerrendan. Talde profesionalak sustatzeko ez duela amateurren alboratzea (are euskaraz egiten ari diren saioak ikusita) ekarri behar uste dudanez, hanka sartzea iruditzen zait antzerkigintza promozionatzeko sare handiak errealitate hau bere baitan bildu ez izana.

JAKINEK agerian utzi du aldizkari-gintzak bizi duen subentzio politika. Bi gauza daude nabarmen: urtetik urtera gero eta diru gutxiago banatzen zaiola prentsa nazionalari, eta diruak banatzeko bezala aldizkari-gintza sustatzeko ez dagoela ildo zehatzik. Ez da beraz, errealitate txukuna bizi duguna. Eta kezkatzekoa da oso, alor honetan jarduten dugunok, irakurleak irabazteko, publizitatea lortzeko, gure buaren promozio txukuna egiteko ditugun zailtasun handien aurrean, behar-beharrezkoa baitugu instituzioen babesa eta sostengua. Horren faltan, gure iharduna hankamotz, eta erdal komunikabideen abiadura azkarrean itota bukatzeko zorian geundeke.

J.J. PETRIKORENA

UHATZAINDIKO URAS BUSTI

Prosan oztopo, lagungarri poesian?

JOAN den urrian, Leioako Unibertsitatean Euskaltzaindiak antolatutako Jardunaldiak bukatu ziren idazle zenbaiten mahainguruaz. Ez zarete harrituko erraiten badizuet azken horrek nauela gehienik interesatu. Azaldu ditu euskal idazleak aurkitzen dituen oztopo eta nekeziak, ohikoen gainera hor daudelarik Euskaltzaindiaren erabakiak.

Haien betetzeak lan bat gehiago emaiten digu, eta ez ttikia. Saiatuarren ez dut beti lortzen ez ardiesten, hortik urrun.

Halere uste dut ez dugula gure burua hertsaturik eta setiatutik senditu behar, ezen lege xeheak gutietsi gabe, munta gehiago du Euskaltzaindiak eskaintzen digun filosofia orokorrak. Bide zabala da, elkartzailea, ez ukatzailea. Euskalki guzien arteko puntu amankomunak baliatuz egiten ari den zerbait da euskara batua, eta ez euskalki bat gehiago, Descartes-en metodoa bezala norbaitek edo zenbaitek gela hertsu batean asmatua. Horren frogarik hoberena ez ote da Leioan eginiko biltzarre zabal eta idekia?

BISTAN da erdiko euskalkien inguruan egiten ari dela gehienik, baina hiztegiaren bederen askatasun handia gelditzen zaigu eta bi bazterretako euskalzaleek balia dezakegu hein batean geure altxorretik ekartzeko.

Orokorki batuari botatzen zaiona da literaturan tokiko euskararen naturaltasun hartarik zerbait galtzen duela. Hain gaizteak ez garenontzat egia daitaie, gure ondokoentzat agian ez hainbeste, xuxenka batuan eskolatuak baitaude, hegoldean behintzat.

GAINERA, prosan oztopo gerta daitekeena, alderantziz laguntzaile da nire ustez olerkian. Sail horretan asko landu behar da hizkuntza edozein euskara motatan, molde zehatz batzuetan sartzeko, naturaltasuna bortxatuz. Zailtasun gehiagorik ez dakarkit batuak. Aitzitik, euskalki guzien hiztegia zabaltzen dit, nire uskarak baino askoz ere aukera haboro emanez erritmo, ñabardura, errima, hitz-joko, prezisio, irudien aldetik.

Horretaz eskerrak dizkiot Euskaltzaindiari, ate handi bat ideki didalako. Gainera literaturan idazteko gogoia eman dit konpainia horretan sartzeko. Leioako mahainguruan idazle batek beretzat zioen bezala, ez naiz jakintsuna, gramatikaz guti dakit (eta gehiena Euskaltzaindian ikasi dut nik). Idazle soila izanez, euskararen zerbitzera saiatzen naiz, beste batzuk bezala, idatziz.

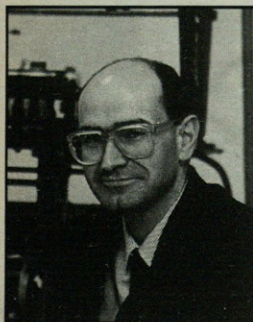
JEAN LOUIS DAVANT

TXUTXU - MUTXUKA

EGAN TALDEA UTZI ETA TRABUKO OSATU DUTE

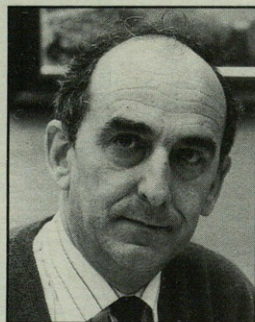
ATAL honetan bertan duela hilabete adierazi genizuen Egan plaza talde sonatua desagertzeaz zela, ia 25 urteko jarduna eta gero. Xabier Saldias kantariak ezik beste taldekide guztiek (Alberto Frantzesena, bateria eta ahotsa; Imanol Aranburu, teklak; Koldo Tarragona, eskusoinuak eta teklak; Peke Pelaez, kitarra eta ahotsa; eta Gonzalo Pelaez, bajua eta ahotsa) talde berria osatu dute, Trabuko, datorren urte hasieran plazaz plaza hasiko dena, «Goierritarra» aldizkariak argitaratu duenez. Xabier Saldiasekin dituzten konponezinak direla medio, hartu dute erabakia. Egan taldeak baina, urte bukaera bitartean jotzen jarraituko du.

NOR - NORI - NOR K

ANJEL LOBERA

lehendakari duen Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkartek urteotan bildutako ondare bibliografikoa Donostiako Udal Liburutegian utzi du, guztira 1.655 liburu eta 41 aldizkari-bilduma. Multzo hori sailkatu eta katalogatuko du Udal Liburutegiak, berau osatzeko erosi behar diren liburuak bere gain hartuko dituelarik. Guztiak jendearen eskura izango dira, erabili ditzan ●

ANTONIO CAMPOSI

ikastolen etxean arazo ugari sortu zaizkio, azken hauteskundeetan EAJren alde agertu zuen jarrera dela medio, Nafarroako Elkartek dimititu dezan eskatu baitio, «guztiz ezegoki eta onartezina» iritziz lerrotzea, eta ikastolen berezko baloreak, hots, independentzia nahiz aniztasuna alboratu izana. Hainbat urtetan lehendakari gisa jorratutako zelaia estutzen ari zaio beraz, gertakaria honen inguruan ●

PANTXOA BERGARAK

Euskal Herriko Kantu Txapelketan trebezia berezia erakutsi zuen abeslariak konpaktoa osatu du, rock eta folk akustikoaren haritik, eta Niko Etxart, Beñat Axiari eta Kristof Ithurritzeren (Elliot Murphy kantariaren taldearekin Europako itzulua egindakoa berriki) laguntzaz. Diskoaren berri, Hendaiaiko Baleak elkarteak, azaroak 26an, emango duen kontzetuan jaso dezakezu ●

TELLAK

■ TRIKITI PIEZA
BERRIEN ATZETIK

EUSKADI Irratiak Trikiti Pieza Berrien V. Lehiaketarako deialdia zabaldu du. Berrikuntzaz dator aurtengo edizioa, orain artean fandangoa eta trikitixa ataletan aritu den lehiaketak hirugarren bati egingo baitio lekua, potpourria deitu dutenari, hain zuzen. Eta zer da potpourria? Norberak nahi dituen dantza-erritmoak nahasturik osa daitekeen pieza, antolatzaileek adierazi dutenez; doinu librean aritzeko aukera ematen duena, beraz. Ohizko bi ataletan berriz, indarrean dauden baldintzak lehengo berak dira, hots, egitura klasikoetan oinarrituak eta dantzarako egoiak izatea. Berriak izan behar dute pieza guztiek, aurretik jo gabeak, hiru minutu ingurukoak fandango eta trikitixak, eta lautik sei minutu artekoak potpourriak. Lanak aurkezteko epea 1995eko otsailaren 13ra bitartean luzatuko da, partehartzaile bakoitzak gehienez bi obra aurkez ditzake eta lehiaketaren finala martxoaren 19an, San Jose egunez, jokatuko da, Azpeitiko kiroldegian. Egun horretan, hamabostentzat lekua izango da taulatu gainean, sei fandango atalekoentzat, sei trikitixa joleentzat eta gainontzekoak aire berriez datozenentzat. Epaimahaiak, berritasuna, originaltasuna, musikaltasuna, soinu-joleen trebetasuna eta gozotasuna nahiz koplen egokitasuna puntuatuko dituzte. Guzti honez gain, aurreko edizioetako txapeldun eta txapeldunordeen kantuen biltzen dituen kasetak eta konpaktua argitaratuko ditu Euskadi Irratiak Elkar argitaletxearekin batera. Lehiaketa beraz, asmoz berriturik dator.

Zeanuriko herriak «Olentzaro» musika-antzerkia taularatuko du

Olentzaro menditik oholtzara, sua eskuetan eta gabon doinuz

Mendi gainean txondorra egiten aurkituko dugu Olentzaro Zeanuriko herriak Gontzal Mendibilen gidaritzapean aurkeztuko duen musika-antzerki berrian. Obra prestatzen topatu ditugu herritarrek, eta istorioan murgiltzeko aukera eskaini digute.

Sei urteko Jurek Ziemkiwick zeanuritarraren ametsetan gertatzen dira «Olentzaro» obra honetako pasarteak. (Argazkia: Alberto Elozegi).

NEGUAREKIN batera datoz Eguberri jaiak, Gabonak, eta giro horretan Euskal Herriko bazter guztietan Olentzaro izango da pertsonaia nagusia. Gontzal Mendibilek, iaz, telebistarako bideoklip batzuk prestatu zituen honen

inguruan, eta oraingoan ere, musikari eta zeanuritarraren laguntzaz, Olentzarori buruzko musika-antzerkia gauzatzen dihardu, Gabonetan eskaintzeko asmoz.

Olentzaro mendian txondor handia egiten ari dela,

suaren zaindari eta banatzailea izango da berau. Artzaiak olentzaroren sua euskal etxeetan banatzen ikusiko ditugu, antzerkia eskainia izango den herrietan behinik-behin. Suaren irudia, mitologiarekin zer ikusia

duten hainbat elementurekin jarriko diote begi aurrean ikusleari. Istorioan mutiko bat da protagonista: Gabonetarako egur bila abiatuko da aitarekin, eta etxeratu aitzin hainbat gertakizun jazoko dira.

Zeanuriko antzezle
herritarrek aurten
hirugarren lana
plazaratuko dute, aurretik
«Iparragirre Hegalaria» eta
ETBrako Gabonetako
bideoklipak egin eta gero.
(Argazkia: Alberto Elozegi).

Mutikoarengana abiatu
gara gu, 6 urte besterik ez eta
dotore murgiltzen da an-
tzerkigintzan Jurek Ziemki-
wick zeanuriarra. Gaztetxoa
izan arren, argia zela aurre-
ratu zigun Gontzal Mendibi-
lek, eta Jurek mutikoak bat
batean erantzun ditu gure
galderak: «Ni aitagaz batera
basotik herrirantz noala
gauza asko gertatzen zaiz-

kit, eta gero herriko umeak
ikusten ditut Olentzaro
kantetan», esan digu bizkor
eta ausart.

Ilargiarekin eta izarrekin hizketan

PASARTE batean ilargi eta
izarrekin aritzen da hizketan
eta zera galdetzen die: «Ilar-
gia, zer barri dago zeruan?»,
eta berak aitortu digunez,

«ilargiak hau diñoste: 'ze-
ruan barri ona, orain eta
beti', eta gero nik izarrei
bardina galdetzen deusiet». Handitzean antzerkilari izan
nahi luke Olentzero obrako
gazteenak, eta pozik ote da-
bilen galdetzean, «Baaaaa!»
luzea bota digu.

Ez da Gontzal Mendibil
horrelako zurrunbiloetan
sartzen den lehen aldia, izan

ALDA EZAZU BIKOTEA HILABETERO

EROSOAGOA DA ETA

MULTILENS botatzeko lenteak

Ukipen lenteen abantail guztiak eta
hilabetero berriak jatzeko erosotasuna.

Erabili... eta bota. Horren erraza.

Eta horregatik, beti ikusmen bikaina,
ixurkari bakar bat eta begientzat
ziurtasun osoa.

Eta ez dira lentixka arruntak
baino garestiagoak!

MULTILENS botatzeko lenteak:
Erosotasuna ez baita botatzekoa.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MULTIOPTICAS
Hernani, 4 - DONOSTIA

ere urtero saltsa berri batean aurkitzen baitugu Zeanuriko kantaria. Orain aurkeztu behar dutena aurten bururatu zaiola dio, «*eta horregatik aurrekoetatik ezberdina izango da, arinagoa jende kopuru aldetik, eta herriz berri aurkezten saiatuko gara*». Arinagoa dela adierazi badu ere, 60 bat lagunek parte hartuko dute musika-antzerki honetan, «*hamar musikari, hogeitaka antzezle, hamalau ume, argia, pantaila erraldoia, elementu asko sartu ditugu oraingoan, eta apustu handia da*», zehaztu du Gontzalek.

Pertsonaia eta doinu ugari

OLENTZAROA gain pertsonaia ugari izango dira obra guztian zehar. «*Mutiko txikia, bere gurasoak, aitita eta amama, herritarrek, artzainak*» dio, berak batez ere kantari lana egingo baitu bere hamar musikariek lagunduta. Abestiak tartekatuz joango dira, hogeitak baino

«Hamar musikari, hogeitaka antzezle, hamalau ume, argia, pantaila erraldoia; elementu asko sartu ditugu oraingoan, eta apustu handia da»

GONTZAL MENDIBIL

Gabonetan ikusteko parada

HORRELAKO muntaia egitea ez da gauza erraza, eta proiektua gauzatzeko hainbat ate jo ditu Gontzal Mendibilek. Aurrekontuari aurre egiteko ekinaldiak lortu behar eta urri dago panorama. Horregatik, guztiz eskertzen du herritarrekin egiten ari den lana, horrela posibleago delako helburuak gauzatzea, jende profesionalarekin soilik ezinezkoa litzatekeelako; diruari dagokionez batipat.

Gontzal Mendibilek herri antzerkigintza musikarekin tartekatzean, «*iraultza kulturala egiten ari garela uste dut*» aitortzen du. «*Zail da horrelako partaidetza lortzea, horrelako gogoekin lan egitea, baina zeanuritarrek itzelezko gogoia dute gauza hauek egiteko*».

Aurreko urteetan Bizkaiko Foru Aldundiak haurrentzat antolatutako «Euskara

Pozgarri» kanpainen parte hartzea bururatu zitzaion orduan; Foru Aldundira jo, eta zortzi ekinaldi behintzat lortu ditu Gabonetako oporretarako, umeek Olentzaroren inguruko kontuak eta kantuak ikusi eta entzun ditzaten.

«Olentzaro» musika-antzerki Durango-ko Liburu eta Disko Azokaren baitan aurkezteko asmoa agertu du Gontzal Mendibilek, abenduaren 10ean, Ezkurdi pilotalekuan. Gerora lan hau hainbat antzokitatik igaroko da. Iruñea, Gasteiz, Basauri, Barakaldo, Getxo, Galdakao eta Bilbotik, besteak beste. Eguberri hauetan haur eta nagusiek Olentzaro eta euskal mitologiari buruzko musikaz hornitutako antzezpena ikusi eta gozatzeko aukera paregabea izango dute, beraz, zeanuritarren eskutik.

gehiago; zenbait berriak badira ere, beste batzuk bere aurreko «Olentzaro» diskoak. «*Tomas San Miguelen diskotik bost kantu hartu ditugu, gebienbat zenbait unetan musika bezala erabiltzeko, hori bai, guk interpretatuak*».

Antzerkia eta musikarekin bat, berritasun handiena pantaila erraldoia izango da ziurrenik, eta bertan emateko hainbat proiektio presatu dituzte dagoeneko. Berrikuntza hauei guztiei eta proiektua gauzatu eta aurre egin ahal izateko hainbat saio emango dituzte Hego Euskal Herrian. Emanaldiak izango dira, gainera, muntaia hau ikusi eta entzuteko aukera, momentuz behintzat ez dutelako grabaziorik egingo ez bideoz ezta disko batean ere. Gontzalek au-

rreratu duenez, «*Euskal Telebistak saioaren bat grabatuko du, baina guk zuzenean baino ez dugu eskainiko obra*».

Emanaldiak bi orduko iraupena du, eta umetxoak mendian hasitako ametsak artzainen arran hotsarekin bukatuko da; izan ere, hauek Olentzaroren sua eskaintzen diote, etorkizunean euskal etxeetan zabaldu dezan asmoz. Haurrak baitira etorkizuna.

PATXI GAZTELUMENDI

ARANTZA (NAFARROA) ☎ (948) 63 41 79

- Natura eta lasaitasuna, basoak, errekek, mendiak.
- Euskera ikasteko leku paregabea.
- Euskaltegi, ikastola, topagune eta talde desberdinentzako eskeintza bereziak.
- Mendi ibilaldiak oinez, nahiz bizikletaz.
- Instalazio modernoak: dutxak saunak, gimnasioa, joku gela, TB bideoa.
- Kultur eskeintzak, bisitaldiak, bestak...
- Bertako sukaldaritza.
- 65 lagunentzako tokia.
- Urte guztian zabalik. Aparkaleku pribatua.
- Prezio oso egoki eta konpetitiboak.
- Irun-Iruña, errepide nazionaletik, N-121 Berrizaungo bidegurutzetik 7 Km. tara.

«Tximeletak sabelean» diskoa aurkeztuko du Andoni Egañak Durangoko Azokan

«Bertsolaritzak beste formato batzuk probatzeko premia du une honetan»

Ez zuen bi bider pentsatu IZk diskoa grabatzea eskaini zionean. Bere burua ipurtarintzat du Andoni Egañak, eta okasioa aprobetxatuz, sabelean dituen tximeletak aske uzteko modua topatu du lanean. Bere hitzetan, bertsolaritzak gizartearen erdiguneetan egon behar du eta horren ildotik, bertso-paperak instrumentu ugariaren doinuetara egokitzea aukera aproposa iruditzen zaio zaraiztarrari.

Nolatan Andoni Egaña disko batean lanean?

IZ disketxeko arduradunak aspaldidanik ari zitzaizkidan zerbait heldu behar geniola esaten, eta orain astia barenuez animatu egin nintzen. Hasieran ez nuen ideia oso garbi ikusten, baina barruan sartu naizenean gauza ugari deskubritu ditut.

Zuk idatzitako bertsoak kantatuko dituzu noski.

Bertso-paperak disko formatora hurbiltzeko ahalegina izan da gogorrena. Bertso-paper jartzaileok orokorrean gai bat agortu arte idazteko ohitura dugu eta hori ezinezkoa da diskoan. Gaien aukeraketa eta tramentua ere irizpide horren arabera izan da. Maitasun bertsoak dira batzuk, Lazkao Txikiri eskainitako

sail bat tartean, gai sozialen bat ere ukitu dut eta beste pare bat erotikoak.

Jendeak Egañaren ironia asko estimatzen du...

Badago hori ere, ez gehiegi baina nabari da. Gertatzen da diskoa egitean aurrez idatzitakoa aldatu beharrean izan naizela zenbaitetan. Hitzak idatzi eta doinuak aukeratu ostean, Mixel Ducauri eman eta honek moldaketak egin ditu. Baina moldaketen arabera, doinuak zenbaitetan ez zidan balio neukan hitzerako.

Atzean duzun musika taldea ikaragarria da: teklatuak, baxua, bateria, gitarra, perkusioak, akordeoia, trikitrixa...

Ezer baino lehenago esan behar dut diskoaren portadan Andoni Egaña azalduko den arren, gutxienez Egañak eta Mixel Ducauk behar zutela agertu. Mixelek egin ditu moldaketa eta prestaketa lan guztiak. Kaki Arkarazo izan da teknikoa eta musikoak ere oso onak.

Itzela izan da horien guttien musikarekin batera nire

bertsoak tartekatzea, bien arteko oreka topatzea ez baita erraza. Bertsoa lakarra da berez, denbora guztian errima du eta horrek irentsi egiten du zertxobait musika. Hala ere, gutxieneko oreka lortu dugulakoan nago.

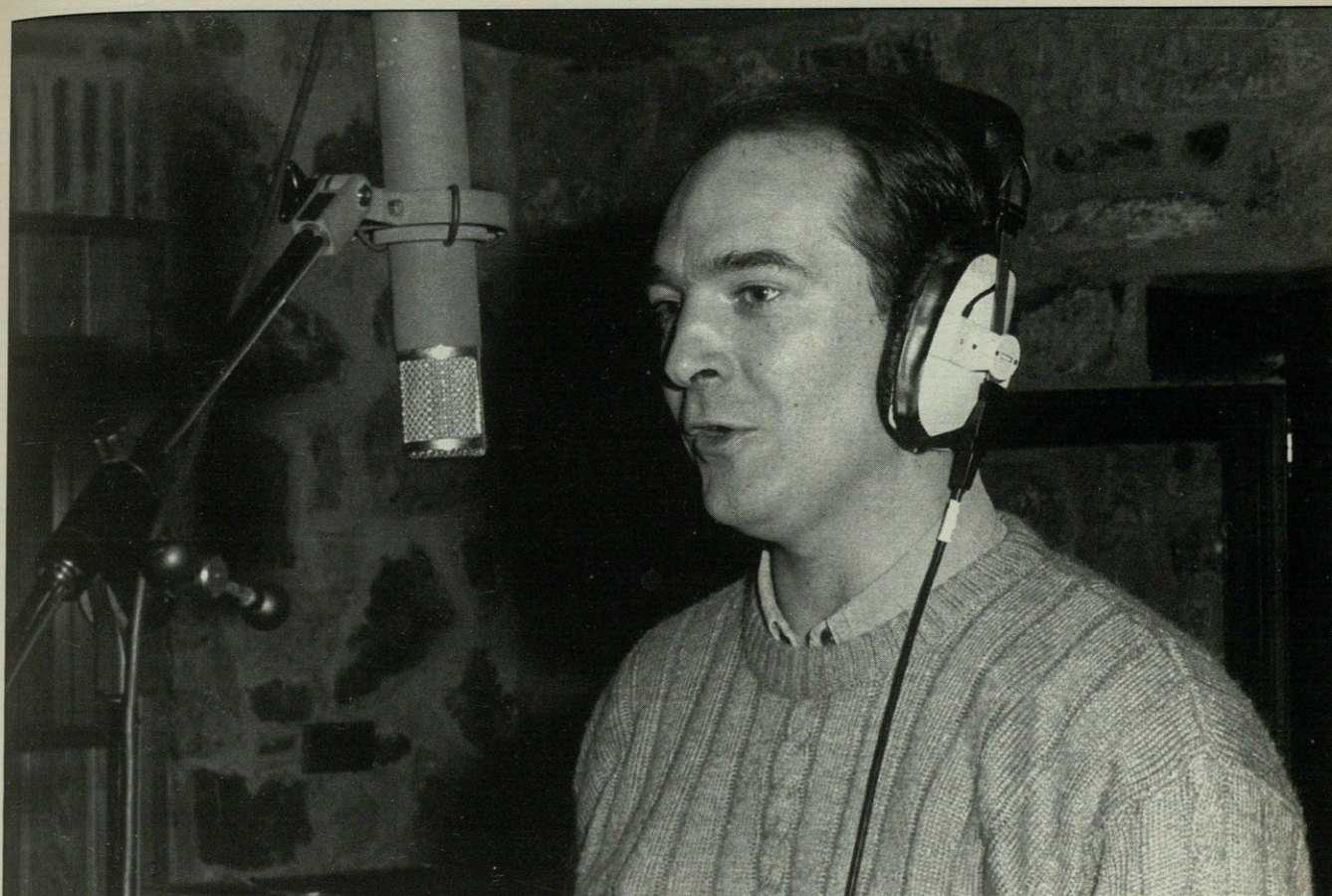
«Tximeletak sabelean» da diskoaren izena. Egonezina sentitzen al zenuen?
Taulatura igo aurretik izaten den sentipena islatu nahi nuen, ezer baino lehen bertsolaria bainaiz.

Bestalde, bertsolaritzak beste formato batzu probatzeko premia du. Bertso-paperak kalitate oso onekoak izan arren, komunikabideetan irtenbiderik gabek gelditzen dira.

Ezinbestekoa deritzot bertsolaritza gizartearen erdiguneetara iristeari. Guk ideologikoki eragina izan nahi dugu eta ez izan soilik bazter batean kantuan ari diren pertsonak.

Eragina zein zentzutan?
Gu ez gara politikoak, ezta iritzi korranteak ere, baina besterik ez bada hor egon gaitezela. Esaterako, irratian zein telebistan nekez en-

«Bertsoa, lakarra da berez. Errimaren beharra du beti eta horrek irentsi egiten du musika zertxobait. Hala ere, gutxieneko oreka topatu dugulakoan nago»

Liburu bat idazteko hartu zuen lanetik eszedentzia, eta azkenean, daraman bizitza erritmoa tarteko, IZk Amasan duen etxean diskoa grabatzea erabaki zuen. (Argazkia: Alberto Elozegi).

tzuten dena, tajuz musikatu ostean gehiago hedatzea.

Zein estilotako doinuak ageri dira?

Lau edo bost abestik lehen-go bertso doinuak dituzte, baina moldaketak entzunez gero aluzinatzekoa da. Jose Inazio Ansorenak pare bat edo hiru prestatu ditu, Mixel Ducauk ere lagundu du... Denetarik dago eta ziurrenik hori da diskoaren ezaugarri bereziena. Izan ere, edozein diskok estilo bat jarraitzen du; nik, ordea, ez nuen hori egiterik, eta gogorik ere ez. Abesti batzuk tristeak dira, besteak alaiak. Erritmoetan ere aldaketa anitz daude.

Bat-bateko bertsogintza-rekin alderatuz nolako esperientzia izan da?

Oso ona, berria eta polita.

Bat-bateko bertsogintzaren aldean lasaia da. Bat-batekoan jendearen erantzuna berehalakoa da eta bestalde, ahalik eta ulergarrien egin behar dituzu bertsoak. Diskoan, esaldi sinbolikoagoak eta filosofikoagoak erabil ditzakezu. Ikaragarri gustura sentitu naiz hau egiten. gainera, uste dut Mixel Ducau bere bizitzako lehenengo hitza idazten hasia dela; eragina elkarrekikoa

**“Beranduegi
hasi nintzen
tximeletak
sabelean sentitzen;
gehiago egin
nezakeen”**

izan dela adierazten du horrek.

Besoak atzealdean jar-tzeari utzi eta kontzertuak eskaintzen hasi behar al duzu orain?

Ez, ez, nola ba! Hasteko, nire ahotsa ez da ona eta are okerrago, nire erritmo zentzua zuzeneko emanaldietan behar dena baino askoz ere kaskarragoa da. Antzeko beste esperientzia bat, ordea, gustura errepikatuko nuke.

Lehenago Anje Dubalde eta Xabier Amurizak atera zuten diskoa. Gero, «Sei Eskale» eta orain zu... Moda kontua al da?

Ez zait iruditzen moda kontua denik, bide berriak urratzeko premia baizik. Izakera kontua ere bada, ni, esate-

rako, nahikoa ipurtarina naiz.

Aitortu behar dut, denbora aldetik hankasartzea egin dudala. Urriaren lehenan hasi behar nituen sentitzen tximeletak sabelean eta ez urriaren 25ean. Horrek ez du esan nahi diskoa landuago aterako zenik, baina gehiago egin neza-keen. Hurrengorako badakit hau zer den.

Lanean eszedentzia liburu egiteko hartu zenue-la pentsatzen genuen...

Neronek ere horrela uste nuen. Amaitu zait, gainera, eszedentzia. Nirea bezalako bizitza erritmoarekin errazagoa izan zait diskoan ari-tzea, liburuan baino.

MAITE ARTOLA

Euskadiko Antzoki Sarea abiatu da

Sarera bildu da antzerkia

Antzerki munduan urteotako eskakizun nagusia izan dena, zirkuituarena, osatzeko eta era berean espresio eszenikoa indartzeko asmoz abiatu da egitasmoa, Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru aldundiek batera sustatua. Sarean sartu diren udalerriek hainbat laguntza jasoko dituzte aurrera begira, beti ere baldintza batzuen barruan. Horren guztiaren berri emango dizuegu, oraindik ere ondo ezagutzen ez diren hainbat xehetasunekin eta horien inguruan haizatu diren kezkekin batera.

ANTZERKI munduan urteotan hainbeste aldarrikatu den zirkuituaren beharrari erantzun nahian osatu da Euskadiko Antzoki Sarea

(EAS), Eusko Jaurlaritzaren Kultura Sailak eta Euskal Autonomia Elkarteko hiru foru aldundietako Kultura departamenduek sustatzen

duten erakundea. Hasiera batean, berrogei udalerri inguratu dira sarera, hogeitaz Gipuzkoan, hamabost Bizkaian eta bost Araban, guz-

tiak antzokia, auditorioa edo antzekoa dutenak.

EASen asmoa, udalerrietan modu iraunkorrean antzerki programazioa garatzea litzateke. Antolatutako sistemaren arabera, egitasmoan parte hartzen duten 10.000 biztanletik gorako udalerriek urtean hamar obra taularatu beharko dituzte, gutxienez, eta 10.000tik beherakoek urtean lau. Foru aldundiek ikuskizunaren kostuen %50 hartuko dute beren gain (gehienez ere 350.000 pezeta -15.000 libera- jarriko dituzte), euskarazkoak %65eraino babestuko dituztela. Udalerriek, %40 ordainduko dute, eta gainontzekoa sarreraren salmentatik jasoko da.

Aukeratuenez zerrenda

PROGRAMATUTAKO obren erdiak, hots, hamarretatik bost edo lautik bi, lagunduko ditu EASek, baina ez edozein obra, aukeraketa baten ondoren zerrenda batean sartu dituztenak baizik. Bertan, Gipuzkoako hamasei talde, Bizkaiko hogeita bat, Arabako bederatzia eta Nafarroako bat

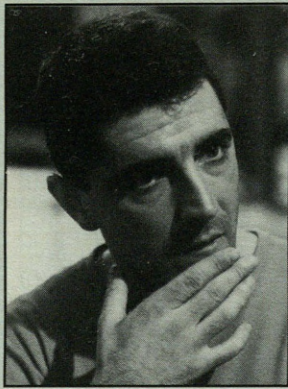
Irudian agertzen denez, 40 dira guztira Euskadiko Antzoki Sarean parte hartzen duten udalerriak. Martxan jarri den jardueraren arabera, hainbat laguntza jasoko dituzte obrak programatzearen.

IMANOL AGIRRE

Kritikaria

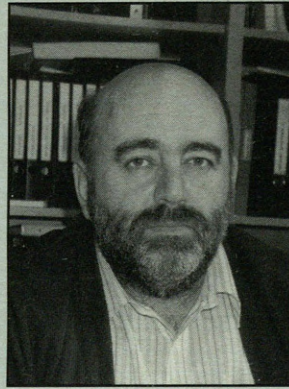
«Bazen garaia! Aspaldiko erreibindikazioa gauzatu da. Aurrerapauso handia da, azpiegitura sendo eta koordinatuarena. Hala ere, Euskal Autonomia Elkar-tean bakarrik izango da, eta zentzu honetan batipat Nafarroarekiko dagoen muga azpimarratu nahi nuke. Bertakoek EAEn antzetzeko izugarrizko arazoak izaten dituzte, eta izango ere! Nafarroako Gobernuarekin pausoak eman behar dira. Eta Europan gaudenez, Iparraldekoekin ere zergatik ez?»

XABIER AGIRRE

Bederen 1 taldekoa

«Sarea osatzearena aurrerapauso handitzat jotzen dut, guztiz beharrezkoa iruditzen zait. Baina, taldeak eta obrak aukeratzuz egindako zerrendak kanpoan geratu diren taldeen diskriminatzea dakarrela uste dut, eta beraz, ez dela bide zuzena, ez dela bidezkoa. Hortik aurrera, ez dakit nola funtzionatuko dugun eta formula egokia izango den, gu ere parte garen arren, ez baitakigu nondik nora joko duten zehatz planteatu diren neurriek».

EUGENIO GANDIAGA

Getxoko Udaleko programatzailea

«Erabat aldeko jarrera duzu nirea. Euskal antzerkia dinamizatzen lagunduko du, eta batipat taldeei batetik bestera aritzeko bidea zabalduko die, eta egiten dituzten lanen errentagarritasun soziala nahiz ekonomikoa lortzeko aukera emango. Azken finean hori da antzerkiaren bizirau-penerako baldintza nagusia, aurrera egiteko modu bakarra. Guztiontzat da ona beraz, taldeentzat eta programatzaileentzat, eta azpimarratu beharra dago».

MAITE AGIRRE

Agerre taldekoa

«Aspaldidanik gabiltza zir-kuitu sendoa erreibindikatzen eta eman den urratsa garrantzitsua da. Baina, egin duten moduan, zerutik iritsi bailitzan aurkeztu baita egitasmoa, ez dakigu ondo zer aterako den, eta zain gaude ea zer esaten diguten. Espero dezagun hau guztia osatzean guztiokin kontatzea, funtsezkoa baita taldeekin, programatzaileekin nahiz antolatzaileekin eseri eta elkarrekin hain beharrezkoa zaigun sare iraunkorra ondo mamitzea».

onartu dituzte, eta guztira hirurogeita bost obra (parte-hartzaile bakoitzeko gehie-nez bi), bakoitzaren kostua zehazten dela. Tartean hainbat dantza ikukizun, Euskadiko Baletarenak kasu, antzerkiarekin batera dantzari erreparatu nahi baitio egitasmoak. Ez dituzte haatik, talde amateurrek zerrendan jaso, ezta kale antzerkikoak ere, eta beraz, ez dira EASen subentzio politikan sartuko.

Honez gain, Andaluziako bost antzetzalde, Aragoako hiru, Kantabriako bat, Castilla la Manchako bi, Castilla Leongo hiru, Gali-

ziako bat, Madrileko bost eta Valenziako hirurekin osatu dute zerrenda. Izan ere, antolatzen diren bost ikus-kizunetik bi Euskal Herritik kanpokoekin betetzea iradoki du EASEk. Nafarroa eta Iparraldeko taldeen artean euskarazko produkzioak taularatzen dituztenak aurrerrantzean egitasmoan parte hartu ahalko dutela

esan da. Baldintzetan aipatzen denez hain zuzen ere, edozein obra sarera ekar daiteke, baldin eta EASEko hiru udalerri edo antzoki ezberdinek eskatzen badute.

Funtzionamenduari dagokionez, Eusko Jaurlaritza arduratuko da, Antzertiren bitartez, koordinazioaz eta hedapenaz, dirulaguntzak diputazioek emango dituz-

■ Eusko Jaurlaritza arduratuko da, Antzertiren bitartez, koordinazioaz eta hedapenaz, dirulaguntzak foru aldundiek emango dituzte, eta programatzaileen esku izango da obren aukeraketa

te, eta sarea osatzen duten udalerrietako programatzaileen esku izango da lanen aukeraketa eta erosketa. Karia honetara, bi hilero bilduko dira programazio eta kontratazio bateratuak burutzeko; baita bestelako proposamenak jorratzeko ere. Batzorde teknikoa osatuko da bestalde, instituzio eta programatzaileen ordezkariak batera hartuta jardueraren garapena bideratzeko.

Hasiera batean datorren urteko urtarrilean abiatzekoa zen Euskal Antzoki Sarea martxan da dagoeneko, motorrak berotzeko saioan,

SAREAN DAUDEN TALDEAK

TALDEA	OBRA	DIRUA (pezeta)
Agerre	«El borracho burlado»	550.850
B.A.I.	«Molly Blomm»	380.000
Bederen 1	«Will you miss me»	230.000
	«Errenta»	340.000
	«Argirik piztu gabe»	225.000
Bekereke	«Las cuatro niñas de Picasso»	350.000
Bihar	«Cantervilleko mamua»	100.000
Capilla Peñaflorida	«La serva padrona»	623.700
Cobaya	«En torno a la vida»	300.000
Con Buen Pie	«En la trastienda»	320.000
Dar-Dar eta J. Perugorria	«Zanahorias en el vientre de la bestia»	300.000
Decadracia	«Una cama en el cielo»	450.000
Eolo	«DesNUDOS»	260.000
	«Dondo estas, Ululame, donde estas?»	375.000
Euskadiko Balleta	«Elkar-Carmen»	1.500.000
	«Majisimo-Paquita»	1.500.000
Gasteiz	«Gernika un grito.1937»	400.000
	«Pasionaria.No pasaran!»	485.000
Geroa	«Rezagados»	225.000
	«Las amazonas del caballo»	315.000
Gorakada-Paparote	«Buenas noches»	200.000
Gorakada	«Nahikoa»	90.000
Hika	«Babalibu babaliba»	200.000
In Fraganti	«Hala bazan, ez bazan, sar dadila»	281.000
Intrepido	«Sin pelos en la prostata»	200.000
Jake Mate	«Joku moku»	150.000
Karraka	«Hoy ultima funcion»	350.000
	«Pecata minuta»	400.000
Kukubiltxo	«Mundua salba dezagun»	180.000
L.G. Zerbitzuak	«Mamuak»	330.000
Legaleon	«El silencio de las xigulas»	240.000
Louwier's	«Rizando las ondas»	175.000
Markeliñe	«Etretejas»	300.000
	«Mundo fantastico»	200.000
Maskarada	«La importancia de llamarse Ernesto»	495.000
	«Monstruo sakratuak»	350.000
Rafael Mendizabal-Entre Cajas	«Hetairas»	600.000
	«Mi nombre es Blume»	500.000
Non dago?	«La monja alfez»	300.000
Nake	«Pocos y mal avenidos»	160.000
Oldarra baleta	«Nafarroa»	750.000
Orain	«Midigliani»	350.000
Pan y Chocolate	«Zahino»	150.000
Panta Rhei	«Jaun de Alzate»	272.000
Paparote	«Bilin balan»	150.000
Paraiso	«Kikiricaja»	300.000
	«Zapatos Rojos»	350.000
Peter Roberts	«Un hombre solo»	130.000
	«Tak-Tik»	150.000
Pikor	«Azucar & Vinagre»	175.000
	«La funerala»	225.000
Porpol	«Esperando a Godot»	300.000
	«Quizas»	200.000
Puertas abiertas	«Hablame bajito»	210.000
Salitre	«Rico,rico,rico»	150.000
Sambhu	«El principito»	180.000
Simulacro	«Toda la sensualidad del agua»	220.000
Siroco	«Elsa Schneider»	300.000
Sociedad Gastelubide	«Il Ladronne»	400.000
Tarima	«Teatro mohicano»	225.000
	«La zapatera prodigiosa»	1.633.456
Taun Taun	«Makinatu»	300.000
	«Bi kate»	250.000
Trapu Zaharra	«Tarde de sabado»	345.000
Traspasos	«Sombrisa»	300.000

eta joan den urritik abendu-
ra bitartera 119 obra eszeni-
ko taularatuko dira EASEko
29 udalerritan zehar egitas-
moari jarraiki.

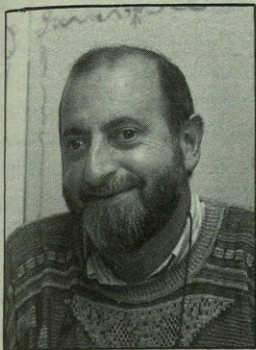
Hala ere, antzeztalde eta
programatzaileei egindako
deien ostean, oraindik ere
ondo ezagutzen ez den egi-
tasmoa dela ohartu gara,
momentu batean edo bes-
tean eztabaida prozesuan
parte hartu badute ere, ez
dutela emaitzen berri zeha-
tzik. Osatu den talde nahiz
obren zerrenda, adibidez,
datorren astean aurkeztuko
zaie batzuei eta besteei. Eu-
genio Arozena Antzertiko
zuzendariak esan digunez,
zazpi pertsona aritu dira
sarea mamitzen, hiru he-
rrialdeetako programatzai-
leen ordezkariak, Foru Al-
dundietakoak, eta bera.

Baldintzak eta kezak

IRITZIAK bat datoz zirkuitua
osatzearen garrantzia azpi-
marratzeko orduan. Ordea,
kezkariak ere antzeman dai-
teke, zer baldintzatan taju-
tuko den ikusita. Jabier Sa-
badie Donostiako antzokie-
tako programatzaileari ez
zaio bidezkoa iruditzen be-
ren lana izan behar duena,
obrak aukeratzearena ale-
gia, aurretik zerrenda bitar-
tez mugatzea: «Hasierako
bileratan egin genien kriti-
ka bera errepikatuko dizut,
espektakuluaren erosketak
librea izan behar duela, eta

«Ikuskizunen
erosketak librea
izan behar duela
uste dut, aipatu
duten zerrendarik
gabea, alegia»
JABIER SABADIE

Eugenio Arozena: «Profesionalei begira tajutu dugu taldeen zerrenda»

ARGIA. *Egitasmoa aurrera eramateko talde eta obren zerrenda osatu duzue.*

EUGENIO AROZENA. Ahal den oferta zabalena eskaini nahi izan dugu, eta hori programatzailearen esku utzi, nortasunez egin dezan bere lana.

Egia da hainbat talde kanpoan geratu direla, baina programatzaileek batek talde on bat ikusi eta ez badago zerrendan sartu egiten da. Ez gaude ezer inposatzeko, laguntzeko baino.

A. Talde amateurrek zergatik ez dira sartu?

E.A. Profesionalei begira osatu dugulako, eta hemendik aurrera seriotasun bat ematera joko dugulako. Hala ere, zerrendan ez egoteak ez du baztertzeko ditugunik esan nahi. Beren eman-kizunak ere kontabilizatu egiten dira. Subentzioa bilatzeko nortasuneko antzetzaldeak ekarri eta diru horrekin beste txikiak ordaindu ditzake programatzaileak.

A. Martxan hasi berria da sarea. Zer epe-tarako osatu duzue plangintza?

E.A. Hemendik sei hilabetera martxan jarri dugunari buruz emaitzak mahai gainean jarrita hitz egin ahal izango dugu, programatzaile, antzetzalde eta besteok. Egingdako plangintzak ziur al daketak beharko dituela, baina aurrera egiteko premia zegoen, eta gero geroakoak!

beti erosten duenaren esku. Horrela funtzionatzen dute Espainiako Antzoki Nazionalen Sarean. Ekimena oso onuragarria da baina nabastu egin dituzte taldeen promozioari eta erosketari buruzko irizpideak. Antzoki batek, merkatuaren araberak, nahi duena erosi behar lukeela uste dut.

Sabadiak ez du ulertzen zer irizpideren gainean aukeratu edota baztertu diren taldeak, eta bestalde zer dela

eta jarri zaien prezioa aukatutako antzezlanei, «hori merkatuak erabaki beharko lukeenean, taldearekin zuzenean hitz eginda».

Kezkarako beste puntua zerrendatik kanpora geratu diren kale antzerkiaren eta talde amateurren ingurukoa da. Sareak bazterrerak utziko al ditu? Abiatu den jarduerak emango du zeresanik datozen asteetan.

J.J. PETRIKORENA

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
DONOSTIA

AZAROAK

25

ostirala

■ ARGAZKI GARAIDEA OKENDON

AZAROAREN 25etik urtarrilaren 8ra bitartean, «Ikusmira konpartitua» izenburupeko erakusketa antolatu da Donostiako Okendo Kultur Etxean, argazkigintza garaikidearen inguruan. Bertan, Espainiako gaur egungo argazkilaririk interesgarrien lanak (Ouka Lele, Juan Ramon Yuste, Koldo Chamorro, Manuel Esclusa eta Javier Campano, besteak beste) bilduko dira, Euskal Herriko ordezkarienekin (Concha Elorza, Roberto Mota eta Cecilia Anderson) batera.

Peter Roberts: «Antzerki munduan bizirautea oso dibertigarria gerta daiteke»

ARGIA. *Abenduan 3an Urretxun izango zara «Marratxo» obrarekin. Nor da «Marratxo»?*

PETER ROBERTS.

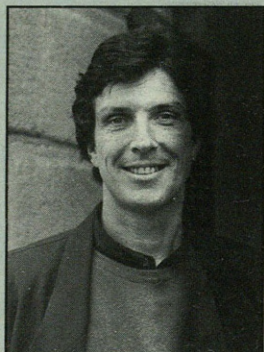
Iratxo bat da, oso bihurria, mundua ezagutzera abiatzen dena, eta bate-tik bestera ikusten eta ikasten dituen kontuak azaltzen ditut. Ikusleak partehartze handia du obra guztian zehar.

A. Haurren antzerkia eta mimoa jorratzen dituzu. Zer nahiago duzu?

P.R. Beste ezer baino gehiago mimoa da nire espezialitatea, baina antzerkia ere gustu askora egiten dut.

A. Muntai txiki-txiki obituta zaude.

P.R. Gehiago erreparatzen diot ikuslearen partehartzeari eta harreman zuzenari. Obra honetan,

adibidez, ez dago eszenatokitik.

A. Emanaldi mordoska egiten dituzu urtean zehar. Zer nola ikusten duzu dagoela antzerki mundua?

P.R. Gauden moduan gaudela ere, antzerki munduan bizirautea oso dibertigarria gerta daitekeela uste dut. Aurten oso krisi gogorra nozitu dugu, jende gutxi joan da obrak ikustera, baina badirudi poliki-poliki gaingitzen ari garela.

AZAROAK

26

larunbata

■ ROCKAREN HAZIA OIARTZUNEN

EUSKAL rockak azken aldion eman dituen adibide entzutetsuenetarikoak Oiartzungo Madalensoro pilotalekuko taulatu gainean izango dira, azaroaren 26an: **Exkixu, Bizkar Hezurra eta Etsaiak**. Batetik bestera arrakastatsu dabil-tzan taldeak ditugu hauek. Bizkar Hezurra Durangoko Azokarako aterako du bere bigarren diskoa. Exkixuk datorren urtean osatuko du bigarren lana, eta Etsaiak taldeak dagoeneko bi disko ditu kalean. Sendotze bidean dira, beraz. 21.30etan hasiko da kontzertua.

■ ABIZENAK EUSKAL GRAFIAZ

BERGARAKO Jardun Elkartek herrian bizi diren pertsona guztiei beren abizenak **agiri ofiziale**tan (Nortasun Agiri Nazionala, pasaportea, jaiotze agiria) euskal grafiaz idazteko aukera emango die, urtarrilak 31ra bitartean luzatuko duen kanpainaren barruan. Informazioa jaso nahi duen edonork elkartera deitzea besterik ez du, 76 08 19 telefonora.

AZAROAK

27

igandea

■ BABARRUN LEHIAKETA TOLOSAN

AZAROAREN 27an, VIII. Babarrun Lehiaketa egingo da Tolosan. Gure Kaiola elkarte antolatzaileak banatuko ditu babarrunak, eta **parte hartu nahi duenak feria egiten den lekuan egon beharko du goizeko zortzietan**. Bost ordu izango dituzte prestaketarako. Ondoren, herri bazkaria egingo da.

AZAROAK

30

asteazkena

■ BERTSO PAPER LEHIAKETA MUTRIKUN

MUTRIKUKO AEK-k X. Bertso Paper Lehiaketa plazaratu du, herrian bizi direnei zuzendua. Bi maila bereizi dituzte (14 urtera bitartekoa bata, eta 15 urtetik gorakoa bestea), **partehartzaile bakoitzak gai librean idatziriko nahi adina lán bidal ditzakeela**. Gaztetxoek lau bertsoz osatuko dute beren lana, eta zortzi bertsoz bigarren mailakoek. Bidaltzeko azken eguna azaroaren 30a izango da. Sari banaketa Santo Tomas egunean egingo da.

■ SAN ANDRES AZOKA EIBARREN

EUSKAL Herriko barazki, fruta, ezti, gazta eta eskuz egindako ogiaren erakusketa, lehiaketa eta salmenta izango dira nagusi, azaroaren 30ean, Eibarren burutuko den XVI. San Andres Azokan. Baina, honekin batera, hainbat ekitaldi antolatu dira, eta honela, **12.30etan, bertso-lariak izango dira, eta ondoren, Adolfo Jainaga eta Narbaiza trikitilariak joko dute, azokan bertan.**

ABENDUAK

3

larunbata

■ HELETAN BOST TALDE KONTZERTUAN

ABENDUAREN 3an, Nafarroa Behereko Heleta herrian rock kontzertua antolatu da, **Hypnosis, Haurtzarrak, One Solution, Psychotiks eta Anestesia** taldeen partehartzeaz. 21etatik aurrera hasiko dira jotzen.

■ PETER ROBERTS «MARRATXO»REKIN

PETER Roberts mimo ezagunak etengabe darrai, batetik bestera, bere obrak erakusten. **Abenduak 3an Urretxun izango da, eguerdiko 12.00etan, «Marratxo» obrarekin.**

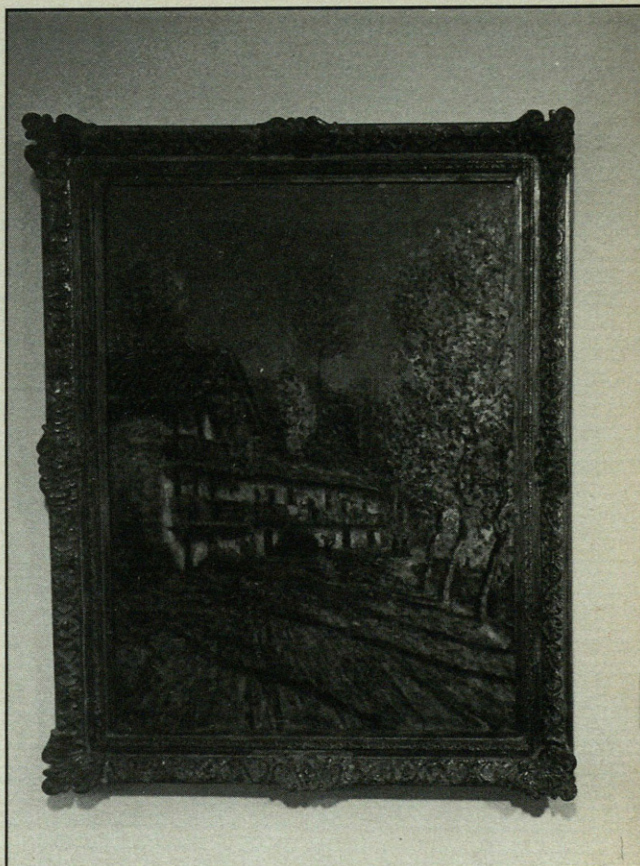
ABENDUAK

4

igandea

■ EQUIPO CRONICAREN ATZERABEGIRAKOA

EQUIPO Cronicaren atzerabegirakoa zabalik dago abenduaren 4ra arte Iruñako Gotorlekuko Arma Aretoan. **Rafael Solbes, Manolo Valdes eta Juan Antonio Toledo artista valentziarrak sortu zuten taldea 1964an.** 1972an, Encuentros de Pamplona kultur ekimenean parte hartu zuten, oraindik ere gogoan diren giza tamainako ehun panpina tajutuz.

GIPUZKOA, Araba eta Bizkaiko kutxek euskal artegintzaren zati zabal eta aberatsa gordea dute beren ondareetan, eta hirurak batera, urtero, ondare horren berri jakiteko aukera eskaintzen dute. Oraingoan, Kutxaren Donostiako egoitzan, XX. mendeko euskal margogintzari buruzko erakusketa zabaldu da, 1936.eko gerra piztu aurretik sona eta ospea lortu zuten margolarien eskutik. Bi belaunaldiren irudiak aurki daitezke: Dario Regoyos, Iturrino anaiak, Julian Tellaeche eta Manuel Losada batetik, eta bestetik Bienabe Artia, Arrue anaiak, Montes Iturrioz, Jose Maria Ucelay eta Nicolas Lekuona, besteak beste. Antolatzaileek erakusketak bi helburu dituela aipatu dute: publikoari normalean gehiegi erakusten ez diren lanen berri ematea eta euskal margogintzak emandako uztarik oparoenaren gainean ezagutza zabaltzea.

ZURE EUSKAL MUSEOA EZAGUTZEA ZURE JATORRIA EZAGUTZEA DA

EUSKAL

MUSEOA

ARKEOLOGIA, ETNOGRAFIA ETA KONDAIRA
MUSEO ARQUEOLÓGICO, ETNOGRÁFICO E HISTÓRICO VASCO

Miguel de Unamuno Plaza, 4 - 48005 BILBAO - Tel. (94) 415 54 23 - Fax (94) 479 06 08

MIGUEL DE UNAMUNO PL. 4 - 48005 BILBO TEL. (94) 4155423

L I B U R U A K

**«EUSKERAZAINZA
EUSKERAREN ERRI
AKADEMIA»
XXIX. Zbk.**

EUSKERAZAINZA 61 orr.
Euskara gai nagusi eta ia baktartat harturik, Euskeraren Erri Akademia elkartearen azken liburuxka plazaratu berria dugu. Euskaltzaindia sortu zeneko 75. urtea ospa-

tzen ari dela ezin ahazturik, ezinbesteko hizpidea dugu hemen ere, erakundeari luzatzen -zaizkion proposamen eta gomendioak direla medio.

Gai ugari jorratu eta islatzen ditu ale berriak: euskara hartu-emanetarako tresna, gertaera historikoak, jazo bezala gordeak, herri-ja-

kintza, hiztegi jatorra, euskal izenek jasan dituzten aldaketak historikoak dira haue-tarik batzuk.

Baliabidez urria gerta da-kioke bestelako lanak ma-saiatzen ohituta dagoenari. Azalekoa beti azalean, ma-mia zaintzeari eman ei diote lehentasuna, euskara zain-tzeari, hain justu ●

**«ERDI AROKO
HISTORIARAKO
BERROGEITA HAMAR
HITZ NAGUSI»**

PIERRE BONNASSIE
ITZULTZAILEA: LUIS MARI
LARRAÑAGA
GAIK 235 orr.

HISTORIAREN aro garran-tzitsu hau ezagutu eta ulertu ahal izateko oinarritzko li-

B E G I - B E L A R R I

D I S K O A K

Ba zen garaia!

Jateari buruz hitz egin, idatzi eta teoriza-tzera iritsiko ginenik, egia esan, ez nuen uste. Norbaitek esan izan balit karrera egitera ausartu eta etxean erotzat jotzen ninduten garaietan ez nukeen sinetsiko. Dietak orekatu, gorputzaren atalik gehie-netan pilatu ohi diren gehiegizko kilo-en kontrako borroka, moda, estetika... guztia dugu azken bolada honetan eguneroko 'ogia'. Modaren aginduetara makurtzeko tentazioa kalera irten orduko suma de-zake edonork eta gutxi dira -araua baiez-tatzen duten salbuespenak?- norberaren garapena lotsagabe mugatzen duten he-sietatik alde egitera ausartzen direnak. Hor dira, bestalde, bulimia eta anorexiari buruzko albiste kexkagarriak eta, kexka-garriagoa dena, bi gaixotasun larri hauei buruz kaleratzen ez den informazioa.

Zereginotan urteak eman ditugunok ez gara betiko leloa behin eta berriro erre-pikatzeaz nekatuko: elikaduraren arau-i buruzko heziketa premiazkoa da, are ge-hiago bizi garen mundu ero honetan bizi garela.

Gauzak honela, gure burua zoriontze-ko modukoa iruditu zait Gaiak argitale-txearen liburua. Bertan, izan ere, elikadu-rak giza-gorputzean sortzen dituen erreakzioak edonork ulertzeko moduan plazaratzen dira, modako aldizkarietan axolagabe azaltzen diren kontzeptuak tajuz ulertzen laguntzen duelarik.

Liburuaren hasieran topa daiteken esaldia bereziki interesgarria iruditu zait, nonbait, ondorengo atalen filosofia ber-tan labur daitekela pentsarazi baitzidan. «Gorputza makina da; makina perfektua baina sentikorra». Ez da, hortaz, edozein mokadua janda lasai eta arazorik gabe bizitzeko modurik, gehienetan gure bu-ruari kontrakoa agindu arren.

Ukaezina da nutrizioak gaur egun sor-tzen dun jakinmina. Modan dago eta hori, gure buruari erreparatzeko balio duen heinean, positiboa da. Modatik haratago doan tarte, ordea, handia eta konple-xuagoa da. Behingoz, aurkitu ahal izan dugu guzti honetaz azken boladan faltan bota dugun seriotasunez arduratu den

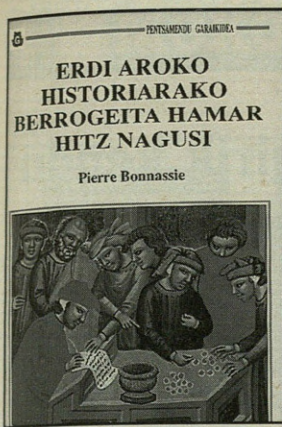
**ELIKADURA
ETA
OSASUNA**

«ELIKADURA ETA OSASUNA».
GAIK ARGITALDARIA.

ikerketa-lana. Era berean, ulertzen eta irakurtzen erraza denez gero, atsegina eta interesgarria, etxeko liburutegian eduki beharrekoa dela esango nioke edonori. Gurean, behinik behin, lekua egina dauka dagoeneko. On egin!

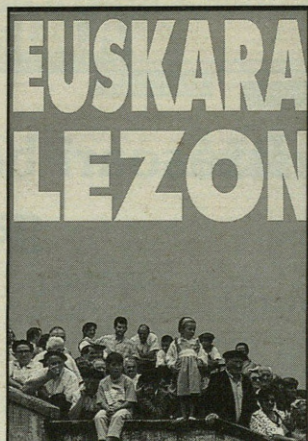
E. Lizarribar

burua dugu. Pierre Bonnassie-ren gai kuttuna denik ezin uka, unibertsitatean irakasle eta Erdi Aroko Historiaz punta puntako hizlari baitugu.

Lan hau idazleak han-hemenka argitara eman izan dituen lanen osagarria da. Bertan Erdi Aroko historiaren inguruan azaltzen diren galdera nagusiei tajuzko erantzuna ematen zaie. Terminologia maixuki biltzen da, hitzak eta hauen esangurari buruzko datu ugariz jantzirik.

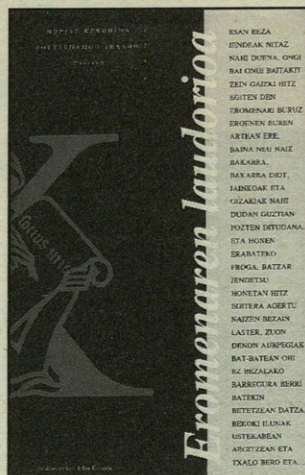
Erdi Aroko Mendabaldearekin lotutako gai guztiek dute tarterik: ekonomia, pentsamoldeak, sinesmenak, sineskerak eta abar. Denak edonork ulertzeko moduko hizkeraz azaltzen ahalegindu dira bai idazleak bai itzultzaileak.

«EUSKARA LEZON» SIADeco TALDEA LEZOKO UDALA

IAZ egindako azterketa soziolinguistikoaren alderik interesgarrienak jasotzen ditu Lezoko Udalak argitaratutako liburuxka. Ekainean plazaratu ziren ikerketaren lehen emaitzak eta urrian burutu zen interbentzio planaren inguruko lehen batzarra.

Garai batean euskarak Lezon izan zuen presentziaren nondik-norakoak aztertzen abiatzen bada ere, ikerketa lan honek egun euskarak duen indarra eta lezoarrek horrekiko duten jarrera aztertzea du helburu. Azken atalean, etorkizunaren aurrean euskarak ganditu beharreko erronka nagusiak biltzen dira.

«EROMENAREN LAUDORIOA» ROTTENDAMGO ERASMO

D I S K O A K

«HERRIKO DANTZAK» EUSKAL DANTZARIEN BILTZARRA ELKAR.

13 pieza ezagun biltzen ditu

ITZULTZAILEA: JULEN
KALZADA
KLASIKOAK 253 orr.

ERRENAZIMENTUKO humanismoaren ordezkari nagusia euskaraz irakurri eta bere pentsamoldean sakontzeko aukera paregabea da maigu. Garaiko eztabaidatan pisu handia izan zuen Rottendamgo Erasmo, ideia berriak baino ideiak azaltzeko modu berriak plazaratu zituen.

Eromena eta arrazoiaren arteko muga benetan estua dela aurrez jakin arren, arrazoiaren indarrak aurpegiratzeko dira eromenaren laudorioak.

disco berriak, guztiak sarritan herriko plazan dantzatu izan ditugunak. Lan honen asmoa, izan ere, Euskal Dantzarien Biltzarraren ekimenez dantzarako doinu ezagunak biltzea da.

Herrikoi Dantzak, Xibero-roko Dantza Jauziak edo Oskorri taldeen doinuaz, Lantzeko Ihauteriak, Azkaindarrak, Fandango eta Arin-Arinak jaso dituzte, arestian esan bezala, arrunt ezagunak diren dantzak.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

PAUSOZ PAUSO

Itxasoari begirik kendu gabe

GALEA Muturra Bizkaiari bizkarra ematen dion paradisu txiki eta harrigarria da. Txikia Bilbo handiaren itzalak eskualde guztia estaltzen duelako eta harrigarria batere lotsarik gabe itxasoari aurrez-aurre begiratzen diolako.

Goizpasa atsegina egiteko aukera polita eskaintzen digu paraje honek, edonondik hurbil eta era berean aparte sentituko gara eta. Pare bat ordutan egin daiteke erraz, ingurunetan ageri zaizkigun bitxiak denbora gehiago eskatuko badigute ere.

Getxotik abiatzen den bideak Aixerrota izeneko errotara garamatza. Abiatu orduko dakusagu eskualde honen handitasuna, ibilbidean zehar topatuko dugun lehen ezustea. Mantxakoa

dirudien errota XVIII. mendean altxatu zuten bertakoek lehorten luzearekin aurre egiten lagunduko zuela-koan. Ez zen ordea horrela gertatu eta mende bukaerarako geldirik bazegoen ere, gaur egungo bisitarien gozamenerako gordetzea lortu da. Errotatik metro gutxira bideak berezko norabidea hartzen du eta Bizkaiko Kostaldearen ikuspegi ikusgarria eskainiko digu handik bertan: ezkerretik eskuinera Bilboko Superportua, Serantes mendia, Galea Muturra eta Trianoko mendiak ageri zaizkigu eta aurrez aurre, itxasoa.

Bideak orain artekoa bezala, eroso izaten segituko du ibilbidean zehar, pista moduan. Aurrerago aprobetxatu genezake geldituta egiteko Talaia erakuntza ikusgarria. Harresiek inguratuta, garai bateko xarmaz ageri zaigun gotorlekua da Talaia, eta itxaslapurren kontra babesteko eraiki zutela dio historiak.

Galea Muturra hor dugu jada, hordartza basatiaz inguratuta. Harriz landaturiko eskaileretatik jaitsi daiteke bertara, oraintxe baita, udako jendetza erretiratu eta gero, sasoi aproposa.

Itzulerrako emandako pausoak bildu besterik ez da behar edo, gogoak aseturik ez bagaude, Algortara itzultzen den bidetik jarraituko dugu, ezkerrean hondartzak eta eskuinean baserri zaharrak utzirik ■

Galea Muturra hondartzak eta labarrak tartekatzen dituen eskualdea dugu. Ibilbidean zehar makina bat gelditune egitera bultzatzen gaituzten eraikuntzak aurkituko ditugu. Argazkian, XVIII. mendean eraiki zuten Aixerrotako errota.

ORRIETAN JASOAK

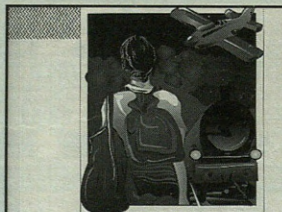
Emakume bidaiariak

SUA argitaletxeak kaleratu berri duen liburuak «Emakumeen arteko Lehen Bidai-kontakizun Lehiaketara» aurkeztutako lanak biltzen ditu. Istoria guztiak, lehiaketaren baldintzetan ageri zen bezala, emakumeek idatzitako dira. Hortxe datza, argitaletxearen lagunek adierazi digutenez, lan honen ekarpenik garrantzitsua: emakumeek eginga eta emakumeen kontatzeko eraz jasoa baitira.

Neoizko ibilbideak, hiri handietan barna gertatuak, basoan zehar galdutako xenderak ezagutarazten dituztenak, basamortuan gertatu edo oihanaren itzalpean egindako bidaiak. Denetarik aurki daiteke bertan eta aurrez esan bezala, guztietan emakumeak dira protagonista nagusiak.

200 bat idazlan aurkeztu ziren Sua argitaletxeak antolatutako lehiaketara. Halaberharrez, lan batzuek

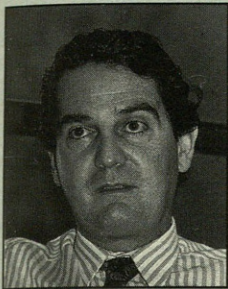
liburu honetatik kanpo geratu behar izan dute. Guztiek, ordea, merezi ei zuten.

*Relatos
de
Mujeres
Viajeras*

HURA OTORDUA!

JOSE MARIA GORORDO
Politikaria

Kapritxorik gabekoa

Jose Maria Gorordoren etxean ez da sekulan entsaladarik egiteko osagaiarik faltako. Tomatea, adibidez, izugarri maite duen jakia baita.

Ordu gehienak lanerako behar dituela uste duen horietakoa dugu eta, garrantzirik kendu gabe, jateari oso denbora gutxi eskaintzen dio. Bakarrik jatea zer den ederk dakienez, asko estimatzen ditu lagunarteko bazkari eta afariak. Bere eskutan utziz gero, patata-tortiliarik ez da faltako menuan, guztia ardo on batez bustita. Izan ere, jateari ez bezala, edateari garrantzi handia ematen dio Gorordok, 'sibarita' xamarra dela aitor-tzeraino.

Inoiz gustura utzi nahi baduzue, izugarri maite dituen txokoren batera eramane eta legatza saltsan prestatuta ez dago hanka sartzeko beldurrik. Txokoetako giroan, izan ere, legatza bera uretan bezala sentitzen baita.

Goxo-zale porrokatua bada ere, bere buruari mugak jarri behar izan dizkiola aitortu zigun. Zirika-tu nahi izanez gero, ordea, etxeko postrea aurrean jarrita nekez esango du ezetz.

Mondejua jaun eta jabe

ZALDIBIAKO hainbat lagun eta talderen ekimenez, azaroak 27an burutuko da Lehen Ardi Egun, Mondejua Lehiaketa izango dela festako ekitaldirik garrantzitsuenak.

Zaldibiarren artean aski ezaguna den mondeju zuria leku askotan egiten da baina Gipuzkoako Goierriko zereginotan tradizioz luzeena. Guztietarik Zaldibian egiten dena da prezietuenak, urtero jasotzen dituzten eskariei erreparatuz gero, behinik-behin.

Zaldibiako mondeju zuria egiteko jatorrizko osagaiak porrua, ardi gantza eta arrautza dira. Ondo txikitu, nahastu eta gatza gehituta, lortutako oreka epeldu eta heste naturaletan egosten da. Bada, hauez gain, tipula, perrexila eta ardi tripakiak gehitzen dionik.

Legazpiko Artzai Egun eta Ordiziako Gazta Festaren eraginez, antzeko jairik antolatzeke asmoa aspaldik omen zebilkien burutik kendu ezinik zadibiarrei. Urriko festak amaituta, bi urtean behin herritarrentzat antolaturiko Mondeju Lehiaketa parte hartu nahi duen ororentzat zabaltzeari ekin zioten eta horren ondorioa dugu igandeko jaia.

Festa-egitarauan mondejua nagusi bada ere, ez da ardi edo baserriko produktuen erakusketarik faltako. Aipagarriena gazta ontzeko sistemak erakutsiko duen estandarena da, publikoaren aurrean lehen aldiz ari-tuko baitira gaztagileak.

Zaldibiko Lehen Mondeju Lehiaketa ekitaldi nagusia bada ere, ardi eta ardikien erakusketarik ez da faltan izango azaroaren 27an burutuko den festa egunean.

DISCOTECA

TXASTON

AZAROAK 25
Ostirala 22,30etan

AMA SAY

ANESTESIA

DEABRUAK

TEILATUETAN

Laguntzaileak:

Sarrera: **500 pzt.**

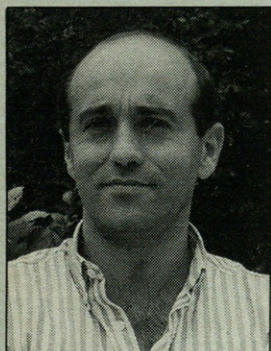
IRURA

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA AIZPURUA

Elhuyar-eko kidea

Diseinutik errealitatera

UBIn marrazkigintza ikasten ari nintzela rotring-a etenik gabe era-biltzen nuen. Askotan irakasleak piezen bisten zuzentasuna baino marren txukuntasuna baloratzen zuela pentsatu izan dut. Injenerutza ikasten hasi nintzenean bestelakoa gertatu zen; han arka-tzez soilik marrazten genuen eta garrantzizkoena pieza jakin batzuren bista desberdinak ongi irudikatzea izan zen.

Ikasketak bukatzen ari nintzela, berriz, ordenadore bidezko diseinuaz hitz egiten hasi zen. Ongi gogoratzen dut, hori izugarritzko iraultza izan zela marrazkigintzan eta zenbait delineante langabezian geratu zirela ere bai.

Gaur egun ordenadore bidezko diseinu industrialia ia erabat arrunta de enpresarik gehienetan. Marra bat ezabatzea,

hainbeste erradioko zirkulua irudikatzea, neurriak dagokien perdoiekin irudikatzea, azalerak tramatztea, bisten bidez adierazitako pieza fabrikatzea eta abar eragiketa automatiko eta errazak dira gauregun. Beraz, injeneruentzat piezak oso zehaztuta gertatzen dira bere bisten irudikatzean, pieza bera ikusiko ez badu ere.

Bazirudien zaila izango zela diseinuan areago joatea, baina orain dela gutxi hori posible dela frogatu zi-daten. Pieza baten bisten desberdinak irudikatuz, pieza bera sortzen ikusi nuen, hau da, errealitatean izango den bezala agertzen zela ikusi nuen. Gainera, pieza horretako zati desberdinen kolore, tonalitate eta materialak ere espezifikatzea zitezkeen erraz. Beraz, irudimenean dagoen pieza bat bere bistak irudikatuz, errealitate bihurtzeko ordenadoreko monitorean eta behin hemen zerbait gustokoa ez dela ikusten badugu, aldatu dezakegu, aldaketa horiek bistetan automatikoki isladatzen direlarik.

Honek sortuko dituen eraginak berehalakoak izango dira. Diseinatzeke era honek industri diseinua pentsa ezineko arloetara zabaldu du, hots, publizitatera, mueblegintzara, eta abar.

Areago joan al daiteke oraindik?

Bizia ala poltsa!

Segurtasun gerrikoa erabiltzen hasi zenetik, autogintzan garatu den segurtasun-sistematik garrantzitsuenak airbag delakoa dugu. Autoaren segurtasun-pasiboa osatzera etorri den sistema berriak makina bat aldaketa ezagutu du lehenak, luxuzko serieetan, ezartzen hasi zirenetik.

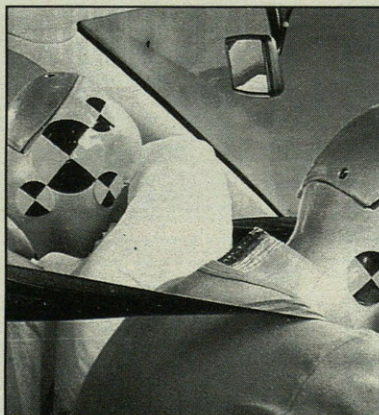
Funtsean airbag-a edozein kolpe gertatuta automatikoki puztu den aire-poltsa da. Orain arte autoaren aurrealdean ezarri izan da baina azalduko dira jadanik alboetan ezarritakoak.

Airbag-ak behar bezala funtziona dezan, hiru osagai biltzen dituen pieza bakaurreko sistema osatu dute. Pisu gutxiakoa eta leku txikiak gordetzeko modukoa behar zuen, modelo gehienetan bolantearen barnealdean ezarri izan da eta. Hiru osagaietarik lehena airez puztutako eta pieza bakaurreko den nylonezko poltsa da. Airean ponpatzeko airbagaren bigarren elementua gasa da, nitroglizerina eta nitrozelulosaz osatutakoa. Hirugarrena, kolpea gerta-

tzen denean datuak bildu eta interpretatzen dituen mikroprozesadorea dugu; hauxe da, hain justu, sistema osoaren muina: talkaren aurrean airbag-aren beste bi elementuak martxan jartzeko agindua emango duen prozesadorea.

Gure artera zabaldu diren modeloetan aire-poltsa 30 mikrosegundutan akzionatzeko gaitasuna lortu da. Honek, bistan denez, berebiziko garrantzia du airbag-aren eraginkortasuna ziurtatzeko orduan. Autoekoizleek erabili dituzten ikerketetan baieztatu denez, bidaiariak kolpearen ondorioak talka gertatu eta 100 mikrosegundura pairatzen dituzte. Batez beste, ondorioz, 70 mikrosegunduko segurtasun-tartea lortzen da babes-sistemak martxan jarri eta gero.

Airbag-a EEBBtan hasi zen, masiboki erabiltzen pasatu den hamarkadan. Bertan segurtasun-neurriak inportanteena bilakatu da, gerrikoa erabiltzea ez baita derrigorrezkoa. European, ordea, bi sistemak batera erabiltzeko diseinaturik dago eurobag-a, EEBBtakoa baino txikiagoa dena.

Airbag-a autoen segurtasun-sistematik aurreratuena da. Mikroprozesadore baten bidez jartzen da martxan, kolpea gertatu eta 30 mikrosegundura.

Sendabelarrak, botikinean nagusi

Ohizko farmakoak neurri gabe pilatu ohi ditugu etxe-ko bazter guztietan. Aspal-dian hartutako jarabea, as-pirinak eta antzekoak non-nahi topa daitezke eta horie-tara jotzen dugu edozer be-har dugularik ere.

Aitzitik, ez dira erraz to-patzen farmakoen orde-zkoak diren sendabelarrak. Ohiturak erabat aldatu di-rela bistan uzten du honek: gure aiton-amonek ongi baino hobeto ezagutzen zuten 'basoko supermerka-tua' eta hantxe topatzen zuten guk egun farmazietan

bilatzen duguna.

Urteko sasoi honetan bo-tikinari astindu ederra ema-teko momentu ezin hobean gaude. Adibidez, eztula eta eztarriko minen aurrean in-txusa-loreaz egindako infu-sioa oso egokia da. Etxean erraz topatzen den porrua ere primerako soluziobidea izan daiteke, moldatzen erraza eta merkea. Porruak zati txikitari egin eta 10 mi-nutuz egosi eta gero, lortu-tako zukua ohial batez ira-gazi eta pure arina egiteko erabiliko dugu, gustuaren arabera eztia gehitu die-

Farmakoen orde-zko diren sendabelarrak hainbat gaitzen kontrako soluziobide erraz eta merkea dira.

zaiokegulak. Leku leho-rraan gordeko dugu porru-purea eta katarroaren lehen sintomen aurrean eguneko pare bat koilarakada hartuta nahikoa izango da.

Sukarraren kontrako ir-tenbide naturalen artean borraia da erabiliena. Haren ostu handiak egosi eta tisa-nan zein ukendu gisa erabili daiteke, freskagarria baita ■

Zure begientzat soilik

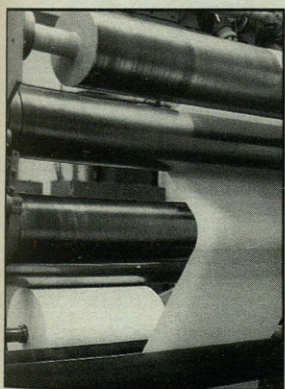
James Bond-en filme ezagu-naren titulua izateaz gain, jadanik kalean dugun pa-per-mota berezi bat izenda-tzeko erabili genezakeen

leloa da. Papergintzaren merkatua irauliraziko due-nik ez da uste, baina zenbait lekutan erabilgarria suerta-tuko denik ezin uka.

Itxura eta formato ar-run-ta bada ere, berezitasun ai-pagarria dakar paper honek: bertan idatzitakoa ez dago fotokopiatzerik.

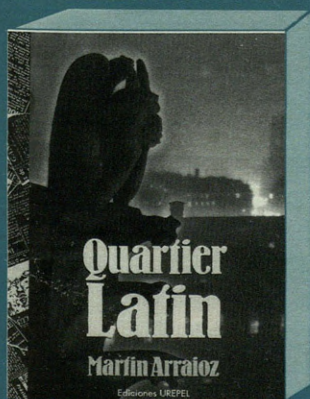
Papera tinta gorriskaz es-talita dago eta fotokopiagai-

luaren lanparapean ezar-tzean inguruko argia absor-bitu egiten du. Paper hone-tan idatzitako informazioa, beraz, fotokopia-sistema arruntetatik babestuta dago, argazkiz edo eskuz kopia ba-daiteke ere. Informazio konfidentziala modan da-goan honetan, aukera berria dago. Orriko 13 pezeta (1/2 libera) balioko ditu ●

PARIS. 195...

" Hiru egun daramatzat Parisen gela merke bat eta lan bila (...) oso gaizki dago Paris! diote zaharrek (...) ezin dut denborarik galdu. Denbora libera bihurtzen baita".

QUARTIER LATIN

MARTIN ARRAIOZ

ESKATU 94 - 4218163 TELEFONOAN

TXORI BATEK ESAN DIGU

Datorren urteko programazio berria prest dute jadanik Euskal Telebistako arduradunek. Itxura guztien arabera, pantaila handietan arrakastatsu suertatu diren filmeez eta telesailen hurrengo urteko parillako izarrak izaten segituko dute.

Programazio berria martxan jartzekotan zela, orde, azken momentuan, aldaketarik ere egin behar izan dute. «Baietz barrez lehertu» izeneko saioa azaroaren 15ean estreinatuko zela iragarri zuen ETBk, baina orain-

tsu jakin ahal izan denez, urtarila arte ez da gureru sartuko. Atzerapenaren arrazoiak Gestmusic etxeak ekoizpen-arazorik sortu izana ei da baina ETBtik bestelakorik aipatu izan da. Bertsio ofizialaren arabera, programazio berrian «Baietz barrez lehertu» puntapunktoa izatea nahi omen dute ETBko programazio arduradunek eta gainerako saio berriekin batera emititzen hastea erabaki ei dute. Genioenez, bestelako zurrumurrurik entzun ahal izan da ■

«**GOENKALE**» telesaila errekor guztiak hausten ari da. ETBko programazio-arduradunak ere ezustean harrapatu ditu albiste berriak: euskaldunen artean gehien ikusten diren telesailen rankinean bigarren postura heldu berria da Pausokak ekoiztu eta ETB-1en egunero pantailaratzen den «Goenkale» saioa. %43rekin lehena den Antena-3ko «Farmacia de guardia»ren atzetik, «Goenkale» zaleak 400.000 mila inguru dira jadanik, ikus-entzuleen %29,1 hain justu.

BIZKAR HEZURRA ETSAILAK EXKIXU AZAROAK 26

OIARTZUN MADALENSORO PILOTALEKUAN GAUEKO 9etan. SARRERA: 600pza./30 lib. aurretik eta 800 pza./40 lib. bertan

SARRERAK SALGAI: DONOSTIA: Xaribari, Bilintx. IRUN: Bertso-hop. PASAI ANTZO: Dani. ORERETA: Arkaitza, Txu. HERNANI: Bodega. ANDOAIN: Xaxi. TOLOSA: Intxurre. ZARAUZ: Tarin. OIARTZUN: Amezkar, Sorgintzulo. PASAI DONIBANE: Errekabxo. BAIONA: Bilboko. IRUÑA: Kattu, Kilkir. GASTEIZ: Bagare, Zuloa. BILBO: Muga, Universal. SANTUTXU: Kaiku, Kitto. GERNIKA: Arrano. ALGORTA: Kea. LEKEITIO: Zilina

ANTOLATZAILEA: **EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ**

LAGUNTZAILEAK:

ARGIA

Egunkaria

**OIARTZUNGO
UDALA**

Gaizka Aranguren: «Kultura eskaini beharreko zerbitzu publikoa da»

ETBn makina bat zereginetan aritua da Gaizka Aranguren. Aldizkako kolaborazioak, Nafarroako korrespontsala, albistegietako aurkezlea eta berriki «Iparra» saioaren aurpegia dugu. Nafar asko bezalaxe, Euskal Herri osorako telebistarekin amets egiten

ARGIA. Zein leku eskaintzen zaio gaur egun kultur saio bati?

GAIZKA ARANGUREN. Egia da kultur saioak biga-

rreren edo hirugarren mailan uzten direla normalean. Telebista publikoen kasuak, hala ere, desberdina izan behar luke derrigorrez. Kul-

tura ETB bezalako komunikabideetan eskaini behar den zerbitzu publikoa da, entzuleari eman beharrekoa.

A. ETBk darabilen programazio-politikak informatu, formatu edo entretenitzetik, nondik hartzen du gebiogo?

G. A. Hor ere oreka mantendu beharra nagusitzen da. Hiruetatik zeinek duen pisu handiagoa, hori ikusleak berak esan beharko luke. Ene ustez, oreka beti zail horretan labaindu gabe aritzen ahalegintzen da ETB.

A. Amesten duzun hori izateko zer gebituko zenioke «Iparra» saioari?

G.A. Begien bistakoa da saioak duen aurrekontua eta baliabideak sobera murriztak direla eta, akaso, hortik jo beharko luke gebiogo. Bestetik, saioa egiten dugunok badakigu ez dela egun Euskal Herri osorako eskaintza eta mugatu xamar geratzen gara zentzu horretan. Gabezia hori ez zait burutik joaten edozertan ari naizela ere.

A. Gaizka eta ETB elkarren lagun edo lankide soilak dira?

G.A. Lankideak derrigor izan behar. Lagun minak izatera iritsiko garelakoan nago. Telebista asko maite dut bere akats eta gabezia guztiekin. Maite izanaren ondorioa da oker guztiak konpondu nahi izate hori.

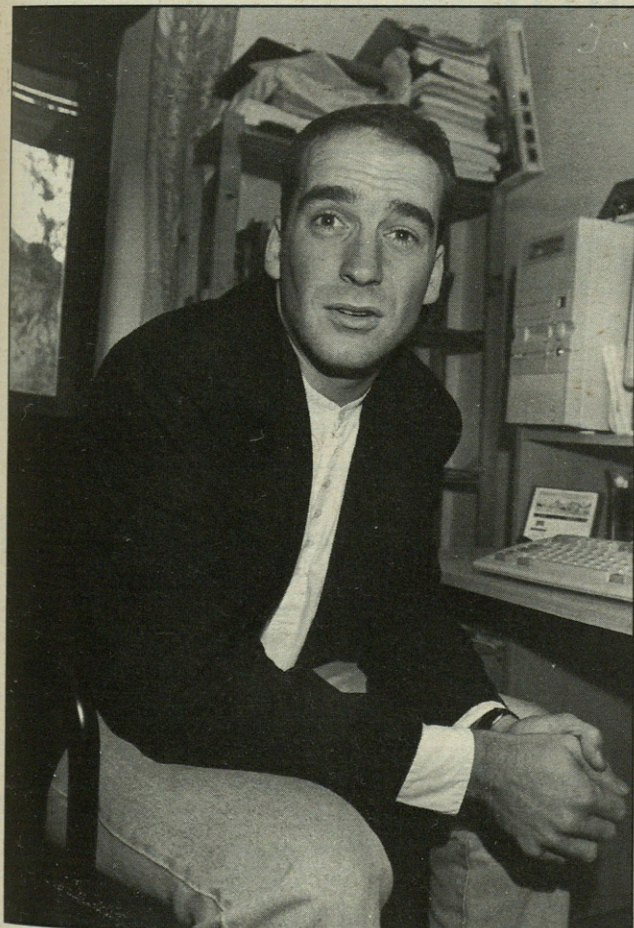
IKUSITAKOAK
IKUSITA

Xede okerra

Zapping-ean egiten dugun aukeraketa dute burukomin programatzaileek. Ikusle kopuru gora eta behera honetan harrigarria da Ikerfel enpresak plazaratu berri duen inkesta baten emaitza. Bertan, euskaldunok (euskaraz mintzatzen garenok) gure txoria maite ez dugula agertu da. Geuk ez dugu geurea ikusten. Nahiago dugu Calleja, Urrusolo, Alonso eta beste lagunen katea. Oker ez banago audientzia genuen telebistaren xederik prezia-tuena. Antza, helburuari arreta gutxi jarri diote azken hamaika urteotan, euskarazko telebista ez baita euskaldunen artean nagusiena. Hau da hau kontraesana! Gainera ETBko estatutuak irakurriz gero bigarren katea, erdaldun mundua euskal kulturara hurbiltzeko jaioa zen. Baina egia esan alderantzizko joera antzematen dugu. Inkestak adierazten duen bezala, euskaldunok erdaldun munduan murgildu gara.

Estrategiaren porrota argi utzi du inkesta honek. Futbol partiduek erakarri dituzten ikusle kopuru erraldoiek (Athletic-Newcastle, milioi bat ikusle) ez dute okertu behar helbururik garrantzitsuena. Telebista da neurri handi batean, herri honen eragilerik emankorrenetarikoa. Euskaldun egiten gaituen komunikabidea, alegia. Beraz, bada garaia norabidez aldatzeko

IMANOL AGIRRE

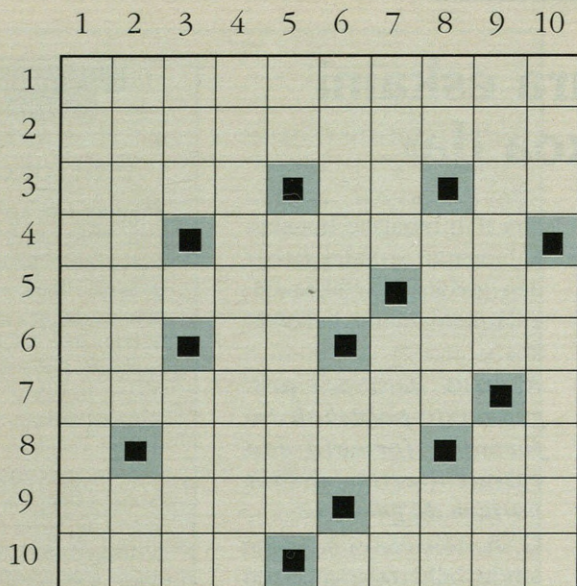

«Euskal Herri osorako telebista lortu ahal izatea guztion asmoa da. Ni neu helburu hori burutik kendu ezinik aritzen naiz».

PILI KALTZADA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Jolasa, txantxa. 2.- Maiseatzearen egingiza eta ondorioa. 3.- Moduak. Utik! Ez eme. 4.- Kontsonante bikoitza. Libratu. 5.- Joan den urtekoa. Zintzoa. 6.- Errepikatuz, txori mota. Alderantziz, bat eta bat. Asiako estatua. 7.- Antzerti-lan. Lehenengoa. 8.- potasioaren sinbolo kimikoa. Fenomeno atmosferikoa. Bi. 9.- Ipar-orratza. Lapurdiko herria. 10.- Abereei janaria jartzen zaien kaxa moduko ontzia. Itzuliak.

GOITIK BEHERA: 1.- Amerikarra. 2.- Nafarroako herria. Euskal fonema. 3.- Lehen bikoitia. Azkenekoa. Pluralean, infusio mota. 4.- Eskatzeke dagoena. 5.- Musika nota. Gehiegi. 6.- Du. Alderantziz, iridioaren sinbolo kimikoa. Kontsonantea. 7.- Agiri mota. Jakiteko ahaleginak egin. 8.- Neoiaren sinbolo kimikoa. Har ezazu. Alderantziz, jainko egyptiarra. 9.- Galdera. Garoa, iratzea. 10.- Suitzako ibaia. Nebak.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Paşa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Aizkorak
Irabazia
Zarauzko
Zirimola

7 letra

Agorril
Apirila
Emaztea
Mairuak

4 letra

Aire
Amak
Arra
Aska
Atal
Azak
Bapo
Bizi
Egon
Ekai
Elea
Emea

Iran
Irin
Izai
Izen
Nahi
Nano
Neri
Olak
Oski
Ozen
Sari
Soka

3 letra

AIR
Are
Ihi
Ura

2 letra

Ab
It
Ne
No
Ol
So
Um
Ze

1	2	3	4	5			
6	7	8	9	10	11	12	13

Utzi	▼	Irudimen handiko	▼	Dotorea	▼	Buruaren aldea
Matraila, hitz elkarketan		Arto opil		Ihardun		
▶		▼		▼		▼
				7		3
Egungo	▶					
Portugalgo hiria			11			
▼						
	Interjekzioa	▶		Bi	▶	
	Bizk. ile			Arnas ezak hil		
	▼	Oinazea	▶	▼		
		Potasioa				
		▼				Fruitu mota
▶		Har ezan!	▶		Fosforoa	▶
10	2	Ate, hitz elkarketan			Putre	1
	Kanpo, landa	▶	▼	Musika nota	▶	▼
	Ald. egile atzizkia			Ald. Dauka		
	▼			▼		
8				6		
Arabako herria	▶					
			13			5

RD 3,1416

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

[illegible]

EZKER ESKUIN: 1. Deikazetzu. 2. Alkatea. Ar. 3.
Nau. Arnasa. 4. Tirokatuak. 5. Zarea. Oti. 6. A. I. Ki.
Ogi. 7. Lana. Beraz. 8. Et. RAI. Era. 9. K. Ibiltari. 10.
Urria. Ekia.

GOITIK BEHERA: 1. Dantzaleku. 2. Elai. Al. R. 3.
Ikurtin. Ir. 4. Ka. Oe! Arbi. 5. Atakak. Aia. 6. Zera.
Ibil. 7. Tanto. E. Te. 8. E. Autoreak. 9. Lasalgarri. 10.
Urak. Izata.

Kate hitzak

Bosteko ttipiak

A 1. Baiona. 2. Itzal. 3. Gozoki.

4. Nakar. 5. Balira.

В 1. Бокале, 2. Капар, 3. Карета

4. Iarri, 5. Zergain

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroa Behereko herria
2. Nahastura trinkoak
3. Poesia
4. Ekartzen du
5. Ahari zikiratu

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Araba kezka iturri?

ARABA hizpide eta kezka iturri da, azken hauteskundeez gero. Alderdi bat da kezka gehienen iturria. *foralista* deitzen dute berek eta *foralista* errepikatzen dute egunkari guztiek zintzo-zintzo. Hau ezin dut ulertu, egia esan. Batetik, ba ote da alderdien artean foruak deuseztatu nahi dituenik? Bestetik, horrek badu bere izana: *foruzale* (erdaraz *fuerista*). Joan den mendea, adibidez, Odon Apraiz euskaltzain ohorezkoaren aitak eta beste batzuek *Pardido- Fuerista Liberal* zeritzana sortu zuten Eibarren; ez *Foralista*, beraz. *Foralista* Foru zuzenbidearen aditua da, Adrian Celaya, esaterako. Izen kontuan, arinkeria bera ikusten da alderdi bat edo pertsona *abertzale muturrekoa* deitzen denean, zaku bakarra eginez. Baina inork aberriaren alde (!?) telefono gelatxoak edo besteren sudurrak hausten baditu *abertzale muturreko indarkeriazale* da. Izan ere, EAKoak *abertzale muturrekoak* dira, baina ez indarkeriazaleak.

NIRE ustez, besteren hutsetan jakin du UAK hazkurria eta erakargarritasuna bilatzen. Kontuan izan dezagun Euskal Herriko Autonomi Elkartek duen politika egitura ez dela asebetegarria, halaber askotan gobernatzeko modua. Egitura oso konplikatu da, oso garestia, demokrazia baino alderdikrazia (eta sindikatukrazia, ez dezagun ahantz hori ere) dena. Egituraren garestitasunaren arrazoi nagusia Diputazioekiko jatorrizko mesfidantza da. Benetan usen du inork Jaurlaritzaren ordezkariak beharrezkoak direla? Eta benetan bada inor Parlamentuaren eta Batzar

ENDRIKE KNÖRR

Euskaltzaina

Nagusien jardupideaz pozik dagoenik? Bi erakunde hauek, bizitasun urria izateaz gainera, ez dute elkarrekin inolako loturarik. Hiritarrak behar du ikusi sistema zalu bat, erakinkorra, bere nahi eta kezketatik hurbil. Lekutan gaude. Eta UAK jakin du ego-nezin horretan bere botoak biltzen.

Bestalde, gobernatzeaz gainera, azalpenak eman behar dira, eta areago alderdi batek gezurrak esaten baditu. Hauteskunde eguna baino bizpahiru egun lehenago lau orriko izkribua, aski egokia, EAJk bidalia, jaso genuen arabar askok gure etxean. Bertan Eusko Jaurlaritzak Arabaren

alde egin duena ageri zen, zenbakiak eta guzti. Galdera da zergatik galdu diren lau urte azalpen hori emateko. Bitartean, UAren gezurrek ez dute ezjakinen artean inolako oztoporik topatu. Eta handia da, oso handia ezjakinen kopurua.

ARABAREN historian nahi dutena hartzen dute UAKoek. Behin *Amnesiaren Aldeko Gestorak* deitu nuen UA horregatik (bide batez, epailearengana joango ginela esan zidaten, baina atzera egin zuten, zoritxarrez). Hots, Arabaren irudi bat aurkezten dute, historiarekin zerikusi gutxi duena. Baina lan horretan inor ez zaie ateratzen kontra. Joan den mendeko foruzaleak dituzte ahotan uneoro, baina Becerro de Bengoak 1880an idatzi zuena ez dute aipatuko: «Es un deber de la Juventud alavesa ilustrada aprender el vascuence». Euskaldunen aurkako arrazakerian ari dira, eta zehazki euskararen aurkakoa. Beren aldizkarian esan zutena antologikoa da: *Arriaga* izena ez dela euskara...

Guztiok, baina agintariek areago, jakina, badugu lan ugari, egia zabalatzeko. Demagun pertsona bat jan eta edan gabe edukitzen dutela denbora luzean. Demagun norbaitek esaten duela: «Ikusten duzue? Ez du indarrik». Zer erantzungo genuke? Bada, berdin euskarari buruz. Euskarak ahalegin guztiak behar ditu, besteak baino elikadura gehiago behar du. Jaurlaritzak hau azaldu behar du garbi, eta beste herrialdeetan zer egiten den aipatu, behin eta berriz. Gezurak hausten dira edo, bestela, nagusitzen zaizkigu.

VAL THORENS

2tik 7ra
24.900 pta

Barne: Bus-litera
+ forfait + egoitza

7tik 12ra
16.500 pta

Barne: Forfait
+ egoitza

PAS DE LA CASA

4tik 6ra
10.900 pta

Barne: 2 gau
+ Forfait (3 egun)

3tik 6ra
12.900 pta

Barne: 2 gau
+ Forfait (3 egun)

7tik 11ra
15.000 pta

Barne: 3 gau
+ Forfait (4 egun)

Abenduak 3 • 10 astea

Val D'Isere
2tik 11ra

36.900 pta

Barne: Autobusa
+ forfait (6 egun)
+ egoitza (7 gau)
+ tasak + izarak

Bus litera
gehigarria: 2.700

Val Thorens
3tik 10era
25.900 pta

Barne: Autobusa
+ forfait (6 egun)
+ egoitza (7 gau)
+ tasak

Baqueira Beret
4tik 11ra

33.500 pta

Barne: Forfait
(6 egun)
+ egoitza (7 gau)

Pas de la Casa
4tik 11ra

22.800 pta

Barne: Forfait
(6 egun) +
egoitza (7 gau) +
izarak

Errege eguneko astea

Val Thorens	37.500 pta
Val D'Isere	46.700 pta
Villard de Lans	22.000 pta
Sestriere	38.400 pta
Les Ciets	29.900 pta

Forfait eta egoitza barne
literadun autobusa aukeran

Asteak eta Denboraldia

Baqueira	34.700 pta
Val Thorens	41.200 pta
Val D'Isere	50.700 pta
Sestriere	39.100 pta
Les Menuires	38.200 pta
Pas de la Casa	27.300 pta
Garraioa, egotza, Forfaita (6 egun) eta izarak barne.	

ASTEBURUAK Baqueira Beret

11.900 pta

Prezioan barne:

Egoitza hotelean (2 gau)
+ forfait (2 egun)

Candanchu

8.500 pta

Prezioan barne: egoitza (2 gau)
+ forfait (2 egun)

TXORIA, INOIZ BAINO GORAGO

